

Pályázati útmutató 2018

LIFE Természet és biodiverzitás

Jelen útmutatót a LIFE Környezetvédelem alprogram keretében a Szerződő Hatóságnak benyújtandó pályázatok elkészítéséhez kell alkalmazni. Célja, hogy segítse a pályázókat a pályázatok tartalmának kidolgozásában.

Ez a dokumentum kizárólag a LIFE pályázatok jelen kiírására (LIFE 2018) érvényes. Emellett ez az útmutató csak a Természet és biodiverzitás kiemelt területen, az alábbi típusú „hagyományos” projektek pályázataira vonatkozik: „kísérleti projektek”, „demonstrációs projektek” és „beváltgyakorlat-projektek”. A LIFE 2018 kiírásának többi területéhez külön dokumentumok érhetőek el a LIFE program honlapján.

A LIFE orientációs dokumentum (amely szintén a LIFE program honlapján hozzáférhető) útmutatást nyújt a pályázóknak ahhoz, hogy eldöntsék, melyik LIFE alprogram és kiemelt terület a legalkalmasabb számukra a pályázat benyújtásához. Ez a dokumentum a LIFE és egyéb közvetlen EU-támogatási programok közötti eltérésekkel is foglalkozik.

Ez az útmutató a 2018. évi pályázati csomag része, amely tartalmazza az alábbi olyan dokumentumokat is, amelyeket egy LIFE pályázat benyújtása előtt gondosan át kell tanulmányoznia.

- LIFE pályázatok értékelési útmutatója
- A LIFE Minta támogatási szerződés Általános és Különös feltételei

Újdonságok 2018-ban

1. Két szakaszból álló eljárás a pályázatok benyújtásához

A LIFE hagyományos projektek benyújtási folyamatának egyszerűsítése érdekében két szakaszban kerül sor a pályázatok benyújtási eljárására:

- 1. szakasz: Projektkoncepció
- 2. szakasz: Teljes pályázati anyag

Ez a két szakaszból álló megközelítés elsőként egy 11 oldalból álló projektkoncepció benyújtását fogja jelenteni. Kizárólag azokat a pályázókat kéri fel arra, hogy teljes pályázati anyagot nyújtsanak be, akik a projektkoncepcióra a legtöbb pontszámot kapják.

2. Új projekttémák a 2018–2020 közötti időszakot lefedő második Life többéves programból származtatva
3. Felülvizsgált értékelési kritériumok (lásd a 2018-as értékelési útmutatókat)
4. Nincs többé nemzeti indikatív keret
5. Nagyobb költségvetés a Természet és Biodiverzitás kiemelt területre előirányozva (55%-ról 60,5%-ra történő emelés, LIFE rendelet 9.cikk 4. pont)
6. Változás a Környezet és erőforrás-hatékonyság, valamint a Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás társfinanszírozási arányaiban a teljes elszámolható projektköltségek 55%-ára (LIFE rendelet 20 (b) cikke).

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés a LIFE programba	7
1.1. Mi a LIFE?		7
1.2. „Hagyományos” projektek		7
1.3. A projekttemák szerepe		9
1.4. Hogyan, hol és mikor nyújthat be pályázatot?		9
1.5. Hogyan választják ki a LIFE projekteket?		11
1.6. Általános útmutatás a pályázóknak.....		11
1.6.1. Milyen nyelven kell benyújtani a pályázati koncepciót/a teljes pályázati anyagot?		11
1.6.2. Ki nyújthat be pályázatot?		11
1.6.3 Mekkora egy LIFE projekt optimális költségvetése?		14
1.6.4 Mekkora az EU társfinanszírozás maximális aránya a LIFE programban?		15
1.6.5 Milyen mértékben kell hozzájárulniuk a projektek kedvezményezettjeinek a projektek költségvetéséhez?		15
1.6.6 Mi a projektek optimális kezdő dátuma és időtartama?		15
1.6.7 Hol hajthatók végre a LIFE projektek?		16
1.6.8 Ki menedzselje a LIFE projektet?		16
1.6.9 A projekt tevékenységek kiszervezése		17
1.6.10 Milyenfeltételek mellett részesíti előnyben a LIFE program a transznacionális projekteket?		17
1.6.11 Milyen terjedelmű legyen a LIFE pályázat?		17
1.6.12 Folyamatban lévő tevékenységek.....		18
1.6.13 A projekt és tevékenységeinek fenntarthatósága.....		18
1.6.14 Kutatási tevékenységek és nagyméretű infrastrukturális projektek		18
1.6.15. Komplementaritás egyéb EU-s támogatási programokkal		19
1.6.16. Korábbi LIFE projektet folytató, illetve azon alapuló pályázatok		20
1.6.17. A környezeti előnyök mennyiségi meghatározása		20
1.6.18. Koordinációs követelmény ugyanazon vagy hasonló problémára irányuló, több pályázat között.....		20

1.7. Személyes adatok védelmére vonatkozó záradék	21
2. LIFE Természet és biodiverzitás	22
2.1. Mi a LIFE természet és biodiverzitás?	22
2.2 LIFE Természet.....	24
2.2.1 Általános hatály és célkitűzések.....	24
2.2.2 Földrajzi hatály.....	25
2.2.3. Projekttémák.....	26
2.3. LIFE Biodiverzitás	27
2.3.1. Általános hatály.....	27
2.3.2. Földrajzi hatály.....	28
2.3.3. Projekttémák.....	28
2.4. Hogyan kell megfogalmazni egy LIFE Természet- vagy Biodiverzitáspályázatot? 30	
2.4.1. A konkrét természetvédelmi akciók aránya (a „25%-os szabály”).....	30
2.4.2. Ismétlődő tevékenységek élőhelyek vagy fajok kezelésében	32
2.4.3. Tevékenységtípusok	33
Előkészítő tevékenységek (A tevékenységek)	33
Földvásárlás / földbérlet vagy ellenérték fizetése a használati jogért (B tevékenységek)	34
Természetvédelmi akciók (C akciók).....	36
A projekt tevékenységek hatásainak monitorozása (D tevékenységek – kötelező)	41
Kommunikációs és megismétlési tevékenységek (E tevékenységek – kötelező)	42
Projektmenedzsment (F tevékenységek – kötelező)	44
3..... Hogyan kell pályázni?	46
3.1. 1. szakasz: Pályázati koncepció	47
3.1.1. 1. szakasz Felépítése	48
3.1.2 Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)	49
3.1.3. A projekt vázlatos leírása (B. adatlapok)	52
3.1.4. Pénzügyi pályázati adatlapok	54
3.2. 2. szakasz: Teljes pályázati anyag.....	56

3.2.2. Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)	58
3.2.3 A projekt leírása (B. adatlapok)	63
3.2.4. A tervezett akciók részletes technikai leírása (C adatlapok).....	71
3.2.5. Pénzügyi pályázati adatlapok	80
3.3. Jelentések	91
3.4. Mellékletek.....	92
4. Ellenőrző lista	93
4.1. szakasz Ellenőrzőlista.....	93
4.2. szakasz Ellenőrzőlista.....	93
1. MELLÉKLET: A LIFE 2018. évi értékelési és kiválasztási eljárásának naptára	96
2. MELLÉKLET: Fontos linkek.....	96
3. MELLÉKLET: Az eProposal eszköz	97

1. Bevezetés a LIFE programba

1.1. Mi a LIFE?

A **LIFE** az Európai Környezetvédelem- és Éghajlatpolitika-program a 2014. január 1-je és 2020. december 31. közötti időszakra. A LIFE jogalapja az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013/EU rendelete (a továbbiakban: a „LIFE rendelet”)¹.

A LIFE programot két alprogram alkotja: a Környezetvédelem alprogram és az Éghajlatpolitika alprogram.

A **környezetvédelem alprogram** három kiemelt területet ölel fel:

- *LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság*
- *LIFE Természet és biodiverzitás*
- *LIFE Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás*

Az egyes kiemelt területek tematikus prioritásait a LIFE rendelet III. függeléke írja le részletesebben.

Az éghajlat-politika alprogram három kiemelt területet ölel fel:

- *LIFE éghajlatváltozás mérséklése*
- *LIFE alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz*
- *LIFE éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás*

A LIFE program végrehajtásának pénzügyi keretösszege 3457 milliárd euró, amelynek 75%-át (2 592 491 250 eurót) a környezetvédelmi alprogramhoz rendelték.

A LIFE rendelet 17(4) cikke szerint a teljes költségvetés legalább 81%-át cselekvési támogatásban részesített vagy adott esetben pénzügyi eszközökkel támogatott projektekre kell fordítani. A második, 2018–2020 évekre vonatkozó, többéves LIFE program 1243,81 millió eurót szán a környezetvédelmi alprogramra².

A 2014–2020-ig terjedő időszakban a Szerződő Hatóság minden évben egyszer írja ki a LIFE pályázatot.

1.2. „Hagyományos” projektek

A LIFE rendelet 2. cikke azokat a különböző projekttypusokat határozza meg, amelyek a LIFE 2014–2020 programban támogathatók. Míg egyes projekttypusok (például az „integrált

¹Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i, 1293/2013 számú (EU) rendelete, amely az EU Hivatalos Lapjának L 347/185 számában jelent meg 2013. december 20-án

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0185:0208:EN:PDF>

² A Bizottság 2018/210/EU végrehajtási határozata (2018. február 12.) a LIFE-program 2018–2020. évi többéves programjának elfogadásáról, HL L39, 2018. 02. 13., 11–79. o.;

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1518531793134&uri=CELEX:32018D0210>

projektek” és a „kapacitásépítési projektek) újak a LIFE programban, más projekt típusok hasonlóak azokhoz, amelyeket LIFE+ és a korábbi LIFE programokban támogattak.

Ezek a „hagyományos” projekt típusok az alábbiak:

- „kísérleti projektek”: korábban vagy máshol még nem alkalmazott vagy vizsgált technikát vagy módszert alkalmazó projekt, amely – a jelenlegi bevált gyakorlatokkal összehasonlítva – környezeti és éghajlat-politikai előnyökkel járhat, és amely a továbbiakban – hasonló helyzetekben – szélesebb körben alkalmazható;
- „demonstrációs projektek”: a projekt konkrét – például földrajzi, ökológiai vagy társadalmi-gazdasági – összefüggéseiben új vagy ismeretlen akciókat, módszertanokat vagy megközelítéseket a gyakorlatban létrehozó, vizsgáló, értékelő és terjesztő projekt, amely – hasonló körülmények között – máshol is alkalmazható;
- „bevált gyakorlat projektek”: olyan projekt, amely – a projekt sajátos körülményeit figyelembe véve – megfelelő, költséghatékony és korszerű technikákat, módszereket és megközelítéseket alkalmaz;
- „tájékoztató, tudatosságnövelő és ismeretterjesztő projektek”: a Környezetvédelmi és éghajlat-politikai program alprogramjainak terén történő tájékoztatás, ismeretterjesztés és tudatosságnövelés támogatására irányuló projektek.

Ahhoz, hogy egy projektet kísérletinek, illetve demonstrációsnak tekintsenek, a legfontosabb tevékenységek általános jellegének kísérletinek, illetve demonstrációsnak kell lenni. Noha pályázatban lehetőség van bevált gyakorlatok tevékenységként történő szerepeltetésére, az általános megközelítésnek világosan kísérleti, illetve demonstrációs jellegűnek kell lennie. A pályázatban ennek részletes alátámasztása szükséges.

Az alábbi táblázatban az látható, melyik kiemelt területen, milyen típusú projektek nyújthatók be:

Alprogram	Kiemelt terület	Támogatható hagyományos projekt típusok
Környezetvédelem	Környezet és erőforrás-hatékonyság	Demonstrációs és kísérleti projektek
Környezetvédelem	Természet és biodiverzitás	Bevált gyakorlat, demonstrációs és kísérleti projektek
Környezetvédelem	Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás	Tájékoztató, tudatosságnövelő és ismeretterjesztő projektek

Éghajlat-politika	Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	Bevált gyakorlat, demonstrációs és kísérleti projektek
Éghajlat-politika	Éghajlatváltozás	Bevált gyakorlat, demonstrációs és kísérleti
	Alkalmazkodás	projektek
Éghajlat-politika	Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás	Tájékoztató, tudatosságnövelő és ismeretterjesztő projektek

A Környezetvédelem alprogram keretében az összes „hagyományos” projekt típus tevékenységi támogatásának társfinanszírozására rendelkezésre álló indikatív teljes összeg 217 000 000 euró.

El kell kerülni, hogy a LIFE program valamely kiemelt területén finanszírozott projekt egy másik kiemelt terület környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai célkitűzéseit veszélyeztesse, továbbá, ahol lehet, szinergiákat kell találni a különböző célkitűzések között, valamint elvárás a környezetbarát közbeszerzés is.

1.3. A projekttémák szerepe

A 2018–2020 közötti időszakra vonatkozó, többéves LIFE program meghatározza a környezetvédelem-alprogram LIFE rendelet III. függeléke szerinti tematikus prioritásainak megvalósítását szolgáló kísérleti, demonstrációs és bevált-gyakorlat projektek, valamint tájékoztató, tudatosságnövelő és ismeretterjesztő projektek (hagyományos” projektek) témaköreit. Ezek tükrözik azokat a prioritásokat, amelyekre a vonatkozó időszak projektjeinek összpontosítaniuk szükséges. Azok a támogatható pályázatok, amelyek elérik vagy meghaladják a minimális pontszámot (lásd a LIFE 2018–2020. évekre vonatkozó többéves programjának 5.1.1 pontját), továbbá valamelyik projekttémakört célozzák meg, elsőbbséget élveznek azokkal a hasonló minőségű projektekkel szemben, amelyek nem illeszkednek a projekttémákhoz. A projektek pontozásának részleteit lásd még a „LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018” dokumentumban.

1.4. Hogyan, hol és mikor nyújthat be pályázatot?

A projektek benyújtási eljárására két szakaszban kerül sor:

- 1. szakasz: Projektkoncepció
- 2. szakasz: Teljes pályázati anyag

1. szakasz: Projektkoncepció

A projektkoncepciókat a LIFE weboldalon elérhető online eProposal eszközön keresztül nyújtás be. A pályázati eszköz tartalmazza a projektkoncepció benyújtásához szükséges

összes adminisztratív (A), technikai (B) és pénzügyi (F) adatlapot.

Az 1. szakaszhoz releváns pályázati adatlapok részletes leírását a dokumentum 3. fejezetében találja meg. Az eProposal alkalmazás használatának részletes leírását a 3. függelék tartalmazza.

A pályázóknak **2018. 06. 14-én brüsszeli helyi idő szerint 16:00 óráig** kell benyújtaniuk a Szerződő Hatóságnak a projektkoncepciókat az eProposal rendszeren keresztül.

A projektkoncepció 2018. 06. 14-ig (brüsszeli helyi idő szerint 16:00 óráig) tetszés szerint módosítható, érvényesíthető és (újra) benyújtható. Javasoljuk, hogy a beadási időszakban rendszeresen töltsék fel tervezetüket, hogy elkerüljék az utolsó pillanatokban az internetkapcsolatból és egyéb informatikai (IT) meghibásodásokból eredő problémákat. Minden újabb beküldéssel felülírják a korábban továbbított változatot (a korábban feltöltött változatokat nem archiválják, ezért azok a későbbiekben nem elérhetők).

2. szakasz: Teljes pályázati anyag

A legmagasabb pontszámokat elért projektkoncepcióval rendelkező pályázókat (2018 októberében) felkérjük, hogy a LIFE weboldalán elérhető eProposal internetes eszközön keresztül nyújtsák be a teljes pályázati anyagot.

A pályázat benyújtására szolgáló alkalmazás (eszköz) tartalmazza valamennyi adminisztratív (A), szakmai (B és C), valamint pénzügyi (F) adatlapot, és rendelkezik a megfelelő dokumentumok (térképek, fotók, diagramok, grafikonok, kötelező adminisztratív és pénzügyi mellékletek) csatolásához szükséges funkciókkal. A pályázati adatlapok részletes leírását jelen dokumentum 3. fejezetében találja meg. Az eProposal alkalmazás használatának részletes leírását a 3. függelék tartalmazza.

Azok a pályázók, akik benyújthatják a teljes pályázatukat a Szerződő Hatóságnak az eProposal rendszeren keresztül, januárig meg kell, hogy tegyék ezt (a benyújtási határidő a 2. szakaszban kiküldött felkérő levélben szerepel).

A pályázatot a 2. szakasz benyújtási határidejéig annyiszor módosíthatja, érvényesítheti vagy nyújthatja be (újra), ahányszor csak szükséges. Javasoljuk, hogy a beadási időszakban rendszeresen töltsék fel tervezetüket, hogy elkerüljék az utolsó pillanatokban az internetkapcsolatból és egyéb informatikai (IT) meghibásodásokból eredő problémákat. Minden újabb beküldéssel felülírják a korábban továbbított változatot (a korábban feltöltött változatokat nem archiválják, és ezért azok a későbbiekben nem elérhetők).

A jelen útmutatóban leírt pályázatok esetében a Szerződő Hatóság szerepét az Európai Bizottság Kis- és Középvállalkozás-ügyi Végrehajtó Ügynöksége (EASME) látja el.

A pályázat előkészítése során a pályázó kapcsolatba léphet a LIFE nemzeti kapcsolattartójával; a tagországok LIFE programért felelős nemzeti hatóságainak neve és címe a LIFE honlapon található meg:

<http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/index.htm>

1.5. Hogyan választják ki a LIFE projekteket?

A projektek kiválasztási eljárásának technikai módszerét, a kiválasztási és odaítélési szempontokat a LIFE 2018–2020 közötti időszakra vonatkozó, többéves programjának 5. fejezete írja le. Az eljárás alkalmazásának részletes ismertetését a „*LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018*” elnevezésű dokumentumban találja meg.

Nagyon fontos: A Szerződő Hatóság a pályázóval való valamennyi levelezéshez a pályázó által az A2. adatlapon feltüntetett kapcsolattartó személy e-mail címét használja egyedüli kapcsolattartási pontként. Ezért ennek olyan e-mail címnek kell lennie, amely érvényes, aktív és naponta ellenőrzött a kiértékelési folyamat teljes időtartama alatt.

A támogatási szerződéseket a Szerződő Hatóság várhatóan **2019. júliustól** kezdi aláírni (az előzetes ütemtervet lásd az **1. mellékletben**).

A projektek megkezdésének legkorábbi dátuma **2019. július 15.**

1.6. Általános útmutatás a pályázóknak

Ez a fejezet a LIFE projektjavaslatok kidolgozásával kapcsolatban gyakran megfogalmazott, bizonyos kérdésekre ad választ. Az egyedi iránymutatások a 2. részben találhatók; az egyes szakmai és pénzügyi adatlapok kitöltésével kapcsolatos javaslatokat pedig a dokumentum 3. része tartalmazza.

1.6.1. Milyen nyelven kell benyújtani a pályázati koncepciót/a teljes pályázati anyagot?

A pályázati koncepciót angolul kell benyújtani.

A teljes pályázati anyagot illetően a Szerződő Hatóság azt javasolja, hogy a pályázók a pályázatuk technikai és, különösen, a pénzügyi részét érthetően és kizárólag angolul töltsék ki; ugyanakkor, az ír és a máltai kivételével, az EU bármelyik hivatalos nyelvén is benyújtható.

A támogatási szerződés, a projektmenedzsment, a megvalósítás során benyújtandó jelentések, a kulcsfontosságú eredmények, valamint a Szerződő Hatósággal folytatott minden kommunikáció nyelve az angol.

A pályázat címét és a B1. adatlapot (A projekt összefoglaló leírása) mindig érthető angol nyelven kell beadni. A B1. adatlap **emellett** benyújtható a pályázat nyelvén is.

1.6.2. Ki nyújthat be pályázatot?

Az Európai Unióban bejegyzett bármely jogi személy nyújthat be pályázatot.

A pályázásban részt vevő szervezetek a kedvezményezettek alábbi három típusának egyikébe eshetnek: (1) közjogi szervek, (2) magántulajdonban lévő kereskedelmi szervezetek és (3) magántulajdonban lévő nem kereskedelmi szervezetek (köztük a nem kormányzati szervezetek, NKSZ-ek).

Szervezeti formától függetlenül – jellege szerint legyen az központi, regionális vagy helyi szintű struktúra – „közjogi szervként” határoznak meg minden olyan nemzeti hatóságot vagy az irányítása alá eső összes szervet, amely – annak nevében eljárva vagy tevékenységét annak irányítása alatt folytatva – közfeladatot lát el. Azoknak a közjogi testületekként bejegyzett egységeknek, amelyek e kiírás keretében kívánnak pályázni, bizonyítékot kell szolgáltatniuk arra vonatkozóan, hogy megfelelnek a közjog által irányított testületek számára előírt valamennyi feltételnek, és arról, hogy – amennyiben a testület beszünteti a működését – jogait, kötelezettségeit, tevékenységét és adósságait egy közjogi szerv átvállalja. A teljes definíció a „Közjogi szerv nyilatkozata” függelékben található, amelyet minden olyan kedvezményezettnek ki kell töltenie, amely „közjogi szervként” kíván részt venni a pályázaton. Az egyedüli kivétel azokra a központi (pl. minisztériumi) és helyi közigazgatási (pl. tartományi, helyhatósági, regionális stb.) szervekre vonatkozik, amelyek „közjogi szerv” jellege egyértelmű.

Az úgynevezett „egyéni vállalkozókat” (az olyan szervezeteket, amelyek egy személy tulajdonában és irányítása alatt állnak, és ahol nincs jogi elkülönítés a vállalkozás és tulajdonosa között) természetes személyeknek tekintik, és ezért ebben a kiírásban nem vehetnek részt sem kedvezményezettként, sem társult félként.

A koordináló kedvezményezett jogállásától függően a pályázattal kötelezően beadandó adminisztratív dokumentumok részletes leírását lásd az „*Útmutató a LIFE Környezetvédelem alprogramban 2018-ban benyújtott pályázatok értékeléséhez*” elnevezésű dokumentumban.

Amint a pályázatot társfinanszírozásra jóváhagyták, az a pályázó lesz a **koordináló kedvezményezett**, aki a projekt végrehajtásáért felelős. A koordináló kedvezményezett lesz a Szerződő Hatóság kizárólagos kapcsolattartója és az egyetlen kedvezményezett, amely közvetlenül készít beszámolókat a Szerződő Hatóság számára a projekt szakmai és pénzügyi előrehaladásáról.

A Szerződő Hatóságtól érkező EU-hozzájárulást a koordináló kedvezményezett fogadja, és ő gondoskodik annak szétosztásáról a társult kedvezményezettekkel kötött partnerségi megállapodásokban foglaltak szerint. A koordináló kedvezményezettnek közvetlenül részt kell vennie a projekt technikai megvalósításában és a projekt eredményeinek terjesztésében.

A koordináló kedvezményezettnek kell viselnie a projekt költségeinek egy részét, így pénzeszközökkel is hozzá kell járulnia a projekt költségvetéséhez. Ebből kifolyólag nem kérheti a felmerülő költségeinek 100%-os visszatérítését.

A koordináló kedvezményezettnek be kell mutatnia jogállását (az A2 pályázati adatlap

kitöltésével), amely igazolja, hogy az EU-ban jegyezték be.

A koordináló kedvezményezett mellett a LIFE pályázatokban részt vehet egy vagy több társult kedvezményezett, és/vagy egy vagy több projekt társfinanszírozó.

A társult kedvezményezett mindig köteles technikailag is hozzájárulni a pályázathoz, ezáltal felelősséget kell vállalnia a projekt egy vagy több akciójának végrehajtásáért. Emellett a koordináló kedvezményezettet el kell látnia a Szerződő Hatósággal szembeni jelentési kötelezettsége teljesítéséhez szükséges dokumentumokkal is.

A LIFE pályázatokban nincs meghatározva a résztvevő társult kedvezményezettek lehetséges száma. Az olyan pályázat is érvényes, amelyben nincs más résztvevő, csak a koordináló kedvezményezett. Ugyanakkor a kedvezményezettek részéről mindenképp indokolt olyan partnerek bevonása, amelyek értéket adnak a projekthez, például ha a partnerség erősíti a pályázat demonstrációs jellegét, uniós hozzáadott értékét, illetve eredményeinek és tanulságainak hatását és/vagy átvihetőségét.

Az olyan vállalkozásoknak, amelyek köztulajdonban vannak, és amelyek egy közjogi szerv eszközeként vagy szakmai szolgáltatójának tekinthetők, továbbá amelyek a közjogi szerv irányítása alatt állnak, de a gyakorlatban különálló jogi személyiségük van, kedvezményezettnek kell lenniük, amennyiben a közjogi szerv a projekt egyes akcióinak végrehajtásával ezeket a vállalkozásokat kívánja megbízni³.

A társult kedvezményezett – kivételesen – lehet jogszerűen bejegyzett nem európai uniós tagállamban (azonban a projekt koordináló kedvezményezettjének mindenképpen az Európai Unióban kell székhellyel rendelkeznie), ha az Európai Unió kívüli akciók, amelyek a társult kedvezményezett feladatai, az EU környezetvédelmi céljainak megvalósításához, továbbá ahhoz szükségesek, hogy a Szerződéssel érintett tagállamokban végrehajtott beavatkozások eredményesek legyenek. Más szóval, az EU-n kívül bejegyzett olyan szervezet nem megfelelő, amely csak a szakértelmet nyújtja, vagy csak az EU-ban végrehajtott tevékenységekben közreműködik.

Minden társult kedvezményezettnek igazolnia kell jogállását (az A5 pályázati adatlap kitöltésével), és teljes körű információt kell szolgáltatniuk az EU tagországról vagy külső országról, amelyben bejegyezték. Emellett minden kedvezményezettnek – akár az EU-ban jegyezték be, akár nem – nyilatkoznia kell, hogy nem áll fenn velük kapcsolatban az EU pénzügyi rendeletének 106(1) és 107 cikkeiben leírt helyzet (az A3 vagy A4 pályázati adatlap aláírásával – az utasításokat lásd a dokumentum 3. részében).⁴

A magántulajdonban álló kedvezményezetteknek a Szerződő Hatóság elfogadhatja, hogy egy **kedvezményezetthez társult szervezetek** részt vesznek egy projektben, amennyiben megfelelnek a támogatási szerződés mintában és annak X. mellékletében (Pénzügyi és

³Ilyen eset a spanyolországi „empresas públicas”, mint a TRAGSA, vagy EGMASA és a görögországi regionális fejlesztési ügynökségek

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 966/2012/EU, Euratom rendelete (2012. október 25.)

az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 298 2012.10.26. 1. o.

adminisztratív irányelvek) leírt minden feltételnek. Azonban a szervezetek szövetségeinek társulása bonyolíthatja a projekt szerkezetét, és ily módon negatív hatással lehet a projekt technikai és pénzügyi következetességére. Tehát teljes mértékben a Szerződő Hatóság mérlegelési jogköre, hogy elfogadja-e a társult feleket, de semmilyen körülmények között nem kerül sor társulások elfogadására olyan közösségi kedvezményezettek és/vagy szervezetek esetében, amelyek nem felelnek meg maradéktalanul a társult szervezetek alábbi leírásának.

A társult szervezeteknek meg kell felelniük a pályázókra vonatkozó alkalmassági és nem-kizárhatósági feltételeknek, és valamilyen szerkezeti kapcsolatban kell állniuk az érintett kedvezményezettel (pl. jogi vagy tulajdonosi kapcsolat), amely sem nem korlátozódik a projektre, sem nem egyedül a projekt megvalósítása érdekében született (tehát a kapcsolatnak a támogatástól függetlenül is léteznie kell; léteznie kellett a pályázati felhívás megjelenése előtt, és érvényben kell maradnia a projekt befejezése után).

Társult szervezetként elfogadhatók a kedvezményezett közvetlen irányítása alatt álló szervezetek (pl. leányvállalatok vagy első szintű társvállalatok), a kedvezményezettet irányító szervezetek (anyavállalatok) VAGY tagsági viszony esetén, ha a kedvezményezett olyan hálózatként, föderációként vagy szövetséggként van meghatározva, amelyben a tervezett társult szervezetek részt vesznek. **Azonban ha több kedvezményezett kíván ugyanazzal a „társult” szervezettel dolgozni, akkor célszerűbb a „társult” szervezetet „kedvezményezettként” megadni.**

A projekt társfinanszírozója csak pénzeszközöket biztosít a projekt számára, nincs technikai felelőssége, és nem részesülhet az EU pénzügyi támogatásából. Emellett a projekttel kapcsolatban nem lehet a projekt egyik kedvezményezettjének sem alvállalkozója.

Egyes, határozott idejű, egyedi feladatok végrehajtására a pályázat előirányozza alvállalkozók igénybevételét. Az alvállalkozók külső szolgáltatásokat nyújtanak a projekt kedvezményezettjeinek, akik a kapott szolgáltatásokat teljes egészében megfizetik. A kedvezményezettek (beleértve a hozzájuk kapcsolt szervezeteket is) nem lehetnek egyben alvállalkozók. Az alvállalkozókat általában nem nevezik meg a pályázatban; ha mégis, akkor be kell tartani a LIFE támogatási szerződés mintában leírt általános feltételeket.

A koordináló kedvezményezetre, társult kedvezményezetre, kapcsolódó szervezetekre, társfinanszírozókra és alvállalkozókra vonatkozó egyes szabályok részletesebb leírását lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeiben.

1.6.3 Mekkora egy LIFE projekt optimális költségvetése?

A projekt költségvetésének nincs rögzített minimuma. Míg a múltban több nagy, ambiciózus projektet (pl. amelyek összköltsége 5 000 000 euró fölött volt) finanszírozott a program, a kis projektek (pl. amelyek összköltsége 500 000 euró alatti) ritkán voltak sikeresek korlátozott hatásuk, és ebből adódóan alacsony hozzáadott értékük miatt.

1.6.4 Mekkora az EU társfinanszírozás maximális aránya a LIFE programban?

A 2018–2020. évi, második többéves LIFE munkaprogram időszaka alatt a „hagyományos” projektek uniós társfinanszírozási aránya legfeljebb az elszámolható projektköltségek 55%-át érheti el. Kivételt képez a Környezetvédelem alprogram hagyományos LIFE projektjeinek Természet és biodiverzitás kiemelt területe, amelyre vonatkozóan az EU-s társfinanszírozás elérheti a 60%-ot vagy, adott esetben, a 75%-ot.⁵

Az elővátelezett kifizetési ütemterv a következő:

	1. előfinanszírozás (annak függvénye lehet, hogy rendelkezésre áll-e pénzügyi garancia)	További előfinanszírozás(o)	Végelszámolás
Nincs időközi jelentés	70%	0%	Maximum
1 időközi jelentés	30%	40%	Maximum
2 időközi jelentés	30%	20%	Maximum

1.6.5 Milyen mértékben kell hozzájárulniuk a projektek kedvezményezettjeinek a projektek költségvetéséhez?

A koordináló kedvezményezett és a társult kedvezményezettek ésszerű mértékben kell, hogy a projekt költségvetéséhez hozzájáruljanak. A kedvezményezett pénzügyi hozzájárulása bizonyítja, hogy elkötelezett a projekt célkitűzéseinek megvalósítása iránt – a nagyon alacsony pénzügyi hozzájárulás ezért az elkötelezettség hiányának jele.

Nem nyújtható be olyan pályázat, amelyben bármely kedvezményezett pénzügyi hozzájárulása a pályázat költségvetéséhez 0 euró.

Emellett ahol közjogi szervek vesznek részt koordináló vagy társult kedvezményezettként egy projektben, pénzügyi hozzájárulásuknak a projekthez meg kell haladnia (legalább 2%-kal) a projektre terhelt bérköltségeiket a nem „kiegészítő” személyzetre. A fentiek részletes leírása a dokumentum 3.4 szakaszában található.

1.6.6 Mi a projektek optimális kezdő dátuma és időtartama?

A projekt időbeli tervezése során a kedvezményezetteknek figyelembe kell venni, hogy a LIFE 2018 projektek támogatási szerződéseinek aláírására várhatóan 2019. június-július hónapokban kerül sor. A projektek megkezdésének legkorábbi lehetséges dátuma **2019. július 15.** A projekt megkezdése előtt felmerült költségek nem számolhatók el, és nem szerepelhetnek a projekt költségvetésében. A LIFE projekteknek nincs a Bizottság részéről előírt időtartamuk. Általában véve a projekt időtartamát úgy kell meghatározni, hogy

⁵ Ez a magasabb, 75%-os társfinanszírozási arány kizárólag azokra a projektekre vonatkozik, amelyek a konkrét természetvédelmi intézkedések becsült költségeinek 50 vagy annál magasabb százalékát rendelik hozzá a madár- és élőhelyvédelmi irányelvekben meghatározott **kiemelt** élőhelyeket vagy fajokat közvetlenül kedvezően érintő tevékenységeihez, ha a projekt intézkedéseire a természetvédelmi célok eléréséhez van szükség.

elegendő idő legyen a projekt valamennyi tevékenységének elvégzésére és célkitűzéseinek elérésére. Átlagosan a projektek időtartama 3–5 év.

A Szerződő Hatóság csak kivételes esetekben járul hozzá a projekt időtartamának meghosszabbításához. A korábbi LIFE programok tapasztalata az, hogy sok projektnél problémát okozott valamennyi projekt tevékenység befejezése a tervezett projekt időtartam alatt, elsősorban a projekt során tapasztalt, előre nem látható problémák és nehézségek miatt. A pályázat időbeli ütemezését ezért célszerű megfelelő biztonsági tartalékkal (pl. 6 hónapos tartalék beépítése) kialakítani.

A kedvezményezetteknek azzal is tisztában kell lenniük, hogy ha egy projekt minden tevékenységét a várható befejezési dátumnál korábban elvégzik, akkor a projekt záró jelentése korábban beadható, és megkaphatják az utolsó kifizetést a projektnek a támogatási szerződésben szereplő befejező dátuma előtt.

1.6.7 Hol hajthatók végre a LIFE projektek?

A LIFE projekteket az Európai Unió valamelyik tagállamának területén kell végrehajtani. A LIFE programban az EU-n kívüli, illetve a tengerentúli országokban és területeken (TOT) is finanszírozhatók tevékenységek, amennyiben a koordináló kedvezményezett székhelye az EU-ban van, továbbá alaposan megindokolják, hogy az EU-n kívül végzett tevékenységre az EU környezetvédelmi célkitűzéseinek elérése érdekében, valamint a szerződésekben meghatározott tagállami területeken végzett beavatkozások hatékonyságának biztosításához van szükség (például a vonuló madarak telelő élőhelyeinek megőrzésére irányuló, vagy több országon átívelő folyón végzett tevékenységek esetében). Kérjük, vegye figyelembe, hogy ez csak kivétel, rendszerint valamennyi tevékenységet az EU határain belül kell elvégezni. Ha az adott probléma sikeres és hatékony megoldása kizárólag a nem-EU országokban végzett tevékenységek révén valósítható meg, akkor erre lehetőség nyílik. A megfelelő adatlapokon minőségi és számszerűsített tényadatokkal szükséges alátámasztani az EU-n kívüli tevékenységek létfontosságát ezeknek a tevékenységeknek a kifejtése során.

Az Európai Bizottság 2013/C-205/05 számú (EU HL C-205, 2013. július 19., 9–11. oldal) feljegyzésében megfogalmazott támogathatósági feltételek, amelyek az izraeli szervezetek támogathatóságára, valamint az Izrael által 1967 óta megszállva tartott területeken végzett tevékenységekre vonatkoznak az EU által 2014-től kezdődően a nyújtott támogatásokra, díjakra és pénzeszközökre, a jelen pályázati kiírás minden tevékenységére érvényesek, beleértve az EU pénzügyi szabályzatának 137. cikkében leírt, harmadik félre vonatkozó szabályokat.

1.6.8 Ki menedzselje a LIFE projektet?

A projektet lehetőleg a koordináló kedvezményezett személyzete irányítsa. Azonban megfelelő indoklás esetén lehetséges, hogy társult kedvezményezett vagy a koordináló kedvezményezett közvetlen irányítása alatt álló alvállalkozó végezze. Nyomatékosan javasoljuk azt is, hogy minden projektnek főállású projektvezetője legyen.

A pályázatban világosan le kell írni, ki menedzseli a projektet, mekkora személyi állományt és mennyi időt rendeltek hozzá ennek végrehajtására, hogyan és kik hozzák meg a projekttel kapcsolatos döntéseket a projekt időtartama alatt (azaz kik és hogyan ellenőrzik a projekt menedzsereit).

1.6.9 A projekt tevékenységek kiszervezése

A kedvezményezetteknek rendelkezniük kell a tervezett projekt tevékenységek elvégzéséhez szükséges szakmai kapacitással és hozzáértéssel. Ezért elvárás, hogy a projekt költségvetésének külső segítség igénybevételére elkülönített része 35% alatt maradjon. Ennél magasabb arány csak akkor elfogadható, ha megfelelő indoklást adnak hozzá a pályázatban.

A LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeinek betartása bármely külső segítség igénybevétele esetében elvárás.

A LIFE rendelet 19. cikkének megfelelően a kedvezményezettek számára (köz és magán) hangsúlyosan javasolt a környezetbarát közbeszerzés alkalmazása. Az Európai Bizottság erre a célra összeállított egy eszköztárat. További tudnivalókat a következő weboldalon talál: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit.en.htm>

1.6.10 Milyen feltételek mellett részesíti előnyben a LIFE program a transznacionális projekteket?

A LIFE rendelet kimondja, hogy a társfinanszírozásra alkalmas projektek kiválasztása során a Szerződő Hatóság különleges figyelmet fordít a transznacionális projektekre, amennyiben a transznacionális együttműködés elengedhetetlen a környezetvédelem vagy természet biztosításához. A támogatási feltételek 6. pontja alapján plusz pontokat kap az a projekt, amelynél a határokon átnyúló megközelítés hozzáadott értéke megfelelően bizonyított. Amennyiben ezt bizonyítékkal alátámasztják a pályázatban, akkor a projekt magasabb pontszámot kap a kiválasztási eljárás során, és nagyobb eséllyel kap támogatást.

Fontos megjegyzés: A LIFE rendelet szerinti értelmezésben a „transznacionális” csak a tagállamok közötti, valamint a tagállamok és a LIFE programban a LIFE rendelet 5. cikke alapján részt vevő harmadik országok közötti együttműködésre vonatkozik. Az Unión kívüli, illetve tengerentúli országokban és területeken végzett tevékenységek bár lehetségesek a LIFE rendelet 6. cikke alapján, de magasabb pontszámot nem érnek a támogatási feltételek 6. pontja alapján.

1.6.11 Milyen terjedelmű legyen a LIFE pályázat?

A pályázat legyen a lehető legtömörebb és legjobban érthető. A pályázók tartózkodjanak a terjedelmes pályázatoktól, és ne adjanak túlságosan részletes leírást a pályázathoz nem kapcsolódó projektterületekről, környezetvédelmi technológiákról, fajok listáiról stb..

A projekt tevékenységeiről azonban világos és részletes leírást kell adniuk. Ahol megkönnyíti a tervezett tevékenységek helyszínének azonosítását, érdemes térképeket mellékelni (ez bizonyos esetekben kötelező előírás).

A brosúrákat, önéletrajzokat és hasonló dokumentumokat nem kell benyújtani, az ilyen

beadott dokumentumokat az értékelésnél figyelmen kívül fogják hagyni.

1.6.12 Folyamatban lévő tevékenységek

A projekt megkezdése előtt már folyamatban lévő tevékenységek nem támogathatók.

Ahol a projektben végrehajtott akciók jelentősen eltérnek a korábbi vagy folyamatos tevékenységektől gyakoriságukban vagy intenzitásukban, azok nem tekintendők folyamatosnak. A pályázónak azonban a pályázatban megfelelő információkat kell szolgáltatnia erre vonatkozóan, ami alapján ez elbírálható.

Kivételes esetekben a múltban vállalt és befejezett akciókat illetően, ha a projekt során ezeknek a hasonló gyakorisággal és intenzitással való megismétlését javasolják a projekt során, akkor a pályázónak igazolnia kell, hogy ezekre az akciókra a LIFE program hiányában nem került volna sor.

1.6.13 A projekt és tevékenységeinek fenntarthatósága

A LIFE projektek jelentős befektetést képviselnek, és az Európai Unió nagy fontosságot tulajdonít e befektetések hosszú távú fenntarthatóságának. A projekteredmények közép- és hosszú távú fenntarthatósága a projekt végrehajtását követő fenntartási kapacitásra vonatkozik, kerüljön arra sor folytatással, megismétléssel vagy átültetéssel. A kedvezményezetteknek a projekt időtartama alatt kötelezően meg kell vizsgálniuk, hogyan lehet ezeket a befektetéseket megőrizni, fenntartani, továbbfejleszteni és használni vagy megismételni/átültetni a projekt alatt vagy a befejezése után. A sikeres folytatás, megismétlés és/vagy átvitel stratégiát igényel, amelynek része a projektek által nyújtott megoldások hatásának megsokszorozása és a szélesebb körű felhasználás mobilizálása, hogy kritikus tömeget érjenek el a projekt időtartama alatt, vagy a LIFE projekt befejezése után rövid és közepes időtávon belül. Ez meghaladja a tudásátadást és a hálózatépítést, és átülteti a projekt során kifejlesztett és/vagy alkalmazott megoldásokat a gyakorlatba a projekt időszakán túlmenően, máshol vagy más céllal.

1.6.14 Kutatási tevékenységek és nagyméretű infrastrukturális projektek

Bár a kutatási tevékenységek EU-s támogatása a Horizont 2020 program – a 2014–2020 évekre vonatkozó kutatási és fejlesztési keretprogram részeként valósul meg, a projektet alátámasztó ismeretek fejlesztésére és bővítésére irányuló korlátozott kutatás végezhető egy LIFE projekt keretében.⁶ A kutatásnak szorosan és szervesen kell kapcsolódnia a projekt célkitűzéseivel, a pályázónak pedig részletesen be kell mutatnia, miképpen függ a projekt megfelelő végrehajtása ezekről a kutatási tevékenységektől, igazolnia kell, hogy a meglévő tudományos alapok nem elegendőek, és részleteznie kell, hogyan fogják felhasználni az új ismereteket a projekt tevékenységeinek végrehajtásához. Ilyen esetekben a tudományos publikációk a projekt fontos eredményének tekintendők.

A nagy infrastruktúrákat létrehozó projektek nem tartoznak a LIFE program tárgykörébe, és

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 1290/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, valamint az 1906/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347, 2013. december 20., 81. o.).

ezért nem támogathatók. Egy projekt abban az esetben minősül nagy infrastrukturális beruházásnak, ha „egyetlen infrastruktúraelem” létrehozásának tényleges költsége⁷ meghaladja az 500 000 eurót. Az „egyetlen infrastruktúraelem” jelentése az F4a adatlapon felsorolt valamennyi, fizikailag egymáshoz kapcsolódó elem összessége, amelyek az infrastrukturális befektetés működését biztosítják (pl. egy ököcsatorna estén a híd, a gátak, a jelzőtáblák stb.). Ez az összeg kivételes esetekben túlléphető, ha a pályázatban részletes technikai indoklást adnak arról, miért szükséges az infrastruktúra a LIFE rendelet 10., 11., vagy 12. cikkében leírt célkitűzések hatékony megvalósításához.

1.6.15. Komplementaritás egyéb EU-s támogatási programokkal

A LIFE rendelet 8. cikke szerint a LIFE program által támogatott tevékenységeknek biztosítaniuk kell a koherenciát és a szinergiákat, továbbá kerülniük kell az átfedéseket az Unió más támogatási programjaival. A Szerződő Hatóság és a tagállamok különösen ügyeljenek az összhangra az Európai Regionális Fejlesztési Alappal, az Európai Szociális Alappal, a Kohéziós Alappal, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alappal, az Európai Tengeri és Halászati Alappal és a Horizont 2020 programmal.

Ezért alapvető fontosságú, hogy mielőtt benyújtják pályázataikat a Szerződő Hatóságnak, a kedvezményezettek alaposan ellenőrizzék, hogy a projektjükben tervezett tevékenységek a gyakorlatban támogathatók vagy támogatottak-e más EU-s forrásból.

A kedvezményezetteknek tájékoztatniuk kell a Szerződő Hatóságot, ha bármilyen kapcsolódó támogatást kaptak EU-s forrásokból, valamint az EU-s támogatásokra benyújtott egyéb, folyamatban lévő pályázataikról. A kedvezményezetteknek azt is ellenőrizniük kell, hogy nem kapnak-e olyan működési támogatást a LIFE programból (vagy egyéb EU-s programokból), amely kettős finanszírozáshoz vezetne.

Ennek elmulasztása a megfelelő A7. adatlapon a pályázat elutasításához vezethet.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy bizonyítottan egyre nagyobb problémát jelent, hogy ugyanazt a pályázatot vagy hasonló pályázatot növekvő számban adják/adnak be különböző programokhoz. A Szerződő Hatóság szigorú ellenőrzéseket és keresztellenőrzéseket végez. Súlyos következményekkel járhat, ha a pályázó elmulasztja feltüntetni, hogy ugyanazt a pályázatot vagy hasonló pályázatot más programokhoz is beadta/beadott (vagy a legrosszabb esetben, hogy már kapott részfinanszírozást).

Emellett a projekt felülvizsgálati szakaszában a Nemzeti Hatóságot is felszólíthatják arra, hogy mutassa be, milyen lépéseket tett annak érdekében, hogy biztosított legyen a koordináció és az egymást kiegészítő jelleg a LIFE finanszírozású, illetve egyéb európai uniós programok között.

Épp ellenkezőleg: azok a projektek, amelyek a LIFE programtól elérő EU-s szakpolitikákkal és más EU-s finanszírozási mechanizmusokkal mutatnak szinergiákat, a szinergiák mértékének és minőségének függvényében, jutalompontot kapnak az értékelési szakaszban (6.

⁷ Tényleges költségek: Az infrastruktúra teljes költsége, értékcsökkenés alkalmazása nélkül.

odaítelési kritérium). A szinergia egy példája lehet az a projekt, amelynek célja a hulladékgazdálkodás javítása, ami egyidejűleg a társadalmi integrációt is fokozza.

1.6.16. Korábbi LIFE projektet folytató, illetve azon alapuló pályázatok

Ha a pályázó egy korábbi LIFE projekt folytatását tervezi, az A7. adatlapon szükséges annak egyértelmű ismertetése, miért van szükség a projekt újabb szakaszára, továbbá, hogyan fogja ez kiegészíteni a korábbi projektben elért eredményeket. A pályázónak a fenntarthatóság bemutatása során (B6. adatlap) azt is be kell mutatnia, hogy a további folytatás hogyan biztosítható a LIFE program nélkül. Végül, de nem utolsósorban minden kulcsfontosságú tevékenység bemutatásával (C adatlapok) a pályázónak pontos információkat kell szolgáltatnia arról, hogyan épül ez a projekt a korábbi projektszakaszban végrehajtott hasonló tevékenységekre, és hogyan egészíti ki őket.

A pályázóknak azt szükséges bemutatniuk, hogy figyelembe vették a LIFE által támogatott más, hasonló problémákkal foglalkozó pályázatokat is. Be kell mutatniuk, hogyan épül pályázatuk a többire, és miben különbözik azoktól, illetve hogyan koordinálja azokkal, ha azok még folyamatban vannak.

Az értékelési eljárás során ezeket a szempontokat gondosan ellenőrzik. Az e szempontok részletes adatai megadásának elmulasztása kedvezőtlenül befolyásolja a projekt végső pontszámát.

1.6.17. A környezeti előnyök mennyiségi meghatározása

A tervezett megoldás eredményeként várható nagyobb teljesítményt vagy előnyöket számszerűsíteni kell az elvárt környezeti előnyök szempontjából. Ezeknek – a lehető legteljesebb mértékben – kézzelfoghatóknak, reálisaknak és számszerűsíthetőknak kell lenniük, továbbá, ahol releváns, szerepelniük kell az életciklusra vonatkozó indoklásban is. Ehhez egyértelműen össze kell hasonlítani őket a projekt indulásakor becsült vagy mért aktuális helyzettel. E tekintetben, ami a teljes pályázati anyagot illeti, biztosítani kell a megfelelő nyomtatványokon ismertetett környezeti előnyök és a LIFE projektszintű, fő indikátorait tartalmazó táblázatban bemutatott értékek közötti egységességet.

1.6.18. Koordinációs követelmény ugyanazon vagy hasonló problémára irányuló, több pályázat között

Bizonyított tény, hogy ugyanazt a pályázatot vagy hasonló pályázatot növekvő számban adják/adnak gyakran ugyanabban a tagállamban világos érvek és koordináció nélkül. Ez a Természet és biodiverzitás kiemelt területen fordult elő sűrűbben.

Az ilyen helyzetek elkerülése érdekében nyomatékosan javasoljuk a pályázóknak, hogy forduljanak a nemzeti kapcsolattartókhoz (<http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/>) annak ellenőrzésére, hogy a pályázat témájával nem foglalkozik-e már más pályázó is. Ha igen, a pályázóknak együttműködésre kell törekedniük, az esetleges átfedések elkerülése, illetve a szinergiák erősítése érdekében.

1.7. Személyes adatok védelmére vonatkozó záradék

A pályázatokban szereplő személyes adatok, konkrétan a kedvezményezettek és társfinanszírozók neve, címe és egyéb kapcsolati adatai bekerülnek egy ESAP nevű adatbázisba, amely az EU intézményei és ügynökségei, valamint titoktartási szerződéssel rendelkező külső értékelők csoportja számára elérhető. Az ESAP-ot kizárólag a LIFE pályázatok értékelésének kezelésére használják.

A sikeres pályázatok ugyanezen adatai egy másik, BUTLER nevű adatbázisba kerülnek át, amely az EU intézményei és ügynökségei, valamint titoktartási szerződéssel rendelkező külső értékelők csoportja számára teszi elérhetővé az adatokat. A BUTLER-adatbázist kizárólag a LIFE pályázatok kezeléséhez használják.

Minden projekt összegzése, a koordináló kedvezményezett nevével és kapcsolati adataival együtt felkerül majd a LIFE weboldalára, ahol nyilvánosan elérhető lesz. Egy bizonyos időpontban a koordináló kedvezményezetteket megkérjük, hogy ellenőrizzék ezen adatok helyességét.

A sikeres kedvezményezettek és az általuk projektjeikhez elnyert támogatási összegek bekerülnek egy nyilvános adatbázisba is, az ún. Pénzügyi átláthatósági rendszerbe⁸.

A Szerződő Hatóság vagy alvállalkozói a sikertelen pályázók személyes adatait a jövőbeli pályázatokkal kapcsolatban utánkövetésre felhasználhatják.

E folyamat során az Szerződő Hatóság és alvállalkozói mindvégig betartják az Európai Parlament és a Tanács 2000. december 18-i, 45/2001 számú, a személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló rendeletét. A pályázóknak jogukban áll hozzáférni a rájuk vonatkozó adatokhoz és azok javítását kérni.

A pályázat benyújtása egyúttal a pályázatban szereplő személyes adatoknak a fentiekben leírtak szerinti használatához való hozzájárulást is jelenti. Az adatokat a fentiekben leírtaktól eltérő célra nem használják fel.

⁸ [Pénzügyi átláthatósági rendszer \(Financial Transparency System, FTS\) - Európai Bizottság](#)

2. LIFE Természet és biodiverzitás

2.1. Mi a LIFE természet és biodiverzitás?

A LIFE természet és biodiverzitás kifejezett célja elősegíteni a természet és biodiverzitás területén az EU szakpolitikájának és jogalkotásának fejlődését és végrehajtását. A finanszírozott projekteknek uniós hozzáadott értékkel kell rendelkezniük, és ki kell egészíteniük azokat a tevékenységeket, amelyeket más EU-alapok finanszírozhatnak a 2014–2020 közötti időszakban.

A **LIFE Természet és biodiverzitás** kiemelt terület elsődlegesen az alábbiak szerint arra összpontosít:

- hogy hozzájáruljon az EU politikájának és jogalkotásának kialakításához és végrehajtásához a természet és biodiverzitás területén a 2020-ig teljesítendő uniós Biodiverzitás stratégia⁹, illetve a madár- és élőhelyvédelmi irányelv¹⁰ által megfogalmazott területeken;
- hogy elősegítse a *Natura 2000* hálózat továbbfejlesztését, végrehajtását és kezelését; és
- hozzájáruljon a természettel és a biodiverzitással kapcsolatos uniós szakpolitika és jogszabályok kidolgozásához, végrehajtásához, felméréséhez, nyomon követéséhez és értékeléséhez, valamint a természetet és a biodiverzitást érintő tényezők, terhelések és válaszlépések felméréséhez és nyomon követéséhez szükséges tudásalap javításához.

Két különböző projektszektor létezik, amelyek kiegészítik egymást: **LIFE Természet** projektek és **LIFE Biodiverzitás** projektek. A **LIFE Természet és biodiverzitás alá tartozó területen benyújtott pályázatnak LIFE Természet vagy LIFE Biodiverzitás projektnek kell lennie.**

A LIFE rendelet III. melléklete e két szektor számára a következőképpen írja le a tematikus prioritásokat:

Tematikus prioritások a LIFE Természet projektek számára: különösen a madár- és/vagy élőhelyvédelmi irányelv végrehajtását célzó tevékenységek:

- (i) a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok, köztük a tengeri élőhelyek és fajok, valamint madárfajok természetvédelmi helyzetének javítását célzó tevékenységek;
- (ii) a *Natura 2000* hálózattal kapcsolatos biogeográfiai szemináriumok támogatására irányuló tevékenységek;

⁹ COM (2011) 244 végleges; Életbiztosításunk, természeti tőkénk: a biodiverzitással kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/2020.htm>

¹⁰ Az Európai Parlament és Tanács 2009/147/EK irányelve a vadon élő madarak védelméről <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:020:0007:0025:EN:PDF>
Állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK tanácsi irányelv
http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm

- (iii) a rangsorolt cselekvési tervek végrehajtására irányuló integrált megközelítések.

Tematikus prioritások a LIFE Biodiverzitás projektek számára: különösen az **2020-ig teljesítendő uniós Biodiverzitás stratégia végrehajtását** célzó tevékenységek:

- (i) a 2. cél elérését elősegítő tevékenységek¹¹;
- (ii) a 3.¹², 4.¹³, és 5.¹⁴ cél elérését elősegítő tevékenységek.

Ily módon a *LIFE Természet* kifejezetten a madár- és élőhelyvédelmi irányelvek célkitűzéseivel kapcsolódik, míg a *LIFE Biodiverzitás* nem korlátozódik a madár- és élőhelyvédelmi irányelvre, hanem a 2020-ig teljesítendő uniós Biodiverzitás Stratégia szélesebb körű végrehajtását segíti elő. Az olyan természetvédelmi projekt, amely kizárólag a madár-, illetve az élőhelyvédelmi irányelv alá eső madárfajok/élőhelyek témát célozza meg, rendszerint LIFE Természet projektként nyújtandó be. Más projektek valószínűleg jobban illeszkednek a LIFE Biodiverzitás elvárásaihoz. (Fontos megjegyzés: a „Nat”, illetve a „Bio” címszavak alatt benyújtott projekteket ezzel összhangban fogják értékelni, később nem kerülhet sor átsorolásra.)

A fentiek ellenére megjegyzendő, hogy a Natura 2000 hálózat védett területei jelentik még mindig az EU fő hozzájárulását a biodiverzitás csökkenése elleni küzdelemünkben. A 2020-ig szóló uniós Biodiverzitás Stratégia célkitűzései hatékonyan megvalósíthatók a Natura 2000 hálózat kontextusában a klasszikus LIFE Természet projekteken belül: például az idegenhonos inváziós fajok visszaszorítása történhet a Natura 2000 területeken és környezetükben visszaszorításuk vagy felszámolásuk által; egy zöld infrastruktúra kiépítésével, amely kiaknázza a hálózat összeköthetőségi dimenzióját és fenntartja vagy erősíti az ökoszisztéma szolgáltatásokat (mint az árvízvédelmet, a vízminőség-javítást stb.) a természetvédelmi tevékenységek révén, amelyek eredményeként ezek a funkciók megmaradnak, vagy javulnak egy adott Natura 2000 területen vagy az egész hálózatban egy régió belül.

A LIFE Biodiverzitás magában foglalja a 2020-ig teljesítendő uniós Biodiverzitás-stratégia 2–5. céljait. A legmegfelelőbb LIFE Biodiverzitás projektek innovációt alkalmaznak, illetve olyan szektorokat és folyamatokat tárnak fel, amelyeket a klasszikus LIFE Természet projektek nem céloznak meg. Ez nem zárja ki az olyan projekteket, amelyek a bevált gyakorlat megközelítésre alapoznak, ugyanakkor a pályázóknak tanácsos körültekintően elolvasni a LIFE Biodiverzitás projektek témáit annak érdekében, hogy megérthessék, hogy a bevált gyakorlat mely témákban tekinthető prioritásnak.

A LIFE természet és LIFE Biodiverzitás projekteknek elsőképpen a természetre, illetve a biodiverzitás csökkenésének és az ökoszisztéma szolgáltatások hanyatlásának megállítására kell összpontosítaniuk. Az olyan projektet, amely ugyan pozitív, de csak másodlagos hatást

¹¹ 2. cél: „Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik fenntartása és helyreállítása”

¹² 3. cél: „A mezőgazdaság és az erdészet biodiverzitásban játszott szerepének fokozása”

¹³ 4. cél: „A halászati erőforrások fenntartható kiaknázásának biztosítása”

¹⁴ 5. cél: „Az idegenhonos inváziós fajok elleni küzdelem”

gyakorolna a természetre és a biodiverzitásra, továbbá, amely fő célja más környezetvédelmi témájú prioritáshoz kötődik, nem a LIFE Természet és biodiverzitás címszó alatt kell benyújtani. Kérjük, tanulmányozzák a „LIFE Környezet és erőforrás- hatékonyság, pályázati felhívás 2018” és „LIFE orientációs dokumentum” című dokumentumokat. A természettel és/vagy a biodiverzitás csökkenésének és az ökoszisztéma szolgáltatások hanyatlásának megállítását célzó, elsősorban környezettudatosságot növelő kampányokra összpontosító projekteket a „LIFE Környezetvédelmi irányítás és tájékoztatás” alatt szükséges benyújtani.

Csak a vadon élő növények és állatok, valamint természetes és természetközeli élőhelyek témaköre lehet a LIFE Természet és biodiverzitás projektek célja. A házasított állat- és növényfajok, illetve fajták védelmét célzó projektek nem támogathatók.

Noha a Natura 2000 legnagyobb részét olyan területek teszik ki, amelyeken az emberi tevékenység nagymértékben átalakította a természetet és a tájat, még mindig vannak jelentős érintetlen, illetve az érintetlenséghez közeli állapotú területek. A Bizottság kiadott egy útmutatót az érintetlen területek kezelésére a Natura 2000¹⁵ hálózatban, amelyben rámutat arra, hogy különleges figyelemben kell részesíteni ezeket az értékes területeket. Európai viszonylatban és különösen a Natura 2000 hálózaton belül fontos megjegyezni, hogy az emberi beavatkozások intenzitásának függvényében létezik a többé vagy kevésbé érintetlenül maradt területi spektrum. Ilyen értelemben az érintetlen terület (vadon) fogalma relatív – egy kontinuum mentén mérhető –, az egyik végén a teljesen érintetlen terület helyezkedik el, a másikon pedig a kevésbé használt (kezelt) terület. Az érintetlen állapot elérése egy folyamat, amelyben a területek állapotát az érintetlenség felé toljuk el, míg végül valódi vadonná (teljesen érintetlen területté) válnak. Ez egy természetes folyamat, mely lehetővé teszi, hogy a Natura 2000 területeket fenntartható módon és költséghatékonyan kezelhessék, továbbá elkerülhetők legyenek a megismétlődő kezelési tevékenységek. A pályázók fontolóra vehetik ezt a megközelítést minden olyan esetben, amikor a körülmények arra utalnak, hogy ez lenne a leginkább költséghatékony megközelítése az élőhelyek és fajok hatékony védelmének. Ez nyilvánvalóan nem lehet az aktuálisan alkalmazott bevált gyakorlatok kiváltója, de kipróbálható, mint egy kiegészítő módszer a madár-, illetve élőhelyvédelmi irányelvben meghatározott fajok és élőhelyek biodiverzitásának megóvására. Kérjük a pályázókat, a pályázataik kidolgozása során vegyék figyelembe a fent említett, vonatkozó irányelveket

A Szerződő Hatóság üdvözlí az olyan projekteket, amelyeket az üzleti szféra szereplői nyújtanak be, illetve az olyanokat, amelyekben üzletileg érdekelt felek is képviseltek azzal a céllal, hogy figyelemmel a LIFE Természet és biodiverzitás követelményeire, a tervezési és működési tevékenységeikbe biodiverzitással kapcsolatos kérdéseket integráljanak.

2.2 LIFE Természet

2.2.1 Általános hatály és célkitűzések

A LIFE Természet projekt célja a Natura 2000 hálózat továbbfejlesztése, működtetése és kezelése, különös tekintettel a fejlesztési, tesztelési és demonstrációs megközelítések, a bevált

¹⁵ <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/wilderness/pdf/WildernessGuidelines.pdf>

gyakorlatok és megoldások alkalmazása révén.

A projekteket úgy kell megtervezni, hogy a lefedettség, a természetből származó haszon, a megismételhetőség, az átültethetőség és a határokon átívelő jelleg tekintetében uniós hozzáadott érték jöjjön létre.

A Natura 2000 hálózat, amely az EU tagországok szárazföldi területének majdnem 18%-át teszi ki, továbbá 217 000 km² tengeri területet is felölel, az Európai Unió biodiverzitásának gerincét alkotja. Még a Natura 2000 hálózaton belül is azonban, az EU madár- és élőhelyvédelmi irányelveiben meghatározott, európai uniós flóra, fauna és természetes élőhelyek jelentős része még mindig kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben van. A Natura 2000 hálózat egyben az európai „zöld” infrastruktúra szívében található, mely sokszínű ökoszisztéma szolgáltatásain keresztül számtalan előnyt biztosít.

Az elkövetkező években a LIFE Természet finanszírozás elsőleges szempontja továbbra is az olyan projektek támogatása lesz, amelyek a Natura 2000 hálózat kezelésének javítását és/vagy a területeinek helyreállítását célozzák. A LIFE Természet projektekben megcélzott fajoknak és élőhelyeknek szerepelniük kell az EU madár- (2009/147/EK) és élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK) mellékleteiben.

A LIFE Természet projektek általában konkrét természetvédelmi akciókra összpontosítanak és eredményorientáltak, vagyis végrehajtásuknak közvetlen és fenntartható javulást kell eredményezniük az adott javasolt vagy kijelölt Natura 2000 területen jelölő fajként feltüntetett fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetében.

A LIFE Természet kiemelt terület alá tartozó projektek támogathatósága a célba vett fajoktól, illetve élőhelyektől függ. Ezek a következőképpen különböztethetők meg:

Területhez kötődő tevékenységek:

- a területhez kötődő tevékenységek által célzott madárfajoknak szerepelniük kell a madárvédelmi irányelv I. mellékletében, vagy rendszeresen előforduló, vonuló madárfajoknak kell lenniük;
- bármely élőhelytípusnak/ fajnak (kivéve madárfajok) szerepelnie kell az élőhelyvédelmi irányelv I. vagy II. mellékletében. A területekhez kötődő tevékenységek megvalósítása a IV. mellékletben szereplő azon fajok esetében, amelyek nem szerepelnek a II. mellékletben, bizonyos feltételek mellett lehetséges (lásd 2.4.3 pont).

Fajokhoz kötődő (vagyis nem területhez kötődő) tevékenységek:

- a célzott madárfajoknak szerepelniük kell a madárvédelmi irányelv I. vagy II. mellékletében vagy rendszeresen előforduló vonuló madárfajoknak kell lenniük;
- bármely célzott, fajnak (kivéve madárfajok) szerepelnie kell az élőhelyvédelmi irányelv II., IV. és/vagy V. mellékletében.

2.2.2 Földrajzi hatály

A LIFE Természet projekteknek az EU tagországok olyan szárazföldi és/vagy tengeri

területén kell megvalósulniuk, ahol az EU madár- és élőhelyvédelmi irányelvei¹⁶ hatályosak. Támogathatók ugyanakkor speciális, az Unión kívül eső tevékenységek is, feltéve, hogy a pályázó részletes magyarázatot ad arra, azok miért szükségesek az EU környezetvédelmi céljainak eléréséhez és a tagországok Egyezmények alá tartozó területein végrehajtandó beavatkozások hatékonyságának biztosításához. A transznacionális együttműködés ösztönzendő, amennyiben az növeli projekt tevékenységek által teremtett uniós hozzáadott érték hatékonyságát.

2.2.3. Projekttémák

A LIFE többéves, 2018–2020 időszakra vonatkozó programja értelmében, a következő, a 2020-ig megvalósítandó uniós Biodiverzitás Stratégia 1. céljához – a madár- és élőhelyvédelmi irányelvek teljes körű végrehajtásához – hozzájáruló projekttémák élveznek elsőbbséget:

1. a közösségi jelentőségű élőhelytípusok vagy fajok természetvédelmi helyzetének javítása, ¹⁷ az Unió madár- és élőhelyvédelmi irányelveinek megfelelően, az ilyen fajok és élőhelytípusok számára javasolt vagy kijelölt **Natura 2000 helyeket** célként kitűzve¹⁸.

2. Projektek, amelyek célja a közösségi jelentőségű élőhelytípusok vagy fajok természetvédelmi helyzetének javítása, feltéve, hogy – a tagállamok által az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke értelmében, a megfelelő földrajzi szinten benyújtott legfrissebb átfogó értékelések vagy pedig a madárvédelmi irányelv 12. cikke értelmében benyújtott legújabb értékelések és a madarakra vonatkozó, uniós szintű értékelések alapján – **státusuk nem „kedvező/biztonságos és nem romlik” vagy „ismeretlen”**.

3. Az élőhely- és a madárvédelmi irányelvek és a kapcsolódó rendelkezések **tengeri komponensének** a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv 1. mutatója szerinti megvalósítása, ahol a projektek az alábbi akciók közül egyre vagy többre összpontosítanak:

- a tengeri partközeli Natura 2000 területek hálózatahoz készülő nemzeti nyilvántartások készítése és véglegesítése;
- a tengeri Natura 2000 területek helyreállítása és kezelése, beleértve a fenntartási tervek elkészítését és végrehajtását is;
- fajokkal, élőhelyekkel vagy helyekkel kapcsolatos, a tengeri környezet megőrzése és a halászok vagy egyéb „tengerhasználók” közötti konfliktusok kezelésére irányuló akciók, továbbá a természetvédelmi akciók és a Natura 2000 területek fenntartható használatát összekapcsoló akciók; és/vagy
- demonstrációs vagy innovatív megközelítések, amelyek az emberi tevékenységek a kritikus tengeri élőhelyekre és a fajokra kifejtett hatását értékelik vagy követik nyomon,

¹⁶ Felhívjuk a figyelmet, hogy a két irányelv hatálya nem terjed ki Franciaország tengerentúli megyéire (DOM), ezért *LIFE Természet* projektek nem támogathatóak e területeken.

¹⁷ A „közösségi jelentőségű” fogalom ebben a szövegkörnyezetben „európai uniós jelentőségű”-ként értendő.

¹⁸ A releváns kiemelt intézkedési keret, a fajok és/vagy élőhelyek megőrzésére irányuló intézkedési tervek jelentik e projekttéma megvalósításának eszközeit.

valamint ezek alkalmazása konkrét környezetvédelmi intézkedések irányítására.

A pályázóknak egyértelmű magyarázattal kell szolgálniuk arra, hogy projektpályázatuk érint-e a fenti projekttémák közül legfeljebb kettőt és miért.

Ez a lista nem zárja ki olyan pályázatok benyújtását, amelyek témái nem szerepelnek a fentiek között, hanem a *LIFE Természet* általános hatáskörébe és célkitűzései közé sorolhatók. Megjegyzendő azonban, hogy azok a pályázatok, amelyek nem tartoznak a fenti témák alá, nem kaphatnak pontokat a „Hozzájárulás a Projekt Témákhoz” 5. számú odaítélési szempont szerint és emiatt kevésbé valószínű, hogy felkerülnek a finanszírozásra kiválasztott projektek listájára olyan, hasonló minőségű, támogatható projektekkel szemben, amelyek lefednek egy vagy két tématerületet. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy ahhoz, hogy a projekttémák egyikének meg lehessen felelni, a pályázatnak az adott téma követelménylistáján szereplő összes feltételnek eleget kell tennie. Fontos tudni, hogy a maximális pontszám (10) a „Hozzájárulás a projekttémákhoz” 5. számú odaítélési szempont szerint **csak** olyan pályázatnak adható, amely **egyértelműen és teljes körűen** megfelel legalább egy projekttémának; két projekttéma megjelölése nem fordítható le magasabb pontszámmá. Nem lehetséges kettőnél több témát választani. Ha a pályázó nem választ témát, ezzel kinyilvánítja, hogy a pályázat nem felel meg egyik témának sem és egyben tudomásul veszi, hogy az 5. odaítélési szempont alatt a pályázat nem kaphat egy pontot sem. Mindemellett, csak a pályázó által megjelölt témák megfelelőségét vizsgálják. Az, hogy a projekt esetleg beleillik-e valamely más témába, amelyet nem jelöltek meg, nem lesz vizsgálat tárgya. További részletekért lásd LIFE „pályázatok értékelési útmutatója 2018”.

2.3. LIFE Biodiverzitás

2.3.1. Általános hatály

LIFE Biodiverzitás projekteknek az Unió 2020-ig megvalósítandó Biodiverzitás Stratégiája célkitűzéseinek és intézkedéseinek végrehajtását kell támogatniuk úgy, hogy megfeleljenek a 2020-ra kitűzött, alábbiak szerint megfogalmazott, kiemelt célkitűzésének: „*a biodiverzitás eltűnésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások romlásának megállítása az EU-ban 2020-ig, továbbá a lehető legteljesebb mértékű helyreállításuk, egyidejűleg növelve az EU szerepét a globális biodiverzitás eltűnése elleni harcban*”. Továbbá, a projekteknek olyan témákat szükséges felölelniük, melyeket a *LIFE Természet* projektek nem fednek le.

A LIFE Biodiverzitás projekteknek összhangban kell lenniük a nemzeti vagy regionális Biodiverzitás Stratégiákkal (ha vannak).

A projekteket úgy kell megtervezni, hogy a lefedettség, a természetből származó haszon, a megismételhetőség, az átültethetőség és a határokon átívelő jelleg tekintetében uniós hozzáadott érték jöjjön létre.

Amennyiben a 2020-ig teljesítendő uniós Biodiverzitás Stratégia 2., 3., 4. és/vagy 5. célját megvalósító projekteket (akár részben) Natura 2000 területeken hajtják végre, a tervezett akcióknak összhangban kell állniuk az adott hely természetvédelmi céljaival, irányítási tervével vagy az ezzel egyenértékű eszközzel és/vagy a különleges természetvédelmi területek

kijelöléséről szóló törvénnyel.

2.3.2. Földrajzi hatály

A LIFE Biodiverzitás projektek általánosságban az EU-tagországok szárazföldi és/vagy tengeri területén valósulnak meg. Ide értendők a francia tengerentúli megyék (DOMs) is. Támogathatók azonban speciális, az unión kívüli (beleértve a tengerentúli országokat és területeket) tevékenységek is, feltéve, hogy a pályázó részletes magyarázatot ad arra, miért szükségesek ezek a tevékenységek az EU környezetvédelmi céljainak eléréséhez (pl. az EU Biodiverzitás Stratégiáját támogató tevékenységek) és a tagországok Szerződések alá tartozó területein végrehajtandó beavatkozások hatékonyságának biztosításához.

2.3.3. Projekttémák

A LIFE többéves, 2018–2020 időszakra szóló programja szerint a következő, a 2020-ig teljesítendő uniós Biodiverzitás Stratégia 2., 3., 4., és 5. céljának végrehajtására összpontosító projekttémák élveznek elsőbbséget:

1. A zöld infrastruktúrára ¹⁹ vonatkozó azon tervek és akciók kidolgozása és megvalósítása, amelyek célja az ökoszisztémák állapotának és az ökoszisztéma-szolgáltatások ²⁰ és/vagy a Natura 2000 területek és/vagy egyéb védett területek összeköttetésének javítása; vagy

A zöld infrastruktúrához kapcsolódó, széles körben ismételhető olyan módszerek és/vagy technikák kidolgozása és alkalmazása, amelyek hatékonyan tudják mérsékelni az energia- vagy a közlekedési infrastruktúra biodiverzitásra gyakorolt kedvezőtlen hatását az összeköttetés fokozásával. Ezeknek az eljárásoknak és/vagy módszereknek költséghatékonyabbnak kell lenniük a piacon már elérhető, minőségileg egyenértékű megoldásoknál és, adott esetben, szabadon megosztható megoldásokat vagy a technikai színvonal fejlődését kell eredményezniük.

2. A **biodiverzitás pénzügyi és üzleti döntésekbe való integrálását** célzó eszközök kifejlesztése és alkalmazása annak érdekében, hogy – a biodiverzitásnak a projekt során megvalósított megőrzése és helyreállítása révén – biztosítani lehessen, hogy nem következik be nettó biodiverzitás-veszteség és/vagy az ökoszisztéma-szolgáltatásokból több bevétel keletkezik²¹.

3. Olyan veszélyeztetett fajokra vagy élőhelyekre irányuló projektek, amelyek nem szerepelnek az élőhelyvédelmi irányelv mellékleteiben, de amelyek az európai fajok²² vagy

¹⁹ A zöld infrastruktúra (ZI) a természetes és természetközeli területek és más környezeti alkotóelemek stratégiaiilag megtervezett hálózata, amelyet arra terveztek és alkalmaznak, hogy széles körben nyújtson ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Magában foglal zöld tereket (illetve kékeket, ha vizes ökoszisztémáról van szó) és más fizikai jellemzőket a szárazföldi (beleértve a tengerparti övezeteket) és tengeri területeken. A szárazföldön a ZI mind vidéki, mind városi környezetben jelen van. Lásd: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249>

²⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

²¹ A példákat lásd, például, a Vállalkozások és a biodiverzitás uniós platformján: http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm

²² http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm

élőhelyek²³ vörös listáján vagy a Természetvédelmi Világszövetség vörös listáján – amely azokra a fajokra vonatkozik, amelyekre nem terjed ki az európai vörös lista – a „veszélyeztetett” vagy rosszabb kategóriába tartozó fajok között²⁴.

4. Az idegenhonos inváziós fajok²⁵ problémájának kezelése a következő három lépés megfelelő térbeli kiterjedésű és átfogó keretben történő tesztelésével és végrehajtásával:

- az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának megelőzése, különösen betelepítésük vagy behurcolásuk elsődleges útvonalainak kezelésével,
- korai riasztást és gyors reagálást biztosító rendszer kialakításával és
- a megtelepedett idegenhonos inváziós fajok felszámolásával, megfékezésével és szabályozásával. A projektnek javítania kell a meglévő – vagy bevezetnie új – technikai, adminisztratív és/vagy jogi kereteket az adott, megfelelő szinten, különösen – de nem kizárólag – az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajokról szóló 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerinti jegyzékén szereplő fajok vonatkozásában²⁶.

Magyarázó megjegyzés: ha egy lépés – a projekttől függetlenül – már megvalósult vagy nem valósítható meg a projekt összefüggésében, a projektakciókat legalább egy, mindhárom lépést összekapcsoló, szélesebb keretbe kell helyezni.

Az idegenhonos inváziós fajokat célzó LIFE projektek osszák meg eredményeiket és adataikat a 1143/2014/EU rendeletet végrehajtását támogató hivatalos információs rendszerrel, azaz az Idegenhonos Fajok Európai Információs Rendszerével²⁷.

A pályázóknak egyértelmű magyarázattal kell szolgálniuk arra, hogy projektpályázatuk érint-e a fenti projekttémák közül legfeljebb kettőt és miért.

Ez a lista nem zárja ki olyan pályázatok benyújtását, amelyek témái nem a fentiek között szerepelnek, hanem a *LIFE Biodiverzitás* általános hatályát és célkitűzéseit fedik le. Megjegyzendő azonban, hogy azok a projektpályázatok, amelyek nem sorolhatók a fenti témákhoz, nem kaphatnak pontokat a „Hozzájárulás a projekttémákhoz”, 5. számú odaítélési szempont szerint. Emiatt kevésbé valószínű, hogy magas összpontszámban részesülnek. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy ahhoz, hogy a projekttémák egyikének meg lehessen felelni, a pályázatnak az adott téma követelménylistáján szereplő összes feltételnek eleget kell tenni. Fontos tudni, hogy a maximális pontszám (10) a „Hozzájárulás a projekttémákhoz” 5. számú odaítélési szempont szerint **csak** olyan pályázatnak adható, amely **egyértelműen és teljes körűen** megfelel a választott projekttémának; Nem lehetséges kettőnél több témát választani.

²³ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm

²⁴ <http://www.iucnredlist.org/>

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1143/2014/EU rendelete (2014. október 22.) az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről (HL L 317, 2014.11.4., 35.o.), és a Biodiverzitás-stratégia 5. célja szerint vagy az idegenhonos fajokat ismertető 2. mutatóban rögzített védelmi szint eléréséhez történő hozzájárulás tekintetében – 2008/56/EK rendelet I. mellékletének 2. pontja.

²⁶ Ezt a jegyzéket rendszeresen aktualizálják, pl. a Bizottság 2016/1141/EU végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról (HL L 189, 2016.7.14., 4. o.).

²⁷ EASIN: <https://easin.jrc.ec.europa.eu/>

Ha a pályázó nem választ témát, ezzel kinyilvánítja, hogy a pályázat nem felel meg egyik témának sem és egyben tudomásul veszi, hogy a 5. odaítélési szempont alatt a pályázat nem kaphat egy pontot sem. Mindemellett, csak a pályázó által megjelölt témák megfelelőségét vizsgálják. Az, hogy a projekt esetleg beleillik-e valamely más témába, amelyet nem jelöltek meg, nem lesz vizsgálat tárgya. További részletekért lásd a „*LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018*” című dokumentumot.

2.4. Hogyan kell megfogalmazni egy LIFE Természet vagy Biodiverzitás pályázatot?

A projekteket úgy kell összeállítani, hogy a kulcsfontosságú tevékenységek megismételhetők és átültethetők legyenek, továbbá lefektessék az alapokat a tervezett megoldások megismételhetőségére és átültetésére, legkésőbb a projekt befejezése után. Felhívjuk a figyelmet, hogy a projektben kínált megoldások megisméltése vagy másfelé történő átültetése túl kell, hogy mutasson a terjesztésre, a tudás átadásra és a hálózatépítésre irányuló tevékenységeken. A projekttevékenységek típusának és bemutatásának további részletei a 2.4.3. és 3.2.4. pontokban találhatók.

2.4.1. A konkrét természetvédelmi akciók aránya (a „25%-os szabály)

A *LIFE Természet* vagy a *LIFE Biodiverzitás* projektek teljes elszámolható költségek legalább 25%-át „konkrét természetvédelmi” akciókra kell fordítani.

Erőteljesen ajánlott, hogy a *LIFE Természet* és a *LIFE Biodiverzitás* projektekben a konkrét természetvédelmi akciók aránya jelentősen több legyen 25%-nál. Előfordulhat a pályázat értékelésekor, hogy bizonyos tevékenységeket nem támogathatónak minősítenek és ki kell venni őket a projektből. Továbbá lehetnek olyan tevékenységek, amelyeket a pályázó konkrétan ítél, viszont a bírálók nem (például: nyilvántartásokkal összefüggő tevékenységek, vezetési iránymutatások, monitoring, érdekelt felekkel való kommunikáció stb. nem tekinthetők konkrét tevékenységnek). Ha viszont a konkrét tevékenységek aránya 25% alá esik, emiatt az egész pályázatot elutasíthatják.

A projekt konkrét természetvédelmi akcióinak egyértelműen azonosíthatóknak kell lenniük. 100%-ban természetvédelminek kell lenniük, nem pedig más tevékenységekkel kevertnek, kivéve, ha az alintézkedésekre előírányzott költségvetési terv világosan azonosítható.

Melyek a konkrét természetvédelmi akciók?

Ebben az összefüggésben a „konkrét természetvédelmi” tevékenységek azok, amelyek közvetlenül javítják a célzott fajok, élőhelyek, ökoszisztémák vagy ökoszisztéma-szolgáltatások ökológiai állapotát (vagy lassítják/megállítják/megfordítják annak hanyatlását).

Az előkészítő akciók (például; a konkrét természetvédelmi akciók tervezése és előkészítése) és a földvásárlás/bérlés/kompenzációk megfizetése beleszámítanak ebbe a 25%-ba, *feltéve, hogy közvetlenül szükségesek a projekt ideje alatt végrehajtandó konkrét akciókhoz.*

A visszatelepített fajok nyomon követése csak akkor tekinthető konkrét természetvédelmi

tevékenységnek, ha a nyomon követés befolyásolja a visszatelepítés folyamatát.

Kivételes körülmények között a preventív akciók (beleértve a nyomon követést) is konkrét akciónak minősülhetnek, ha azért szükségesek, hogy feltárjanak vagy megelőzzenek olyan veszélyeket, amelyek súlyosan károsíthatják a projektben szereplő élőhelyet vagy fajokat, még akkor is, ha ezek az akciók nem javítják a természetes vagy természetközeli élőhely, ökoszisztéma vagy vadon élő fajok természetvédelmi helyzetét a projekt megvalósításának ideje alatt. E kivételes körülmények akkor vehetők számításba, ha;

- a pályázati anyag világos bizonyítékot (például korábbi események feljegyzései, statisztikák stb.) szolgáltat arról, hogy az esemény megelőzésének esélye *jó és* a megcélzott természetes vagy természetközeli élőhelyre, ökoszisztémára vagy vadon élő fajra kifejtett kedvezőtlen hatása *igen erőteljes*;
- az összes szükséges akció a projekt során készen áll annak érdekében, hogy a kedvezőtlen eseménnyel szembeni lépéseket, ha az bekövetkezik, érvényesítsék, továbbá már gondoskodtak azok megfelelő skálán történő, átfogó teszteléséről;
- a kedvezményezett azonosítja és megmagyarázza a preventív intézkedéseknek a természetes vagy természetközeli élőhelyekre, ökoszisztémára vagy vadon élő fajokra gyakorolt, valószínűsíthető, negatív hatásait;
- a kedvezményezettek elkötelezik magukat arra, hogy a kifejlesztett módszereket és mechanizmusokat fenntartják és alkalmazzák a projekt befejezését követő, további 3 éven át.

A jogi védelem csak abban az esetben tekinthető konkrét természetvédelmi tevékenységnek, amennyiben az teljes mértékben lezárul a projekt végrehajtásának ideje alatt.

A kulcsfontosságú érdekelt (pl. gazdálkodók, vadászok, halászok, látogatók) viselkedését befolyásoló tevékenységek, amelyek a célzott terület/fajok/élőhelyek számára közvetett módon kedvezően hatnak, csak akkor tekinthetők konkrét természetvédelmi tevékenységnek, ha valamennyi alábbi feltétel teljesül;

- a) az érintett felek nem megfelelő viselkedése jelentős veszélyforrás a célzott terület/fajok/élőhely számára;
- b) a tevékenység fő célja a meghatározott, érintett felekből álló csoportok viselkedésének megváltoztatása olyan meghatározott módon, amely az élőhely/fajok számára meghatározott előnyt jelent;
- c) a kérdéses magatartás előre láthatóan változni fog a projekt megvalósítása során;
- d) ez a tevékenység megfelelően számszerűsített (a tevékenység útján elért személyek száma, a projekt során kedvező irányban befolyásolhatók %-a, ha lehetséges annak becslése, hogy mennyire kedvező hatás éri a célzott fajokat/élőhelyet);
- e) ezt a változást a projekt kifejezetten nyomon követi és az eredményeket rögzíti.

A látogatókkal kapcsolatos akciók (vagyis kerítések, ösvények) csak akkor tekinthetők konkrét természetvédelmi tevékenységnek, ha a pályázatban igazolni tudják, hogy a látogatók már közvetlen negatív hatást gyakorolnak a célzott élőhelyek/fajok természetvédelmi helyzetére.

A konkrét természetvédelmi tevékenységre szabott követelmények alóli kivételek

Azok a pályázatok, amelyek költségvetésük kevesebb, mint 25%-át irányozzák elő konkrét természetvédelmi tevékenységre, általában nem támogathatók. E szabály alól azonban van két kivétel a LIFE Természet projektek esetében:

- **Tengeri terület kijelölését célzó projektek** új tengeri övezet (offshore) Natura 2000 területek besorolásához készül, a nyilvántartásba vételt és a tervezést elősegítő projektek vagy ezek kiterjesztése nem igényel konkrét természetvédelmi tevékenységet (az „offshore” kifejezés definíciója a Natura 2000 tengeri területek kontextusában az „Útmutatás a Natura 2000 hálózat létrehozásához tengeri környezetben” 7. oldalán a 2.6 pont alatt található; http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/marine/docs/marine_guidelines.pdf). ugyanakkor az ilyen pályázat részét kell, hogy képezze az illetékes minisztérium/hatóság kötelezettségvállalása arról, hogy a területet/területeket Natura 2000 területekké minősíti a projekt befejezte előtt, továbbá az illetékes hatóságnak a projekt kedvezményezettjének kell lennie (koordináló, illetve társult kedvezményezett). A terület kijelölése a projekt egyedi fellépésének tárgyát kell képeznie, amelynek végrehajtásért az illetékes hatóság felelős.
- **11. cikk alá tartozó projektek:** a madár- vagy élőhelyvédelmi irányelv által védett természetes élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzete nyomon követésének (az élőhelyvédelmi irányelv 11. cikke értelmében) támogatására és/vagy továbbfejlesztésére irányuló LIFE Természet projekteknek nem kell konkrét természetvédelmi akciókat tartalmazniuk. Ilyen esetekben **a 11. cikkben előírt nyomon követésért felelős illetékes hatóságnak a projekt kedvezményezettjének kell lennie** (koordináló vagy társult kedvezményezett). A rutinszerű monitorozás vagy a monitorozás minőségének pusztán helyi szintű javítása nem minősül elfogadható kivételnek.

2.4.2. Ismétlődő tevékenységek élőhelyek vagy fajok kezelésében

Ismétlődőnek az a menedzsmenttevékenység minősül, amelyet periodikusan (legalább évente) végre kell hajtani a fajok, az élőhelyek vagy az ökoszisztéma védeltségi helyzetének fenntartásához.

A folyamatban lévő tevékenységekkel kapcsolatos általános szabály szerint (lásd 1.16.12. pontot) a folyamatban lévő, ismétlődő tevékenységek általában nem támogathatók. Például, bármiféle helyszíni szemle, rendszeres kaszálás vagy hosszú távú nyomon követési tevékenység, amely már a projekt megkezdése előtt is folyamatban volt, általában nem támogatható.

A LIFE Természet- és LIFE Biodiverzitás projektjeiben zajló új, ismétlődő tevékenységek – elvben – támogathatóak. Különösen az olyan ismétlődő tevékenységek fogadhatók el támogatandónak, amelyek nyilvánvaló kísérleti demonstrációs értékkel bírnak.

Az ismétlődő tevékenységekkel járó projektek esetén azonban megfelelően be kell mutatni a tervezett tevékenység hosszú távú fenntarthatóságát és uniós hozzáadott értékét. A pályázónak kifejezetten vállalnia kell azt, hogy a projekt kedvezményezettjei a projekt befejezése után is

folytatni fogják a projekt futama alatt elkezdett és véghezvitt ismétlődő tevékenységeket, továbbá ki kell fejtenie, miként finanszírozza azok folytatását. E kötelezettség végrehajtását a végső kifizetéskor ellenőrizni fogják, amikor is a Szerződő Hatóság igazolja, hogy az ismétlődő tevékenységeket a szükséges rendszerességgel végzik, illetve azt, hogy minden adminisztratív és költségvetési feltétel teljesül annak érdekében, hogy ezek a megfelelő időben folytatódhassanak. Ha nincs ilyen biztosíték, miszerint az ismétlődő akció folytatható a projekt befejezését követően, a vonatkozó költségek egyike sem elszámolható.

2.4.3. Tevékenységtípusok

A pályázat elkészítésekor a támogatható tevékenységek következő fő típusait kell egyértelműen megkülönböztetni:

- Előkészítő tevékenységek (A tevékenységek),
- a) Földvásárlás / földbérlet vagy ellenérték fizetése a használatért
- (B tevékenység)
- természetvédelmi akciók (C tevékenységek);
- a projekttevékenységek hatásainak monitorozása (D tevékenységek);
- kommunikáció és az eredmények terjesztése (E tevékenységek);
- projektmenedzsment és a projekt előrehaladásának monitorozása (F tevékenységek).

A támogathatóság elérése érdekében, valamennyi tevékenységnek meg kell felelnie a következő feltételeknek:

- A tevékenység szükségességét kellőképpen indokolni kell a projekt célkitűzéseinek tükrében; és
- a beruházások hosszú távú fenntarthatóságát biztosítani kell.

Előkészítő tevékenységek (A tevékenységek)

Általános elvként minden előkészítő tevékenységnek gyakorlati ajánlásokat és/vagy olyan információkat kell szolgáltatnia, amelyek további előkészítő munka nélkül végrehajthatók és felhasználhatók. Továbbá, ahol kivételként az előkészítő tevékenységeket nem hajtják végre a projekt során, a projektpályázatnak megfelelő magyarázatot szükséges adnia, kötelezettséget kell vállalnia, illetve biztosítékot nyújtania arra, hogy a tevékenységek teljes körű végrehajtása a projekt befejezése után ténylegesen garantált. A legtöbb projekt tartalmaz előkészítő tevékenységeket.

Az előkészítő tevékenységekre az alábbiaknak kell teljesülnie:

- Egyértelműen kapcsolódjanak a projekt célkitűzéséhez/célkitűzéseikhez;
- jelentősen rövidebb a projekt megvalósításának időtartamánál és jóval a projekt befejezése előtt be kell fejeződnie;
- nem lehetnek kutatási tevékenységek, hacsak nem felelnek meg a jelen Útmutató 1.6.15. pontjában leírt kivételnek,
- nem lehetnek új vagy már korábban is létező Natura 2000 területek nyilvántartásba vételére irányulóak (kivéve a tengeri övezeteket).

Az előkészítő tevékenységek körébe tartozhatnak, például, az alábbiak:

- a projekt természetvédelmi tevékenységeihez kapcsolódó előkészítő tevékenységek

(műszaki tervezés, engedélyezési eljárások, érintett felekkel történő konzultáció stb.);

- Natura 2000 terület fenntartási tervének megtervezése;
- a Natura 2000 hálózatra nem összpontosító, a Biodiverzitás Stratégia (transznacionális, regionális, illetve helyi szintű) tevékenységeivel, illetve célkitűzéseivel kapcsolatos stratégiai döntések tervezése, nyomon követése és értékelése;
- természetvédelmi cselekvési tervek kidolgozása a madár- és élőhelyvédelmi irányelvekben szereplő fajok és élőhelytípusok számára;
- az idegenhonos inváziós fajokkal (özönfajokkal) kapcsolatos cselekvési tervek kidolgozása, különös tekintettel a betelepedés/behurcolás és terjedés útvonalaira, illetve a felügyeleti és a korai észleléssel kapcsolatos tervek kidolgozására;
- előzetes tanulmányok elkészítése a Natura 2000 hálózat integritásának és összekapcsolódásának javítására.

Amennyiben a kezelési tervek, cselekvési tervek, stratégiák, illetve más hasonló tervek készülnek vagy módosulnak a LIFE Természet- és LIFE Biodiverzitás projekt keretein belül, ezeknek törvényileg végrehajthatónak kell lenniük a projekt befejezése előtt. Ennek megfelelően azokban a tagországokban, ahol ezek törvényes elfogadására és/vagy jóváhagyására eljárás van érvényben, ennek az eljárásnak véget kell érnie a projekt befejezése előtt, különben a kapcsolódó költségek nem elszámolhatóak. A pályázóknak ezért nem célszerű az ilyen tervekkel kapcsolatos tevékenységeket szerepeltetni a pályázatban, hacsak nem teljesen biztosak abban, hogy azok törvényileg végrehajthatóak lesznek a pályázat befejezése előtt. A pályázónak csatolnia kell egy ütemtervet arról, hogyan és mikor lesznek a kidolgozott tervek a vonatkozó jogszabályok szerint végrehajthatóak.

Földvásárlás / földbérlet vagy ellenérték fizetése a használati jogért (B tevékenységek)

E körbe tartozik:

- a földvásárlás és kapcsolódó költségei (például: közjegyzői kiadások, adók stb.);
- tartós földbérlet és a kapcsolódó költségek;
- egyszeri földhasználati kompenzációs kifizetések és a kapcsolódó költségek.

Megjegyzés: A rövid távú bérlet és/vagy kompenzációs kifizetés csak akkor támogatható, ha kísérleti tevékenységek bemutatásához kapcsolódik – lásd lent).

Közzogi szervezeteknek kifizetett földvásárlási, kompenzációs vagy bérleti költségek nem elszámolhatóak, kivétel a helyi hatóságoknak (vagyis községnek, városnak vagy hasonlóknak) történő kompenzáció vagy rövid távú bérleti díj kifizetése.

Ahhoz, hogy a kivétel érvényes legyen, annak kifejezetten szerepelnie kell a projektben, és a kedvezményezetteknek tanúsítaniuk kell, hogy ez az egyetlen költséghatékony megoldás a projektcélok eléréséhez. Javasolt, hogy a helyi hatóságok az ilyen kifizetésekből származó jövedelmet természetvédelmi vagy a Natura 2000 hálózattal, illetve a Biodiverzitás Stratégiával kapcsolatos tudatosságot növelő akciókba fektessék be. *Az olyan pályázatok, amelyekben a helyi hatóságok kötelezettséget vállalnak a fentiek szerinti visszaforgatásra, a pályázatok értékelése során az uniós hozzáadott érték elemre magasabb pontszámot kaphatnak, ennek megfelelően nagyobb eséllyel kerülnek a támogatásra kiválasztott projektek*

közé.

a) *Földvásárlás*

A földvásárlás bármilyen költsége csak az alábbi feltételek teljesülése esetén számolható el. A **pályázó a teljes körű pályázati anyagban e feltételek mindegyikét köteles tárgyalni**, kifejtve, hogy az egyes feltételek miként teljesülnek, vagy a projekt során miként fognak teljesülni.

- (i) A földvásárlásnak egyértelműen kapcsolódnia kell a projekt célkitűzéseire.
- (ii) A megvásárolt földterületnek hozzá kell járulnia a Natura 2000 hálózat integritásának továbbfejlesztéséhez, fenntartásához vagy helyreállításához.
- (iii) A földvásárlás az egyetlen vagy a leginkább költséghatékony módja a kívánt természetvédelmi eredmény elérésének.
- (iv) A megvásárolt földterületet hosszú távra a LIFE rendelet 11. cikkében meghatározott célkitűzésekkel összhangban álló földhasználatra kell fenntartani, az erre legalkalmasabb jogi védelmi megoldás alkalmazásával.
- (v) A kedvezményezetteknek biztosítaniuk kell, hogy az adásvételi szerződés / közjegyzői eljárás / földhivatali bejegyzés garanciát tartalmazzon arra nézve, hogy a földterületet véglegesen (időbeli korlátozás nélkül) természetvédelmi célokra használják. Ahol mindkét lehetőség fennáll (adásvételi szerződés és földhivatali bejegyzés), a kedvezményezetteknek azt a változatot kell felhasználniuk, amely a legerősebb hosszú távú védelmet biztosítja. Figyelembe kell venni, hogy a kedvezményezetteknek legkésőbb a projekzáró jelentéssel egy időben be kell mutatniuk az adásvételi szerződés és/vagy a földhivatali bejegyzés másolatát, amely igazolja a fent említett garancia meglétét. Ennek hiányában a vonatkozó földvásárlási költségek és a kapcsolódó költségek nem minősülnek elszámolható költségnek. Azokban az országokban, amelyekben a vonatkozó jogszabályok nem engedik meg ilyen biztosítéknak a földhivatali nyilvántartásban vagy az adásvételi szerződésben történő kikötését, a Szerződő Hatóság más, ezzel egyenértékű biztosítékot is elfogadhat, amennyiben az hosszú távon azonos szintű védelmet biztosít.
- (vi) a földet a projekt egyik kedvezményezettjének kell megvásárolnia, amely vagy egy jól megalapozott magánszervezet (vagyis természetvédelemmel foglalkozó nem kormányzati szervezet vagy egyéb szerv) vagy egy természetvédelemmel megbízott közjogi szerv, és e szervezetnek kell a föld tulajdonosának maradnia a projekt befejezése után is;
- (vii) a pályázatnak igazolnia kell, hogy az a kedvezményezett, amely a földvásárlást végrehajtja, rendelkezik a szükséges kompetenciával és tapasztalattal a természetvédelmi célú földvásárlást illetően, továbbá azt is alátámasztani szükséges, hogy a tervezett cél reális a projekt időkeretein belül;
- (viii) Amennyiben a beszerző magánszervezet, akkor a szervezet szabályzatában ki kell kötni, hogy megszűnése esetén a földterületet egy másik, elsősorban a természetvédelem területén tevékenykedő jogi személynek kell átadni (pl. egy másik természetvédelmi NGO-nak vagy más megfelelő közjogi szervnek).
- (ix) A pályázatban bizonyítani kell, hogy a vételár megfelel az érintett régióban az adott ingatlantípusra vonatkozóan az adott időpontban érvényes piaci árszintnek.

- (x) igazolni kell, hogy a megvásárolt föld nem volt közhatóság tulajdonában a pályázat beadását megelőző 24 hónapon belül;
- (xi) A megvásárolt földterületnek a projekt megvalósításának ideje alatt specifikus helyreállítás és/vagy kezelés, vagy az adott jogi kötelezettségeken és meglévő korlátozásokon túlmenő használati korlátozások hatálya alatt kell állnia, amely korlátozások a földterület megvásárlása nélkül nem lennének alkalmazhatók. Egy kiváló védettségi állapotban levő földterület megvásárlása (amely földterület nem szorul helyreállításra vagy specifikus kezelésre, vagy amelyre vonatkozóan nincs szükség földhasználati korlátozásokra) csak akkor támogatható, ha arra a projekt célkitűzéseinek megvalósításához stratégiai szempontból szükség van.

b) *Tartós földbérlet, földhasználati jog vásárlása és egyszeri kompenzációs kifizetések*

A fent felsorolt feltételek ilyen típusú kifizetésekre is érvényesek, ahol és amennyiben alkalmazhatók. A pályázónak az alábbi feltételek mindegyikére ki kell térnie a pályázatában, bemutatva minden egyes feltételre vonatkozóan, hogy miképpen teljesül, vagy hogyan teljesül majd a projekt megvalósítása során. A bérlet időtartamának elég hosszúnak kell lennie ahhoz, hogy garanciát nyújtson a természetvédelmi beruházás maradandó voltára (pl. 20 évig vagy tovább). Továbbá, lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit.

c) *Rövid távú földbérlet vagy ideiglenes kompenzációs kifizetések*

A földbérleti vagy kompenzációs kifizetések a projektidőszakon belül **csak** akkor fogadható el, amennyiben szükségesek a célul kitűzött fajok, élőhelyek vagy ökoszisztémák természetvédelmi állapotát kedvezően befolyásoló kísérleti tevékenységek demonstrálásához.. A projekt zárójelentésében megfelelően indokolni kell a rövidtávú bérleti díj kifizetések költséghatékonyságát (azt, hogy vételár összehangban állt az érintett régióban az adott ingatlantípusra vonatkozóan az adott időpontban érvényes piaci árszinttel).

Természetvédelmi akciók (C akciók)

A természetvédelmi akciók célja, hogy közvetlenül javítsák a célul kitűzött fajok, élőhelyek, ökoszisztémák vagy ökoszisztéma szolgáltatások természetvédelmi helyzetét (vagy lassítsák/megállítsák/megfordítsák ezek romlását). Hatásuknak mérhetőnek kell lennie, és a projekt során monitorozni és értékelni szükséges.

E tevékenységeken keresztül történt beruházások fenntartását a projekt befejezése után hosszú távon biztosítani kell. Egyebek között azokban az esetekben, amikor valamely tevékenységre olyan földterületen kerül sor, amely a kedvezményezettek egyikéhez sem tartozik, a kedvezményezetteknek létre kell hozniuk egy egyezményt a tulajdonossal, amelyben az vállalja, hogy tartózkodik minden olyan tevékenységtől, amely kedvezőtlen hatást gyakorolna a projekt révén létrehozott fejlesztésre/helyreállításra. Ezt a megállapodást megfelelően hosszú (ideális esetben legalább 20 éves) időtartamra kell létrehozni. Az ilyen megállapodások létrejöttét a megfelelő tevékenységek leírásában és a “várható eredmények” részben kell szerepeltetni.

Ezen irányelvek szempontjából a területekhez kötődő természetvédelmi akciókat meg kell

különböztetni a fajokhoz (nem területhez) kötődő akcióktól. A területekhez kötődő tevékenységek olyan föld-alapú tevékenységek, amelyeket egy adott területen végeznek el, míg a területhez nem kötődő tevékenységek függetlenek a specifikus területtől.

Mindazonáltal, bizonyos fajorientált természetvédelmi akciók, mint a visszatelepítés és áttelepítés (lásd a d. pontot alább) rendelkeznek területekhez kötődő elemekkel is.

a) Területalapú természetvédelmi akciók a Natura 2000 területeken:

A LIFE Természet projektek esetében a madárfajokat célzó tevékenységeknek különleges természetvédelmi területeken szükséges megvalósulniuk (SPA), míg az élőhelyvédelmi irányelvben szereplő élőhelyek és fajok esetében a megvalósítás jelölt NATURA területeken (pSCI), jóváhagyott NATURA területeken (SCI) és különleges természetvédelmi területeken (SAC) mehet végbe.

A LIFE Természet projektek esetében azon tevékenységek, amelyek olyan fajokra és élőhelyekre irányulnak, amelyek az adott terület hivatalos Natura 2000 adatlapján (SDF) nem szerepelnek, nem támogathatók. A pályázóknak javasolt az adatlapok alapos áttanulmányozása. Ezek a <http://natura2000.eea.europa.eu/> elektronikus felületen találhatók meg. (Ezt a nyilvános portált néhány hónappal azután frissítik, hogy a Bizottság a tagállamtól adatot kap, bár egyes esetekben akár hat hónapot is igénybe vehet a legfrissebb információ megjelentetése). Ahol ezek a fajok /élőhelyek ténylegesen jelen vannak, de nem szerepelnek az adatlapon, a velük kapcsolatos tevékenységek csak akkor támogathatóak, ha a pályázathoz csatolják az illetékes hatóság szándéknyilatkozatát arról, hogy a projekt befejezése előtt frissíti az adatlapot.

A LIFE Természet projektek esetében a területekhez kötődő természetvédelmi akcióknak általában létező, kijelölt Natura 2000 területeken belül kell megvalósulniuk. A LIFE Biodiverzitás projektekben szintén szerepelhetnek olyan tevékenységek, melyek a Natura 2000 területen belül valósulnak meg.

Minden egyes célzott Natura 2000 terület esetében a pályázónak csatolnia szükséges egy általános leírást és (mellékletként) egy térképet a területről, megjelölve minden tervezett tevékenység végrehajtásának helyszínét. A projekt területe a projektben érintett Natura 2000 terület egészét magában foglalja, ezért szükségtelen további kijelölést végezni a projektterületét illetően a Natura 2000 területen belül, hacsak különös okok ezt nem indokolják).

A pályázóknak célszerű ellenőriznie, hogy a térképeiken szereplő terület határvonalai megfelelnek-e a nyilvános EU Natura 2000 portálon található területek határvonalainak (<http://natura2000.eea.europa.eu/>).

b) A Natura 2000 hálózat ökológiai koherenciájának/összekapcsolhatóságának javítását célzó területekhez kötődő tevékenységek a Natura 2000 területen kívül

Ezek akkor vehetők bele a projektbe, ha az alábbi feltételek teljesülnek:

- (i) igazolja, hogy a tervezett beruházások a „Natura 2000 hálózat ökológiai

koherenciájának javításához” járulnak hozzá;

- (ii) Biztosított, hogy e beruházások hosszú távon fenntarthatóak, vagyis kötelezettségvállalás van arra, hogy – a projekt befejezése előtt – gondoskodnak az e területek számára **leginkább megfelelő természetvédelmi státuszról jogi vagy szerződéses formában**. Pontosabban a pályázatban a pályázónak részletes tájékoztatást kell adnia a kívánt védelmi helyzetről, továbbá magyarázatot adnia arra, hogy ez miért lesz elegendő a beruházás hosszú távú fenntarthatóságához;
- (iii) a nemzeti/országos Natura 2000 területek hálózata megfelelőnek minősül a pályázat által célul kitűzött fajok/élőhelyek számára.

Kivételként, az alábbi feltételek teljesülése esetén, a védettségi állapot megléte nem szükségeltetik olyan területeken, ahová olyan migrációs folyosóként működő infrastruktúrát telepítenek (pl. vadátjárók, hallépcsők), amelyek bővítik az állatok vonulásának lehetőségét:

- (i) a pályázó a pályázatban kifejti, hogy a célzott faj populációja milyen módon élvezi már a megfelelő Natura 2000 besorolás kínálta előnyöket a fő párzási és utódnevelési, táplálékszerzési és/vagy pihenőhelyein;
- (ii) a pályázó a pályázati javaslatban bizonyítja, hogy az infrastruktúra jövőbeli használatát és fenntartását a vonatkozó közigazgatási szinten elfogadott földhasználati terv támogatja.

c) Egyéb területekhez kötődő természetvédelmi akciók a Natura 2000 területen kívül

A LIFE Biodiverzitás projektek olyan területekhez kötődő, természetvédelmi akciókat is tartalmazhatnak, amelyek nem kapcsolódnak a Natura 2000 hálózatához.

Kivételesen a LIFE Természet projektek tartalmazhatnak tevékenységeket az élőhelyvédelmi irányelv **IV. mellékletében felsorolt, de a II. mellékletében nem szereplő** fajok természetvédelmi státuszának javítására. A II. mellékletben nem szereplő, a IV. mellékletben felsorolt fajok megmentését szolgáló területekhez kötődő természetvédelmi akciók költségei nem függenek attól, hogy a célterület Natura 2000 státuszú-e. Ugyanakkor garantálni szükséges, hogy az ilyen jellegű beruházás fenntartható, kötelezettséget vállalva arra vonatkozóan, hogy a projekt befejezéséig a megfelelő védettségi állapot jogilag biztosított. A pályázat benyújtásakor a pályázónak részletes információt kell nyújtania a javasolt védettségi státuszra, továbbá magyarázatot adnia arról, hogy ez miért lesz elegendő a beruházás hosszú távú fenntarthatóságához. Földvásárlás ebben az esetben nem lehetséges.

d) A fajok visszatelepítése és egyéb természetvédelmi célú betelepítések/áttelepítések

A fajok betelepítését, illetve áttelepítését célzó konkrét természetvédelmi akciók csak akkor támogathatók, ha a pályázatok az alábbi feltételek mindegyikének megfelelnek.

A pályázónak minden egyes feltétellel foglalkoznia kell a pályázatában, elmagyarázva, hogyan teljesül minden egyes feltétel a projekt során.

A visszatelepítéssel és áttelepítéssel kapcsolatos egyéb természetvédelmi projektek és tevékenységek esetében a pályázatnak szemléltetnie kell azt, hogy az alábbi feltételek

mindegyike teljesül.

- (i) a tevékenységek indokoltak, a költség-haszon elemzés szerint várhatóan számszerűsíthető természetvédelmi előnyt biztosítanak és a részletes kockázati és megvalósíthatósági elemzés alapján jó eséllyel számíthatnak sikeres megvalósításra;
- (ii) az visszatelepített/áttelepített élőlények várhatóan megbirkóznak a célterületen lévő új kórokozókkal és stresszel, továbbá annak a kockázata, hogy új kórokozókat honosítanak meg a célterületen, minimális;
- (iii) az újratelepítéssel/áttelepítéssel szembeni alternatívákat mérlegelték és úgy találták, hogy ezek nem hatékony, illetve nem megvalósítható eszközök a speciális és pontosan meghatározott természetvédelmi újratelepítés /áttelepítés célkitűzéseinek eléréséhez;
- (iv) a tevékenységek olyan területeket érintenek, amelyeken a faj kihalásának okait kizárták;
- (v) a jelenlegi élőhelyükről csak akkor mozdítanak el egyedeket a betelepítés során, ha az nem veszélyezteti a fogságban vagy vadon élő forrás-populációkat;
- (vi) a tevékenységek olyan területeket céloznak meg, amelyek élőhelyei és klímája megfelelőek a közeljövő szempontjából, azaz ténylegesen biztosítják a faj populációjának fennmaradásához szükséges feltételeket;
- (vii) létrejön valamennyi fél között (vagyis a forrás populáció illetékes hatósága és az újratelepítés területéért felelős kezelő között) egy előzetes, dokumentált megállapodás;
- (viii) a tevékenységek csak olyan területen hajthatók végre, ahol a helyi lakosság hozzáállása a tervezett újratelepítést illetően kedvező vagy ahol joggal feltételezhető, hogy a helyi elfogadottság elérhető a projekt végrehajtásának ideje alatt.
- (ix) vagy
 - az élőlények csak olyan területre telepíthetők be újra, ahol korábban már előfordultak, vagy
 - az élőlényeket szándékosan betelepítik/áttelepítik őshonos elterjedési területükön kívülre,
 - hogy a helyi fajokat megóvják a kipusztulástól ott, ahol a védelem a jelenlegi vagy jövőbeli fenyegetettség miatt kevésbé megvalósítható, mint alternatív területeken, vagy
 - hogy újra létrehozzanak egy, a kihalás miatt elvesztett ökológiai funkciót az olyan élőlények betelepítése révén, amelyek a kihalt faj közeli rokonai, azonos nem tagjai, továbbá az elérhető populációk közül a legközelebbiek és a legjobban hasonlítanak (genetikailag, ökológiailag stb.).

Az ilyen természetvédelmi betelepítés/áttelepítés esetén feltétlenül szükséges megbízható adatokkal alátámasztani azt, hogy e műveletek alacsony kockázatot jelentenek.

- (x) a pályázat része kell, hogy legyen egy előkészítő fázis, egy betelepítési fázis és egy utánkövetési fázis, továbbá egy exit stratégia arra az esetre, ha az áttelepítés/betelepítés nem a tervek szerint megy végbe.

A LIFE Természet projektek esetében a visszatelepítés és egyéb természetvédelmi betelepítéssel/áttelepítéssel kapcsolatos projektek, illetve tevékenységek létező Natura 2000

területeken kívül kizárólag akkor támogathatóak, ha a pályázat további, az alábbiakban feltüntetett feltétel mindegyikének megfelel:

- (xi) a pályázat magában foglalja a Natura 2000 terület kijelölésében illetékes hatóság nyilatkozatát arról, hogy gondoskodik a populáció visszatelepítéséhez/áttelepítéséhez kijelölt szaporodási és táplálékszerzési magterület Natura 2000 besorolásáról, még mielőtt a projekt befejeződne (feltéve hogy a visszatelepítés/áttelepítés sikeres);
- (xii) a pályázat biztosítja, hogy a Natura 2000 terület kijelölésében illetékes hatóság a projekt kedvezményezettje (koordináló vagy társult kedvezményezett). A pályázatnak része kell, hogy legyen az illetékes hatóság által a kijelöléssel kapcsolatosan végzett egyedi akció is.

További útmutatás a visszatelepítésről és a természetvédelmi áttelepítésről a következő dokumentumban található:

http://www.issg.org/pdf/publications/RSG_ISSG-Reintroduction-Guidelines-2013.pdf

e) Fajhoz kötődő tevékenységek (amelyek nem szükségszerűen területhez kötődőek)

i. *Fajhoz kötődő természetvédelmi akciók, amelyek célpontja a madár-/élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá eső faj*

A területekhez kötődő tevékenységeken kívül ez azokra a tevékenységekre vonatkozik, amelyekre a madárvédelmi (I. melléklet, illetve a rendszeresen előforduló, vonuló fajok), vagy az élőhelyvédelmi irányelvben (II., IV., vagy V. mellékletben) felsorolt fajok természetvédelmi helyzetének javításához van szükség. Az ilyen tevékenységeknek világosan el kell különülniük a területvédelmi tevékenységektől és jelentős természetvédelmi problémákkal kell foglalkozniuk. **A pályázónak a pályázatban részletesen el kell magyaráznia a tervezett természetvédelmi akciókat és egyben azt is, hogy miért van szükség ezekre a célfajok szempontjából, továbbá garanciát kell felmutatni és elköteleződését kell kinyilvánítania arra vonatkozóan, hogy az elvégzett beruházás hosszú távon is fenntartható lesz.** Az ilyen pályázatok részei lehetnek többek között:

- az olyan tevékenységek, amelyek közvetlenül védik az állatfajokat a nem szándékos, véletlen zavarástól, begyűjtéstől, befogástól, mérgezésről vagy leölésétől. Ezek különösen a nagy távolságot bejáró vagy mozgékony fajokra irányulnak, amelyek számára a Natura 2000 terület kijelölés és a hozzá kapcsolódó természetvédelmi és kezelési eljárások nem elegendőek ahhoz, hogy kedvező természetvédelmi helyzetet biztosítsanak; Ez például az olyan tevékenységeket érintheti, melyek technikai eszközök vagy infrastruktúrák (mint például elektromos vezetékek, halászati eszközök stb.) eltávolítására vagy módosítására vonatkoznak.
- az olyan tevékenységek, amelyek célja az idegenhonos inváziós fajok (özfajok) elleni védekezés, vagy a klímaváltozások negatív hatásának enyhítése, már amennyiben azok közvetlenül a projekt célfajainak hasznára válnak.

ii. *Ex-situ természetvédelmi akciók*

Ezek olyan tevékenységekre vonatkoznak, mint a fogságban történő szaporítás, a magbankok stb. és magukban foglalhatnak fenntartható

infrastrukturális/eszközbeszerzési beruházásokat. **A támogathatóság érdekében és azért, hogy a tevékenység konkrét természetvédelmi tevékenységnek minősülhessen, az ex-situ természetvédelmi tevékenységnek kapcsolódnia szükséges egy visszatelepítési tevékenységhez a projekt megvalósítási ideje alatt.** Kivételes esetben e beruházások támogathatók lehetnek tervezett visszatelepítés nélkül is, ha egyértelmű igazolást nyer az, hogy az ex-situ természetvédelmi tevékenység az egyedüli lehetséges/hasznos módja jelenleg a természetvédelmi célú beavatkozásoknak arra/azokra az adott fajra/fajokra nézve.

iii. *Egyéb fajhoz kötődő természetvédelmi akciók, amelyek célfajait nem tartalmazza a madár- vagy az élőhelyvédelmi irányelv*

Az ilyen tevékenységek a LIFE Biodiverzitás projektek számára engedélyezettek (lásd a fenti, a projekt témákkal foglalkozó 2.3.3 pontot).

A projekt tevékenységek hatásainak monitorozása (D tevékenységek – kötelező)

Minden egyes projektnek beszámolót kell készítenie a projekt eredményeiről és hatásáról. A pályázatnak ezért szükséges előirányoznia monitorozási tevékenységeket, amelyek elősegítik a beszámolót azáltal, hogy felméri az alapállapotot és követik valamennyi tevékenység előrehaladását és eredményét a biodiverzitás csökkenésének megállítása és visszafordítása terén, ideértve a Natura 2000 hálózat támogatását és az ökoszisztémák romlása elleni tevékenységeket.

Különösen a természetvédelmi akcióknak (C akciók) kell a projektben célzott fajok/élőhelyek természetvédelmi helyzetében, továbbá a biodiverzitással kapcsolatos problémában mérhető javulást eredményezniük. E hatások nyomon követésének a projekt során folyamatosnak kell lennie és az eredményeket rendszeresen ki kell értékelni. E tekintetben minden természetvédelmi tevékenységet tartalmazó pályázatnak megfelelő mennyiségű monitoring tevékenységet szükséges tartalmaznia ahhoz, hogy a célba vett fajra/élőhelyre/biodiverzitás problémájára gyakorolt hatás mérhető legyen.

Továbbá a kísérleti/demonstrációs projekteknek világos tevékenységi sorral kell rendelkezniük a projekt megállapításainak és eredményeinek kiértékelésére, ideértve az elvégzett tevékenységek, eredmények és akciók költséghatékony megismételhetőségét és átültetését annak érdekében, hogy a sikeres kísérleti/demonstrációs tevékenységek valóban megismételhetők és átvihetők lehessenek. Az olyan pályázatok, amelyek e tekintetben hiányosak, nem minősülhetnek kísérleti/demonstrációs projekteknek.

A projekt hatásainak nyomon követésére irányuló tevékenységeknek lehetővé kell tenniük a projektet menedzselő csapat számára azt, hogy alátámasszák: a kifejlesztett eszközök alkalmasak a speciális problémák és fenyegetettség kezelésére, vagy azt, hogy megkérdőjelezzék azokat, és újakat fejlesszenek ki helyettük a projekt megvalósítási ideje alatt, amennyiben ez lehetséges. A pályázat befejeztével a kedvezményezetteknek képesnek kell lenniük arra, hogy számszerűsítsék az elért fejlődést a célzott fajok/élőhelyek, illetve

biodiverzitás ügyére gyakorolt hatásuk tekintetében.

A projekteknek jelentést kell készíteniük az eredményeikről és hatásaikról, számításba véve a **LIFE teljesítményindikátorokat** (a további utasításokat lásd a 3.2.4. pontban). Ezek az indikátorok hozzájárulnak a LIFE projekt hatásainak értékeléséhez.

Valamennyi mért mutatónak illeszkednie kell a kezelt természetvédelmi vagy biodiverzitással kapcsolatos problémához és a projekt végrehajtási ideje alatt tervezett tevékenységek típusához. Fel kell mérni a projekt indulásakor meglévő, kezdeti állapotot, és az előrehaladást rendszeresen, ehhez képest kell kiértékelni.

Az EU Biodiverzitás Stratégiájának 2. célját támogató, a zöld infrastruktúrával foglalkozó projekteknek a fajok/az élőhelyek/a biodiverzitás megcélzott problémáira gyakorolt hatása monitorozásának részeként vagy külön akcióként, monitorozniuk kell a projektnek az **ökoszisztéma állapotára és az ökoszisztéma-szolgáltatásokra** gyakorolt hatását. Az összes többi projekt esetében ez az akció önkéntes. Az ökoszisztéma állapotának és szolgáltatásainak felmérését – az EU Biodiverzitás Stratégiájának 5. fellépésén belül, európai szinten – elfogadott, „Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik feltérképezése és értékelése” elnevezésű EU-kezdemenyezésben kifejlesztett elemzési módszer szerint kell elvégezni.

http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

A pályázók további információkat „Az ökoszisztéma és szolgáltatásai felmérése a LIFE projektekben” elnevezésű, a kedvezményezettek számára készült útmutatóban találhatnak, amely a LIFE program eszköztárában, itt érhető el: <http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm>

Kommunikációs és megismétlési tevékenységek (E tevékenységek – kötelező)

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy bizonyos kommunikációs feladatok teljesítése kötelező jellegű a bevált gyakorlati, demonstrációs és kísérleti projektek számára (projekt honlap, hirdetőtábla, a LIFE/Natura 2000 logók használata, stb.), ezért ezeket a pályázatban az E tevékenységek eredményeiként szükséges egyértelműen feltüntetni. Emellett a pályázatokban szerepelnie kell olyan tevékenységeknek – a kommunikáció/terjesztés és hálózatépítés kivételével –, amelyek a pályázatban alkalmazott módszerek/technikák/megoldások megismétlését és átültetését célozzák más régiókra, országokra vagy kontextusokra.

a) Kommunikáció és terjesztés

A bevált gyakorlattal foglalkozó projektben megfelelő mennyiségű kommunikációs és terjesztési tevékenységnek kell lennie. Ezek tipikusan a következők:

- információs tevékenység a közvélemény és az érintett felek számára a projekt megvalósításának elősegítése érdekében;
- köztudatossággal és ismeretterjesztéssel kapcsolatos tevékenységek, melyek célja a projekt és az eredmények népszerűsítése mind a nagyközönség, mind pedig az olyan érdekelt felek számára, amelyek profitálhatnak a projekt tapasztalatából;

- a Natura 2000 hálózattal kapcsolatos tudatosságnövelést célzó tevékenységek (kötelező a Natura 2000 területeken zajló projektek számára).

Amennyiben a pályázat tartalmazza a Natura 2000 területek/élőhelyek/fajok kezelési terveivel kapcsolatos általános útmutatót, vagy a gyakorlati kezelésükkel kapcsolatos útmutatót, szemléltetni szükséges, hogy miért van ezekre igény: Továbbá rá kell mutatni arra, hogy nem áll rendelkezésre egyenértékű útmutatás, illetve be kell azonosítani a “célközöniséget” és annak módját, ahogy ezen útmutatók elérnek hozzájuk.

Amennyiben a pályázatnak része kisméretű látogatói infrastruktúra létrehozása, ez nem haladhatja meg a pályázati költségvetésben a konkrét tevékenységekhez rendelt összeg 10%-át, továbbá a beruházásnak indokoltnak és költséghatékonynak kell lennie, ellenkező esetben törlik a pályázatból az ellenőrzési szakaszban.

A kísérleti és demonstrációs projekteknek az eredményt esetlegesen alkalmazó más érintett felekkel történő aktív hálózatépítést és a számukra folytatott terjesztési tevékenységet is tartalmazniuk kell. Ennek érdekében jellemzően az alábbi 2 különböző akciót kell tartalmazniuk:

- a projektre vonatkozó, általánosságban a lakosságot, valamint az érdekelteket megcélzó tájékoztató és tudatosító tevékenységek. E tevékenységeket általában már a projekt korai szakaszában meg kell kezdeni;
- további szakmai ismeretterjesztési tevékenységek annak érdekében, hogy a projekt tapasztalatait hasznosítani tudó érintettek értesüljenek az eredményekről és tanulságokról. Ezeket az akciókat általánosan csak akkor lehet elindítani, ha a vizsgált módszert/technikát már kiértékeltek. Ezeknek megfelelően hosszú ideig kell folytatódni ahhoz, hogy az eredményeket és a tanulságokat széles körben elterjesszék a projekt vége előtt.

A legjobb gyakorlatokra, demonstrációs és kísérleti projektekre irányuló lehetséges terjesztési tevékenységek köre széles (médiatevékenység, a helyi közösségek számára rendezett események, oktató jellegű együttműködés a helyi iskolákkal, szemináriumok, műhelyek, brosrák, szórólapok, hírlevelek, DVD-k, szakmai kiadványok...), és a tervezett tevékenységeknek összefüggő csomagot kell alkotniuk.

Minden egyes tevékenységnek meg kell határoznia a célközöniségét és igazolnia kell annak jogosultságát, továbbá elvárt, hogy jelentős hatással bírjanak. Ahhoz, hogy hatékonyak legyenek, ezeket a tevékenységeket általában a projekt korai szakaszában kell elkezdeni.

Nagy és költséges tudományos rendezvények szervezése, illetve nagyméretű látogatói infrastruktúra finanszírozása nem támogatható.

Minden egyes pályázatnak tartalmaznia kell egy ”Hálózatépítés más LIFE és/vagy nem LIFE projekttel” című tevékenységet. Ennek a tevékenységnek különféle látogatásokat, találkozókat, információcserét és/vagy egyéb hasonló, megfelelő számú egyéb kapcsolódó LIFE projektekkel (folyamatban lévő vagy elkészült) való hálózatépítési tevékenységeket kell magában foglalnia. Ez szintén tartalmazhat hasonló eszmecseréket egyéb nem LIFE projektekkel, és/vagy a projekt célkitűzéseire kapcsolódó információs platformokon való részvételt (beleértve a nemzetközi szintet, ahol indokolt).

A kommunikációs és terjesztési követelményekre vonatkozóan lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit. A LIFE honlap (<http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/index.htm>) részletes tanácsokat is ad a kommunikációs és terjesztési tevékenységekhez, különösen a „*Communicating with stakeholders and the general public – Best practices examples for Natura 2000*” és a [LIFE weboldal](#) létrehozását segítő útmutató.

b) Megismétlés és átültetés

A projekt eredményeinek más összefüggésekben való megismételhetőségét és átültethetőségét szolgáló stratégia elkészítése elvárás. Ehhez egyértelmű és megbízható terv szükséges, amely a projektben foglalt tevékenységek támogatásával lehetővé tenné a projektben megvalósított megoldás más ágazatokban, vállalatokban, régiókban vagy országokban történő megismételhetőségét.

Az ismétlési stratégia magában foglalja a projekt alatt vagy után megvalósuló, projekt hatásának megsokszorozását és szélesebb körű felhasználásának előmozdítását szolgáló feladatokat. Ez meghaladja a tájékoztatást és hálózatépítést, és magában foglalja a projektben kifejlesztett vagy alkalmazott technikák és módszerek egyéb helyen történő gyakorlatba helyezésének előkészítését. Az alábbi tevékenységek példának tekinthetők a projekt tevékenységek megismételhetőségének vagy átültethetőségének biztosítására:

1. Elemzés kidolgozása arról, hogy a tervezett megoldás vagy módszer hogyan alkalmazható más földrajzi helyszíneken, más élőhelyeken, vagy más fajok esetében az érintett felek közvetlen bevonása mellett;
2. Üzleti esettanulmányok előkészítése annak érdekében, hogy a tervezett megoldást könnyebben átvehessék másutt;
3. A pénzügyi forrásokhoz történő hozzáféréssel, valamint a megismételhetőségre és átültethetőségre alkalmas helyszínek fizikai azonosításával kapcsolatos tanulmányok/tevékenységek.
4. A tervezett megoldás más környezetbe való átvitelére vonatkozó tárgyalások és tervek: hiteles megismételhetőségi és átültethetőségi terv kidolgozása.

A kísérleti vagy demonstrációs pályázatok esetében különösen fontos nagy hangsúlyt fektetni a projekteredmények értékelésére és megismétlésére, hogy az elért eredményeket folyamatosan megkapják a projekt módszereit/megoldásait/tanulságait hasznosítani tudó érdekelték. Azok a pályázatok, amelyek nem felelnek meg e követelménynek, nem minősülnek kísérleti/demonstrációs projektnek.

Projektmenedzsment (F tevékenységek – kötelező)

Minden projekt pályázati anyagának tartalmaznia kell megfelelő számú, projektmenedzsmentre és projekt minőségbiztosításra vonatkozó tevékenységeket. Ez a következő akciókat és járulékos költségeket foglalja magába:

- a kedvezményezettek által folytatott projektmenedzsment tevékenységek (adminisztrációs, szakmai és pénzügyi szempontok), az előrehaladás nyomon követése és a LIFE beszámolási kötelezettségek végrehajtása. A szakmai/technikai projektvezetés feladatai részben kiszervezhetők, feltéve, ha a koordináló kedvezményezett megtartja a projekt napi szintű ellenőrzését. A pályázatban

szükséges annak kifejtése, hogy ezt az ellenőrzést miként garantálják. A projekt irányítási struktúráját világosan be kell mutatni (beleértve egy szervezeti ábrát és minden egyes személy és szervezet felelősségi területének részleteit). Nyomatékosan ajánlott, hogy a projekt-menedzsmentben résztvevő munkatársak rendelkezzenek korábbi tapasztalattal a projekt-menedzsment terén. Szintén kifejezetten ajánlott, hogy a projektmenedzser teljes munkaidőben lássa el a feladatát. Ha egy koordinátor vagy projektvezető bizonyos tevékenységek végrehajtásához is közvetlenül hozzájárul, akkor a bérköltségének megfelelő része az adott tevékenységek becsült költségeihez sorolandó.

- Képzés, workshopok és találkozók a projekt kedvezményezettjeinek személyzetével, ahol ezekre szükség van a projekt céljainak eléréséhez.

3. Hogyan kell pályázni?

3.1. szakasz: Pályázati koncepció

3.1.1. Felépítés 1. szakasz

- **Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)**
 - A1. adatlap – A projekt általános adatai
 - A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett
- **A projekt vázlatos leírása (B. adatlapok)**
 - B1. adatlap – A projekt összegző leírása
 - B3. adatlap – A projekt általános jellege és az uniós hozzáadott érték
- **Pénzügyi pályázati adatlapok**
 - R1. adatlap – A projekt költségvetése

A Pályázati koncepcióban szereplő valamennyi adatlapot angolul kell kitölteni. Kérjük, hogy projektje főbb elemeit emelje ki. Ne feledje, hogy ebben a szakaszban nem tölthető fel melléklet az eProposal eszközben.

A nemzeti kapcsolattartó hozzáférése: Ha a pályázók hozzáférési jogosultságot adnak, a tagállamok projektben részt vevő valamennyi nemzeti kapcsolattartó

1. hozzá tud férni a pályázati koncepcióhoz a pályázati felhívás lezárása előtt és után is.
2. hozzá tud férni a Bizottság és a minden olyan pályázó közötti kommunikációhoz, aki az eProposal eszköz Mailbox- (postaláda-) modulja segítségével pályázatot nyújtott be.

Ez az engedély az IGEN választógomb megjelölésével adható meg. Ha a koordináló pályázó nem szeretné megadni az engedélyt, a NEM gombot kell bejelölni.

Bármikor visszavonhatja a hozzáférési engedélyt.

Felhívjuk figyelmét, hogy a benyújtási határidő után ez a lehetőség már nem áll rendelkezésére.

3.1.2 Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)

A1. adatlap – A projekt általános adatai

A projekt címe (max. 120 karakter): tartalmaznia kell a projekt kulcsfontosságú elemeit és célkitűzéseit, például a helyszín nevét és/vagy a fő fajok nevét és élőhelyük típusát, illetve a megcélzott biodiverzitási problémát. Felhívjuk figyelmét, hogy a Szerződő Hatóság kérheti a cím megváltoztatását, hogy az egyértelműbb legyen. A projekt címét angol nyelven kell feltüntetni abban az esetben is, ha ezt követően – amennyiben a 2. szakaszban történő részvételre kéri fel – a pályázatot más nyelven nyújtja be.

A projekt rövid címe (max. 25 karakter): A rövidített névnek a „LIFE” szóval kell kezdődnie, pl.: „LIFE FOLYÓ”. Amint a pályázati koncepció elkészült az eProposal rendszerben, valamennyi technikai, pénzügyi és jelentéstételi adatlapon ez a rövidített elnevezés jelenik meg (pl. <https://webgate.acceptance.ec.europa.eu/eproposalWeb/proposal/listProposals.do/> **LIFE FOLYÓ** pályázat/ technikai adatlap/

A LIFE program kiemelt területe: Válassza ki a szektort a legördülő menüből.

A pályázóknak meg kell jelölniük, hogy a projektet a Természet vagy a Biodiverzitás kiemelt területen kívánják-e beadni.

Várható kezdő dátum: Írja be a dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban, vagy használja a naptár funkciót. A kezdő dátum nem lehet korábbi, mint 2019. július 15. A kezdő dátum legyen reális. Vegye figyelembe, hogy ha túl késői kezdő dátumot választ, akkor az új projektek programindító találkozóján való részvételének költségeit nem számolhatja el.

Befejezés várható napja: Írja be a dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban, vagy használja a naptár funkciót.

A pályázat nyelve: A pályázati koncepciót angolul kell benyújtani, ugyanakkor, ha felkérjük a 2. szakaszban történő részvételre, a teljes pályázati anyagot – az ír és a máltai kivételével – az Unió bármelyik hivatalos nyelvén benyújthatja. Kérjük, jelölje meg azt a nyelvet, amelyiken a teljes pályázati anyagot be kívánja nyújtani, ha felkérjük a 2. szakaszban történő részvételre.

Kattintson a „Tovább” (Next) gombra és töltse ki az A2. adatlapot (lásd alább).

Vegye figyelembe, hogy a pályázati koncepció megfogalmazása után (lásd alább, az A2.

adatlapot) a következő adatokat kell megadnia az A1. adatlapon:

A projekt végrehajtására a következő tagállam(ok)ban és régió(k)ban, valamint egyéb országokban kerül sor:

- Az eProposal eszköz alapértelmezettként azt a tagállamot választja ki, ahol a koordináló kedvezményezett bejegyezték (az A2. adatlap szerint). Ezt a „Törlés” (Delete) és „Hozzáad” (Add) gombokkal módosíthatja;
- Egy régió hozzáadásához válassza ki a tagállamot, majd a régiót és kattintson a Hozzáad (Add) gombra; legalább egy régiót ki kell választania.

Amennyiben a projektakciók végrehajtására az EU-n kívül kerül sor, válassza ki az országot a legördülő listából.

Member State	Selected regions	Actions
IT - Italy	All regions	
<input type="text" value="AT - Austria"/>	<input type="text" value="All regions"/>	<input type="button" value="Add"/>

Tagállam	Kiválasztott régió	Akció
IT – Olaszország	Valamennyi régió	X
AT – Ausztria	Valamennyi régió	Hozzáad

A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett

Rövid név (max. 10 karakter): A kedvezményezettet a technikai adatlapokon, a pénzügyi adatlapokon és a jelentéseken a rövid névvel azonosítják.

E-mail: Az értékelési eljárás során az Szerződő Hatóság a pályázóval folytatott minden levelezéshez ezt az e-mail címet használja egyetlen kapcsolattartási pontként (lásd a 3. függelék „eProposalTool” pontját, a 3. lépés „Benyújtás utáni kommunikáció” (Post- submission Communication) pontját).

Hivatalos név (Legal name) (max. 200 karakter): Adja meg azt a teljes nevet, amelyen a kedvezményezettet bejegyezték.

Jogállás: Válassza ki a következő 3 lehetőség egyikét: *Közzogi szerv, magántulajdonú kereskedelmi vagy magántulajdonú nem-kereskedelmi* (pl. NGO-k). Jelölje be a megfelelő jelölőnégyzetet. A magántulajdonú szervezetek és közzogi szervek közötti megkülönböztetés további részleteit a dokumentum 1.6.2. pontjában találja. Jelölje be a „Az Ön vállalkozása kis- és közepes vállalkozás?” (Is your company an SME?) négyzetet, ha vállalata kis- és közepes vállalkozásnak (SME) minősül. Ebben az esetben töltsen ki az „Alkalmazottak száma” (Number of employees) mezőt is.

Közösségi adószám (VAT number): Írja be a szervezet közösségi adószámát.

Áfa-visszatérítés: Vegye figyelembe, hogy a nem levonható áfa elszámolható költség, kivéve azokat a tevékenységeket, amelyek a tagállamok önálló hatáskörébe esnek. Ha szervezete nem jogosult a kifizetett áfa visszaigénylésére (a közzogi szervek esetében ez csak olyan áfa-köteles tevékenységeket érinthet, amelyek nem esnek az önálló hatáskörbe), választhatja az áfa-visszatérítést a pályázatban beadott költségei között, ebben az esetben jelölje be az IGEN (YES)

négyzetet, egyébként pedig a NEM (NO) négyzetet.

Cégjegyzékszám (Legal Registration Number): Ha van, adja meg a szervezet országos cégjegyzékszámát vagy a megfelelő regisztrációs számot (pl. kereskedelmi kamarai tagsági számot), vállalkozási számot vagy egyebet.

Nyilvántartásba vétel dátuma (Registration date): Írja be a dátumot NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban, vagy használja a naptár funkciót.

PIC szám (nem kötelező): A PIC (résztevői azonosítószám, Participant Identification Code) egyedi 9-számjegyű azonosító, amelyet számos EU programban (pl. FP7, H2020 stb.) a projektekben résztvevő jogi személyek azonosítására használnak. Ha az Ön szervezetét már regisztrálták, adja meg PIC számát.

Hivatalos cím (Legal address): Adja meg az utca-házzszámot vagy postafiókszámot, a település nevét és a postai irányítószámot.

Tagállam (Member State): Válassza ki a megfelelő tagállamot a legördülő menüből

Jogi képviselő adatai: Adja meg a vezeté- és keresztnévet, utcát és házzszámot vagy postafiók számot, a településnevet, a postai irányítószámot (ha azonosak a hivatalos címben megadottakkal, átmásolhatja őket).

Kapcsolattartó személy adatai (Contact person information): Adja meg a vezeté- és keresztnévet, utcát és házzszámot vagy postafiók számot, a településnevet, a postai irányítószámot (ha azonosak a hivatalos címben megadottakkal, átmásolhatja őket).

Telefon- és telefaxszám (Telephone/Fax): Adja meg a kapcsolattartó személy adatait.

Titulus (Title): A pályázat koordinációjáért felelős személlyel folytatott levelezésben a titulust általában használják.

Beosztás (Function): Adja meg a projekt koordinációjáért felelős személy beosztását. Például: ügyvezető igazgató, projektvezető stb.

Osztály / Szervezet megnevezése: Az osztály és/vagy szervezet neve az egységnél ahol a kapcsolattartó személy is dolgozik. Az ezt követő mezőkben megadott cím részleteinek az osztályra/szervezetre kell vonatkoznia, és az ne a szervezet hivatalos címe legyen.

Weboldal (Website) (max. 250 karakter): Adja meg a kedvezményezett hivatalos weblapjának címét.

A kedvezményezett tevékenységének rövid leírása (Brief description of the activities of the beneficiary) (max. 2000 karakter): Írja le a szervezetet, jogállását, tevékenységét és kompetenciáját a természetvédelemben és a biodiverzitás megőrzésében, különösen a releváns tevékenységeket illetően. A megadott leírásnak lehetővé kell tennie az Szerződő Hatóság számára, hogy kiértékelje a koordináló kedvezményezett technikai megbízhatóságát, azaz, hogy rendelkezik-e a tervezett projekt sikeres végrehajtásához szükséges tapasztalattal és szakértelemmel. Amennyiben társult szervezetek részvételét javasolja a pályázatában, sorolja fel őket itt hivatalos nevükkel, PIC számukkal (ha van), valamint jogállásukkal és címükkel együtt. Az eProposal rendszerben a mellékletek között egy külön dokumentumban (Társultak_RÖVID

NÉV kedvezményezett) fejtse ki, hogyan felelnek meg a társult szervezetek a fentiekben, az 1.6.2 szakaszban leírtaknak.

A magántulajdonú, nem-kereskedelmi jogi személyek esetében adja meg azokat a kulcsfontosságú elemeket is, amelyek a szervezet ilyen típusú besorolásának alapját képezik.

Kattintson az adatlap alján a „Mentés” (Save) gombra.

Pályázati koncepcióját ezzel létrehozta az eProposal rendszerben. A projekt rövid címe az egész pályázat minden képernyőjén és adatlapján automatikusan megjelenik.

3.1.3. A projekt vázlatos leírása (B. adatlapok)

B1. adatlap – A projekt összegző leírása

Kérjük, adja meg a projekt összegző leírását. A leírás legyen megfelelően strukturált, tömör és egyértelműen megfogalmazott. A következőket tartalmazza:

- **A projekt céljaként meghatározott fajok/élőhelyek/biodiverzitási kérdések bemutatása (legfeljebb 3500 karakter terjedelemben*)**: Kérjük, ismertesse világosan a pályázata által megcélzott környezet-/természetvédelmi problémát, ideértve az okokat, az összefüggéseket és az állapotot.
- **A projekt céljai (max. 2500 karakter)**: A projekt révén megvalósítandó főbb célokat kérjük bemutatni – csökkenő fontossági sorrendben. Ezeknek a céloknak reálisnak (legyen megvalósítható a projekt időkeretén belül a tervezett költségvetéssel és eszközökkel) és egyértelműnek (félreérthetőség nélkül) kell lenniük. Ezeknek főként a projekt céljaként megjelölt fajokra/élőhelyekre kell vonatkozniuk.
- **Tervezett tevékenységek és megvalósításukat szolgáló eszközök (legfeljebb 5000 karakter terjedelemben*)**:

Az elszámolható projektköltségek legalább 25%-át konkrét természetvédelmi akciókra fordítják? Jelölje be az Igen/Nem jelölődobozt – Kérjük, ne feledje, hogy a NAT-projektekben előírás, hogy az elszámolható projektköltségek legalább 25%-át természetvédelmi intézkedésekre kell fordítani. A pályázati koncepció szakaszában felkérjük annak igazolására, hogy a projekt költségvetését úgy készítették el, hogy az lehetővé tegye ennek a követelménynek a teljesítését. Ha pályázatát bevélasztják a 2. szakaszban való részvételre, ezt a követelményt újra igazolni kell majd a teljes pályázati anyagban is. Felhívjuk figyelmét, hogy „Nem” gomb választása esetén pályázatát a pályázati koncepciók megfelelőségi kritériumainak ellenőrzésekor elutasítják.

Kérjük, sorolja fel a főbb projektakciókat és fejtse ki mit, hogyan és hol hajt végre a projekt tartama alatt a projektcélok elérése érdekében. Amennyiben a projekt sikeressége érintettek bevonásának függvénye, kérjük, ebben a pontban nevezze meg őket és adja meg pontosan a projektben betöltött szerepüket.

- **Várható eredmények (max. 3000 karakter*)**: Kérjük, sorolja fel a projekt végén

* * Felhívjuk figyelmét, hogy ez a felhasználható karakterek száma, amikor a szöveget közvetlenül az eProposal eszközben található, megfelelő szövegmezőbe gépelik be. Nyomatékosan javasoljuk, hogy az adatlapokat a megadott szövegmezőbe történő egyszerű begépeléssel töltsék ki.

* * Felhívjuk figyelmét, hogy ez a felhasználható karakterek száma, amikor a szöveget közvetlenül a

várható főbb eredményeket és hatásokat (környezetvédelmi/természetvédelmi előnyöket). Ezeknek közvetlenül kell kapcsolódniuk a projekt által megcélzott, a fajokkal/az élőhelyekkel/a biodiverzitással kapcsolatos kérdésekhez és a projekt céljaihoz. A várható eredményeknek konkrét, reális és lehetőség szerint számszerűsített eredményeknek kell lenniük.

- **A projekteredmények fenntarthatósága (legfeljebb 3000 karakter terjedelemben*)**: Kérjük, ismertesse, hogyan biztosítható a szükséges projektakciók folytatása a projektje befejezése után. Kérjük, pontosítsa azt is, hogyan őrzi meg az elért projekteredményeket és hogyan épít majd rájuk a továbbiakban, ideértve a megismételhetőséget és átültethetőséget és a szükséges finanszírozást.
- **Projekttémák**: a pályázó a vonatkozó rovat/rovatok bejelölésével jelezze, hogy a pályázat a jelen dokumentum 2. részében felsorolt témák közül legfeljebb kettőnek megfelel-e. Ha a pályázat egyetlen projekttémára sem irányul, akkor egyik rovatot sem szabad bejelölni. A pályázó csak akkor tudja megindokolni, hogy a pályázata miért tartozik a kiválasztott témá(k)hoz, ha legalább egy témát ténylegesen kiválasztott.
- **Mindazon okok felsorolása, amelyek miatt a pályázat a kiválasztott projekttéma/témák körébe esik (legfeljebb 1250 karakter terjedelemben)**: A pályázó adja rövid indoklását annak, hogy miért esik a pályázat a kiválasztott projekttéma/témák körébe.
- **Projektpartnerség (legfeljebb 3000 karakter terjedelemben*)**: Kérjük, ezen a nyomtatványon ismertesse a projektpartnerség szerkezetét. Ha projektjét társult kedvezményezettekkel valósítja meg, kérjük, sorolja fel a főbb partnereit; ismertesse a projektben betöltött szerepüket és szakértelmüket, továbbá azokat az intézkedéseket (akciókat), amelyeket ők valósítanak meg.

Ebben a pontban kell pontosítania, hogyan történik projektje társfinanszírozása: a kedvezményezettek saját hozzájárulásaival vagy más szervezetek társfinanszírozásával?. Felhívjuk figyelmét, hogy a pénzügyi hozzájárulás bontását az R1. adatlapon kell megadnia (tekintse meg a Pénzügyi pályázati lapok erre vonatkozó részét alább). Kérjük, pontosítsa a társfinanszírozás státusát is (megerősítették-e már vagy még megerősítendő). Ebben a szakaszban nem kell írásbeli kötelezettségvállalást adniuk sem a társult kedvezményezetteknek, sem a társfinanszírozóknak.

- **A projekt megvalósításhoz kapcsolódó kockázatok és korlátok, valamint a mérséklésüket célzó stratégia (legfeljebb 1500 karakter terjedelemben*)**: Kérjük, sorolja fel a projekt végrehajtása során esetleg felmerülő főbb kockázatokat és korlátokat. Kérjük, pontosítsa, milyen stratégiával fogja mérsékelni e kockázatokat.

B3. adatlap – A projekt általános jellege és az uniós hozzáadott érték

- **A projekt bevált gyakorlati, kísérleti vagy demonstrációs jellege (legfeljebb 3000 karakter terjedelemben*)**

szövegmezőbe gépelik be. Nyomatékosan javasoljuk, hogy az adatlapokat a megadott szövegmezőbe történő egyszerű begépeléssel töltsse ki. Ha szöveget, képeket másol be, felsoroláspontokat használ vagy a betűtípust szerkeszti, a tényleges karakterek száma a jelzettől alacsonyabb lehet.

* * Felhívjuk figyelmét, hogy ez a felhasználható karakterek száma, amikor a szöveget közvetlenül a

Hogy finanszírozható legyen, projektjének bevált gyakorlati, kísérleti vagy demonstrációs jellegűnek kell lennie.

A kísérleti projektek korábban nem alkalmazott vagy nem tesztelt technikát vagy módszert alkalmazó projektek, illetve azok, amelyek potenciális környezeti előnyöket biztosítanak a meglévő bevált gyakorlattal összehasonlítva, és amelyeket a későbbiekben nagyobb léptékben lehet alkalmazni hasonló helyzetekben.

A működő demonstrációs projektek új vagy ismeretlen, máshol, hasonló körülmények között alkalmazható módszereket vagy megközelítéseket tesztelnek, értékelnek és terjesztenek a projekt egyedi, például földrajzi, ökológiai, gazdasági-társadalmi, összefüggésében.

A fenti meghatározásokat figyelembe véve, kérjük, jelezze **és támassza is alá**, hogy projektje **bevált-gyakorlati**, kísérleti vagy demonstrációs jellegű-e.

- **A projekt és az annak keretében végzett tevékenységek uniós hozzáadott értéke (max. 3000 karakter terjedelemben*)**: Kérjük, fejtse ki pontosan, hogyan járul hozzá projektje a LIFE Környezetvédelem alprogram kiemelt területeinek egyedi céljai közül egyhez vagy többhöz. Ezek a LIFE rendelet 10., 11. és 12. cikkében találhatók. Kérjük, azt is fejtse ki pontosan, hogyan járul hozzá a projekt az Európai Unió környezetvédelmi szakpolitikájának és törvényeinek végrehajtásához, aktualizálásához és fejlődéséhez.

3.1.4. Pénzügyi pályázati adatlapok

R1. adatlap – A projekt költségvetése

Az adatlap a projekt pénzügyi struktúráját foglalja össze, megadva a projekt részletes költségvetését, ill. áttekintve annak pénzügyi tervét. A 2. szakaszban automatikusan elkészül (a technikai és a pénzügyi adatlapokon megadott adatok alapján), a pályázati koncepció szakaszában a pályázónak magának kell kitöltenie a legtöbb releváns adatot. Felhívjuk figyelmét, hogy az összegmezők és a százalékos értékek mezői automatikusan töltődnek ki.

A pályázónak előzetes projektköltségvetést kell készíteniük a következő költségkategória-bontásban:

1. Közvetlen személyi költségek
2. Utazási és ellátási költségek
3. Külső támogatás
4. Tartós cikkek

szövegmezőbe gépelik be. Nyomatékosan javasoljuk, hogy az adatlapokat a megadott szövegmezőbe történő egyszerű begépeléssel töltsék ki. Ha szöveget, képeket másol be, felsoroláspontokat használ vagy a betűtípust szerkeszti, a tényleges karakterek száma a jelzettől alacsonyabb lehet.

a. Infrastruktúra

b. Berendezések

c. Prototípus

5. Föld

6. Fogyóeszközök

7. Egyéb költségek

8. Általános költségek

Az összköltséget és az elszámolható költségeket – minden egyes költségkategóriában – euróban kell megadnia.

A projektkoncepció szakaszában kizárólag előzetes költségvetést kell megadnia az egyes költségkategóriákban.

Határozottan azt javasoljuk, hogy amikor a projektkoncepció szakaszában megállapítja az elszámolható költségeket, vegye figyelembe a 3.2.5. pontban rögzített szabályokat és támogathatósági követelményeket.

Kérjük, hogy az R1. adatlapon ismertesse a projekt finanszírozását megjelölve a kedvezményezett(ek) és/vagy társfinanszírozó(k) által igényelt hozzájárulásokat, továbbá az igényelt EU-hozzájárulás teljes összegét.

Felhívjuk figyelmét, hogy amennyiben pályázata bekerül a 2. szakaszba, 10%-os sávon belül módosíthatja az igényelt EU-hozzájárulás teljes összegét. A költségvetés egyéb módosítása (köztük a teljes projektköltségé) nem esik korlátozás alá, feltéve, hogy az EU-hozzájárulás teljes összege nem emelkedik 10%-ot meghaladó mértékben.)

3.2. 2. szakasz Teljes pályázati anyag

3.2.1 Szerkezet 2. szakasz

A pályázatok szerkezete a rendszerben²⁸ az alábbi:

- **Adminisztratív adatlapok (A. adatlapok)**

- A1. adatlap – A projekt általános adatai
- A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett
- A3. adatlap – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata
- A4. adatlap – A társult kedvezményezett nyilatkozata és meghatalmazása
- A5. adatlap – A társult kedvezményezett;
- A6. adatlap – Társfinanszírozók;
- A7. adatlap – Egyéb, uniós támogatásra benyújtott pályázatok
- A8. adatlap – Támogatási nyilatkozat.

- **A projekt leírása (B. adatlapok)**

- B1. adatlap – A projekt összegző leírása
- B2a adatlap – A projekt által célzott terület(ek)/helyszín(ek) általános leírása;
- B2b Adatlap – A projektterületek általános földrajzi elhelyezkedését bemutató térképek
- B2c Adatlap – A projekt által megcélzott faj-/élőhely-/biodiverzitási probléma;
- Adatlap B2d – Természetvédelmi/biodiverzitási problémák, veszélyek és korábbi természetvédelmi intézkedések
- B3. adatlap;
- B4. adatlap – A bevont érdekeltek és a projekt fő célközönsége;
- B5. adatlap – A projekt végrehajtásához kapcsolódó várható korlátok és kockázatok, valamint ezek mérséklésének stratégiája
- B6. adatlap – A projekt eredményeinek a projekt befejezése utáni hosszú távú fenntarthatósága, folytatása és hasznosítása

- **Tevékenységek részletezése (C. adatlapok)**

²⁸ Az on-line pályázat létrehozását az eProposal eszközben lásd a 3. Függelékben

- C0. adatlap – Az összes tevékenység felsorolása
- C1. adatlap:
 - A. Előkészítő tevékenységek, menedzsment tervek és/vagy cselekvési tervek kidolgozása
 - B. Földvásárlás / földbérlet vagy kompenzáció fizetése a használatért
 - C. Természetvédelmi akciók
 - D. A projekttevékenységek hatásainak monitorozása (kötelező)
 - E. Az eredmények közzététele és terjesztése (kötelező)
 - F. Projektmenedzsment (kötelező).
- C2. adatlap – Jelentések ütemezése

• ***Pénzügyi pályázati adatlapok***

- F1. adatlap – Közvetlen személyi költségek
- F2. adatlap – Utazási és napidíj költségek
- F3. adatlap – Külső vállalkozói költségek
- F4.a adatlap – Infrastrukturális költségek
- F4.b adatlap – Eszközbeszerzés költségei
- F4.c adatlap – Prototípus költségei
- F5.a adatlap – Földvásárlás költségei
- F5.b adatlap – Hosszú távú földbérlet /földhasználat költségei
- F5.c adatlap – Egyszeri kompenzációs kifizetések költségei
- F6. adatlap – Fogyóeszközök költségei
- F7. adatlap – Egyéb költségek
- F8. adatlap – Általános (rezsi) költségek
- FC adatlap – Pénzügyi hozzájárulások

A pályázati koncepció szakaszának lezárultát követően a teljes pályázati anyag jelentős módosítása **nem elfogadott (További részletek az A7. adatlapon, továbbá az Értékelési útmutatóban találhatók), sőt a pályázat elutasításához vezethet.**

Felhívjuk figyelmét, hogy amennyiben pályázata bekerül a 2. szakaszba, a pályázati koncepció A1, A2 és B1, B2 és B3. adatlapjain az Ön által megadott szöveg automatikusan átkerül a teljes pályázati anyag megfelelő adatlapjaira/mezőibe. A teljes pályázati anyag elkészítése során a korábban megadott információkat szerkeszteni tudja.

3.2.2. Adminisztrációs adatlapok (A. adatlapok)

A1. adatlap – A projekt általános adatai

Kérjük, tekintse meg a pályázati koncepció szakaszára vonatkozó instrukciókat arra vonatkozóan, hogyan kell kitölteni ezt az adatlapot.

A2. adatlap – A koordináló kedvezményezett

Kérjük, tekintse meg a pályázati koncepció szakaszára vonatkozó instrukciókat arra vonatkozóan, hogyan kell kitölteni ezt az adatlapot.

A3. adatlap – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata

Ez az adatlap az A2. adatlap végén elérhető, fejléce „A3 – A koordináló kedvezményezett nyilatkozata”.

Az ezen az adatlapon szereplő egyes adatokat (a kedvezményezett neve, hozzájárulása, a tevékenységek, amelyekben a kedvezményezett részt vesz, valamint az összköltség) a rendszer automatikusan átveszi a pályázat más adatlapjain beírt adatokból.

Kattintson a „Nyilatkozat létrehozása” (Generate declaration) gombra, és töltsse ki az alábbi mezőket:

- „Kelt: hely ...idő.....”: Az aláírás helye és időpontja.
- „Aláírás”: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Fontos:

Ezen adatlap kitöltése előtt kérjük, ellenőrizze, hogy a kedvezményezett nem esik-e a Pénzügyi rendelet 106. cikkének (1) bekezdésében és 107. cikkében felsorolt helyzetek közül valamelyikbe (966/2012/EU rendelet (2012. október 25.)) (HL L 298 2012.10.26.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:EN:PDF>

és hogy a kedvezményezett megfelel-e valamennyi támogathatósági követelménynek, amelyeket a LIFE többéves program 2018–2020 és a LIFE pályázati felhívás tartalmaz, beleértve ezt az útmutatót is.

A pontosság érdekében ügyeljen arra, hogy az adatlap **létrehozása**, aláírása és keltezése **azután** történjék,

hogy valamennyi technikai és pénzügyi adatot beírta a pályázatába.

Ha kitöltötte az adatlapot, szkennelje képfájlként (ne pdf-ként, lásd a 3. mellékletben található „Általános szabályok”-ban ismertetett elfogadott formátumokat), ezt követően pedig töltsse fel a „Nyilatkozat feltöltése” (Upload declaration) gomb használatával.

A4. adatlap – A társult kedvezményezett nyilatkozata és meghatalmazása

Ez az adatlap az A5. adatlap végén elérhető (lásd alább), fejléce „A4 – A társult kedvezményezett nyilatkozata és meghatalmazása”; kattintson a „Nyilatkozat létrehozása”

(Generate declaration) gombra.

Az adatlap kitöltéséhez kérjük, **tekintse meg az A3. adatlap útmutatásait is.**

Az alábbi mezők kitöltésére automatikusan sor kerül:

- Az adatlapot a jövőben aláíró társult kedvezményezett jogi képviselőjének vezeték- és utóneve.
- a project jövőbeli koordináló kedvezményezett jogi képviselőjének vezeték- és keresztnéve;

A következő mezőket kézzel kell kitöltenie:

- „Kelt: hely ...idő....”: Írja be az aláírás helyét és dátumát.
- Aláírás: Az adatlapot alá kell írni.
- Az aláíró fél/felek neve és jogállása: Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

A5. adatlap – A társult kedvezményezett

Kattintson a „Társult kedvezményezett létrehozása” (Create Associated Beneficiary) gombra: Töltse ki a szükséges adatokat, majd kattintson a „Mentés” (Save) gombra. A társult kedvezményezett ekkor megjelenik a társult kedvezményezettek listájában.

Az adatlap kitöltéséhez az **utasításokat lásd az A2. adatlapnál.**

Ha a társult kedvezményezettet az EU-n kívül jegyezték be, válassza ki az országot a legördülő listából.

A6. adatlap – Társfinanszírozók:

Ha társfinanszírozó járul hozzá a projekthez, kattintson a „Társfinanszírozó hozzáadása” (Add Co-financier) gombra: töltse ki a szükséges adatokat, majd kattintson a „Mentés” (Save) gombra. A társfinanszírozó ekkor megjelenik a társfinanszírozók listájában.

Az adatlap kitöltéséhez kérjük, **tekintse meg az A3. adatlap fentebb látható utasításait is.**

Ügyeljen arra, hogy a társfinanszírozó hozzájárulását meg kell adnia az FC. adatlapon (lásd alább).

Pénzügyikötelezettség-vállalás státusza: jelölje meg a „Megerősítve” (Confirmed) vagy „Megerősítésre vár” (To be confirmed) státuszt. Ha a státusz „Megerősítésre vár”, akkor magyarázatot kell fűzni hozzá. Felhívjuk figyelmét, hogy a kiválasztási folyamat egy későbbi szakaszában be kell nyújtania az A6. adatlapot a „megerősített” státusszal.

Ha kitöltötte az adatlapot, szkennelje képfájlként (ne pdf-ként, lásd a 3. mellékletben található „Általános szabályok”-ban ismertetett elfogadott formátumokat), ezt követően pedig töltse fel a „Nyilatkozat feltöltése” (Upload declaration) gomb használatával.

Fontos: A koordináló / társult kedvezményezett kizárólag ezzel az egy koordináló / társult kedvezményezett szereppel jelenjék meg a pályázatban, és ne legyen társfinanszírozó is. Amennyiben egy koordináló vagy társult kedvezményezett hozzá kíván járulni a projekt finanszírozásához, akkor is csak az A2/A3, illetve A4/A5. adatlapokat kell kitölteniük, és ezeken pénzügyi hozzájárulásuk lehet magasabb is, mint várható költségeik.

A7. adatlap – Egyéb, az uniós támogatására benyújtott pályázatok

Amennyiben ezt a pályázatot ismételtén nyújtja be, jelölje be a „Benyújtották már korábban ezt a pályázatot?” (Has this proposal been submitted before?) jelölőnégyzetet. Adja meg a hivatkozásokat és a korábbi projekt rövidített nevét. Például: „LIFE11 BIO/ország/001040 „RÖVIDÍTETT ELNEVEZÉS”.

Kérjük, hogy a pályázó ne becsülje alá ennek az adatlapnak a fontosságát: Minden egyes kérdésre egyértelmű és teljes választ kell megadni (kérdésenként max. 5000 karakter). A kedvezményezetteknek tájékoztatniuk kell a Szerződő Hatóságot, ha bármilyen kapcsolódó támogatást kaptak EU-s forrásokból, valamint az EU-s támogatásokra benyújtott egyéb, folyamatban lévő pályázataikról. A kedvezményezetteknek azt is ellenőrizniük kell, hogy nem kapnak-e olyan működési támogatást a LIFE programból (vagy egyéb EU-s programokból), amely kettős finanszírozáshoz vezetne.

Ha ezt elmulasztja a megfelelő adatlapon jelezni, az a pályázat elutasításához vezethet.

Ha a pályázó egy korábbi LIFE projekt folytatását javasolja, ezen az adatlapon világosan írja le, miért szükséges a projekt újabb szakasza és hogyan fogja ez kiegészíteni a korábbi projektben elért eredményeket úgy, hogy nem kerül sor kettős finanszírozásra.

A LIFE projektekben nem finanszíroznak olyan intézkedéseket (fellépéseket), amelyek más uniós támogatási programokból jobban finanszírozhatók (lásd az 1.6.15. szakaszt). **A pályázóknak ezért körütekintően át kell gondolniuk ezt a szempontot,** és a lehető legteljesebb választ kell adniuk. Alátámasztásul szolgáló dokumentumokat (pl. kivonatok a vonatkozó programok szövegéből) kell megadni (amennyiben lehetséges az adott esetben). Vegye figyelembe az A3. adatlap aláírandó nyilatkozatának 1. pontját is; a nyilatkozatot a Nemzeti Hatóságok felülvizsgáltathatják.

A pályázati koncepció szakaszának lezárultát követően a teljes pályázati anyag jelentős módosítása: kérjük, sorolja fel és indokolja meg a 2. szakasz során a pályázatban végrehajtott jelentős módosításokat. A jelentős módosítások az akciókra, a partnerségre és a költségvetésre vonatkozó változtatások. Az igényelt EU-hozzájárulás a pályázati koncepcióban eredetileg igényelt összeg legfeljebb 10%-ával növelhető. Felhívjuk figyelmét, hogy a változtatások nem vezethetnek a projekt jellegének megváltozásához, továbbá azt eredményezhetik, hogy a pályázat nem kerül be a támogathatósági szakaszba.

A8. adatlap – Támogatási nyilatkozat

A pályázatokban gyakran előfordulnak olyan tevékenységek, amelyekhez a koordináló és társult kedvezményezetteknek nincs felhatalmazásuk a sikeres befejezéshez szükséges döntések meghozatalára. Ilyen tipikus tevékenységek például a kezelési tervek jóváhagyása, a Natura

2000 területek kijelölése vagy módosítása, vagy egyszerűen csak olyan területen végzett munka, ami részben harmadik fél kezelésében van. Ezeknél a pályázatoknál alapvető fontosságú, hogy az illetékes hatóság hivatalosan is kifejezze támogatását és elkötelezettségét a pályázatot illetően. A hatóság kiválasztása, amelynek ki kell töltenie és alá kell írnia az A8. adatlapot, az országos/helyi közigazgatási környezettől függ. A pályázók alaposan mérlegeljék az ilyen támogatás szükségességét. Az olyan pályázatok, amelyek ilyen típusú támogatást igényelnek, de az A8. adatlap nem került kitöltésre és aláírásra, valószínűsíthető, hogy alacsony pontszámban részesülnek a kiválasztási eljárás bírálati szakaszában.

Az egynél több országban végrehajtott projektek esetében ezt az adatlapot (ha szükséges, lásd az előző bekezdést) minden résztvevő ország illetékes természetvédelmi/biodiverzitásért felelős hatóságának ki kell töltenie. Ebben az esetben minden hatóságnak külön adatlapot kell kitöltenie.

Az adatlapokon fel kell tüntetni az egyes **hatóságok nevét és jogállását, teljes címét, telefonszámát, telefaxszámát, e-mail címét és a kapcsolattartó** személy nevét és beosztását.

Az adott hatóságnak le kell írnia, támogatja-e, miért és milyen módon kívánja támogatni a projektet. A projekt hatóság általi támogatása vagy nem támogatása legyen egyértelmű. Az illetékes hatóságnak különösen azt kell jeleznie, hogy a tervezett tevékenységek részét képezik-e az illetékes hatóság által kezdeményezett vagy jóváhagyott programnak. Ismertetni kell azokat az okokat, amiért a hatóság támogatja a projektet. Továbbá részletezni szükséges, ha az illetékes hatóság aktív szerepet kíván játszani a projekt végrehajtásának bizonyos vonatkozásaiban (például engedély megadásával, az elkészített kezelési terv jóváhagyásával stb.).

Az olyan illetékes hatóságoknak, amelyek közvetlenül projekt kedvezményezettként vesznek részt, nem kell kitölteniük az A8. adatlapot.

- Ha a pályázat olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek alapján a tagállamnak a projekt befejezése előtt új Natura 2000 helyszínt kell kijelölnie, az erről szóló kötelezettségvállalást átfogóan részletezni szükséges.
- Szintén javasolt, amennyiben lehetőség nyílik rá, az illetékes hatóság részéről az előkészítő tevékenységek (pl. kezelési terv tervezetének kidolgozása) támogatásáról vagy biztosításáról szóló kötelezettségvállalás befoglalása az adatlapba, mely a projekt befejezése utáni időszakra szól (ahol ez a projekt során nem történt meg), és/vagy arra vonatkozik, hogy a hatóság részt vesz a projekt által szemléltetett innovatív technikák terjesztésében és hasznosításában.

Aláírás: Az adatlapot **alá kell írni és keltezni kell**. Az adatlapot aláíró személy nevét és státuszát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Kattintson az „Új nyilatkozat létrehozása” (New declaration) gombra: töltsse ki a szükséges adatokat, majd kattintson az „Add” (Hozzáadás) gombra. A nyilatkozat ekkor megjelenik az A8. adatlapok listájában. Ezután az A8. adatlapok listájában kattintson a nyilatkozatnak megfelelő „Szerkesztés” (Edit) gombra, válassza ki alul a „Nyilatkozat szkennelt képe” (Declaration scanned image) lehetőséget, és töltsse fel; majd kattintson a „Mentés” (Save) gombra. A „Törlés” (Remove) gombra kattintva törölheti a képet.

Másik megoldás, hogy megkéri az illetékes hatóságot, használják a pályázati csomagban megtalálható szerkeszthető Word sablont, és töltsék fel azt külön dokumentumként az eProposal rendszer „Mellékletek” részében.

Ezt az adatlapot használhatják a projekt bármilyen más támogatásának jelzésére is, például fontos lehet az érintett testületek, adminisztratív szervek vagy magánszemélyek részére, vagy akiket érdekelhet a projekt. Az ilyen adatlapok benyújtása minden olyan esetben célszerű, amikor a projekt végrehajtásának megvalósíthatósága vagy sikere harmadik felekkel kötött megállapodásokon is múlik.

3.2.3 A projekt leírása (B. adatlapok)

B1 Adatlap – A projekt összegző leírása (angol nyelven töltendő ki)

Kérjük, tekintse meg a pályázati koncepció szakaszára vonatkozó instrukciókat arra vonatkozóan, hogyan kell kitölteni ezt az adatlapot.

B2a adatlap – A projekt által megcélzott terület(ek) / helyszín(ek) általános leírása

➤ Jól meghatározott területet/helyszínt megcélzó tevékenységeket tartalmazó projektek esetében:

A pályázó mutassa be a projekt által megcélzott terület(ek) / helyszín(ek) általános leírását. Ha a projekt több meghatározott **alterületet/valamely helyszín** részeit érinti, kérjük, **mindegyikre vonatkozóan** töltsön ki egy adatlapot az „Új projektterület létrehozása” (Create new project site) gomb segítségével.

Megjegyzendő, hogy a Natura 2000 területeken belüli, helyszínhez kötött projektek, vagy olyan projektek esetében, amelyeknek célja a Natura 2000 hálózat integritásának erősítése, a projektterületét úgy szükséges értelmezni, mint amely magában foglalja a projekt által lefedett összes Natura 2000 területet, vagyis a pályázó ne határozzon meg valamely, Natura 2000 területen belüli projektterületet. Az adatlapon a következőket kell megjeleníteni:

- A projektterület megnevezése (legfeljebb 200 karakter terjedelemben): Kérjük, adja meg a terület nevét. A megadott megnevezés legyen rövid, és a pályázat minden térképén és a szakmai adatlapján következetesen azonos formában szerepeljen;
- **A terület nagysága (ha):** kérjük a projektterület felszíni méretének meghatározását hektárban számítva, két tizedes jegyre kerekítve megadni;
- **EU védettség:** kérjük, pipálja ki a SPA és/vagy SAC/SCI/pSCI / egyik sem rovatot és jelezze a vonatkozó Natura 2000 területi kódot, ha értelmezhető. Ha az adott terület mind a madárvédelmi, mind pedig az élőhelyvédelmi irányelv szerint védett, mindkét Natura 2000 kódot meg kell adni;
- **További, nemzeti vagy regionális védettségek (legfeljebb 500 karakter terjedelemben):** Kérjük, adott esetben tüntesse föl minden esetleges további nemzetközi, nemzeti és/vagy helyi védettség jogállását.
- **Főbb földhasználati módok és a projektterület tulajdonjoga (legfeljebb 1000 karakter terjedelemben):** Kérjük, jelezze, hogy a pályázat időpontjában melyek a projekt helyszínének főbb használati módjai. Például: mezőgazdasági termelés, turizmus, települési, természetvédelmi stb. Kérjük a különféle használati módok százalékos arányainak megjelölését, ügyelve arra, hogy az összeg kiadja a 100%-ot. Kérjük továbbá a pályázat benyújtásának időpontjában fennálló tulajdonviszonyok/a területtípusok (magánterület, állami tulajdon stb.) megjelölését. Kérjük a különféle tulajdoni formák/állapotok százalékos arányainak megjelölését, ügyelve arra, hogy az összeg kiadja a 100%-ot.
- **A projektterület tudományos leírása (legfeljebb 1000 karakter terjedelemben):**

Kérjük a projektterület tudományos (botanikai, zoológiai, földtani, hidrológiai stb.) értékének átfogó leírását. Erre vonatkozóan lehetőség szerint kérjük a vonatkozó információk forrásának megjelölését is;

- **a projektterület fontossága az érintett fajok/élőhelytípusok védelme vagy a megcélzott biodiverzitási probléma vonatkozásában regionális, országos vagy uniós szinten (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben):** Annak indoklása szükséges, hogy a pályázó miért éppen ezt a területet választotta ki a projekt megvalósítására. Miért ez a választás a lehető legmegfelelőbb a projekt célkitűzéseinek elérésére? Az e területre tervezett tevékenységek és az érintett helyszínek megjelölése (ha megoldható, kérjük az egyes tevékenységek végrehajtásának helyszíneit összefoglalóan bemutató A4 vagy A3 méretű térkép benyújtását). Lehetőség szerint nyújtson számszerűsített adatokat, és jelezze azok legfontosabb forrásait.

A területekhez kötődő tevékenységekkel járó projektek esetében a térképek benyújtása kötelező. Minden egyes projekt helyszínre (részterületre) vonatkozóan, legalább egy térképet be kell mutatni. Ahol alkalmazható, a térkép tartalmazza a következőket:

- cím (legfeljebb 250 karakter terjedelemben);
- adott esetben annak jelzése, hogy SPA, és/vagy SCI/pSCI/SAC területről van-e szó, valamint a Natura 2000 terület neve és kódja;
- a projekt által megcélzott fő élőhelyek/fajok előfordulása;
- A különféle területhasználatokat/tevékenységeket a pályázatban tervezett helyszíneken (az érintett tevékenységeket jelmagyarázatban kell meghatározni),
- a térkép léptéke és jelmagyarázata. A jelmagyarázatnak jelölnie kell minden, a térképen jelzett projekt tevékenységet, továbbá annak számát és címét (pl. B1-Földterület megvásárlása). A jelmagyarázat továbbá tartalmazza a térképen található élőhelyek magyarázatát is. Kérjük az érintett élőhelyek hivatalos megnevezéseinek és kódjainak feltüntetését;
- a Natura 2000 területek határa(i), amennyiben relevánsak. Amennyiben a pályázat az élőhelyvédelmi irányelvben meghatározott fajokra/élőhelyekre irányuló tevékenységeket foglal magában, jelezni kell a pSCI/SCI/SAC határokat. Amennyiben a pályázat az madárvédelmi irányelvben meghatározott madárfajokra irányuló tevékenységeket foglal magában, jelezni kell a SPA határokat;
- a projektterület(ek) határa(i), de csak akkor, ha nem azonosak a Natura 2000 területek határaival;
tájékoztatóul, és csakis akkor, ha azok hasznos, más – akár regionális, akár országos szintű – védettségi területek határai.

A pályázó **kiváló minőségű**, minden szükséges információt tartalmazó térképeket nyújtson be. A térképek kizárólag **A4 vagy A3 méretben nyújthatók** be.

Megjegyzés: ha a térképek nem kellően részletesek, vagy a minőségük elmarad a megkövetelt minőségtől, az a vonatkozó területekhez kötődő LIFE Természet pályázat elutasítását eredményezheti. Különösen fontos, hogy adott esetben a térkép lehetővé tegye az értékelést végzők számára annak meghatározását, hogy a kulcsfontosságú tevékenységekre Natura 2000 területeken, vagy a Natura 2000 hálózat integritását érintő területeken kerül-e sor.

➤ Jól meghatározott területet/helyszínt megcélzó tevékenységeket nem tartalmazó projektek esetében

Ha a projekt nem foglal magában valamely jól körülhatárolt területre irányuló tevékenységeket, a pályázó a lehető legpontosabban határozza meg, hol valósul meg a projekt (pl. város, terület,

régió stb.). Kérjük, csak egy adatlapot használjon, amely a következőket tartalmazza:

- A projektterület(ek) megnevezése (legfeljebb 200 karakter terjedelemben): A város, terület, régió stb. megnevezése. A megadott megnevezés legyen rövid, és a pályázat minden térképén és technikai adatlapján következetesen azonos formában szerepeljen.
- a terület nagysága (hektár); EU védettsége; egyéb, a nemzeti vagy a regionális szabályok szerinti védettségi státuszok; a projektterület legfontosabb földhasználati formái és tulajdonviszonyai; a projektterület tudományos leírása: kérjük a vonatkozó információk megadását (lásd a jól meghatározott területre vagy helyszínre irányuló projektekre vonatkozó, fenti megjegyzéseket), vagy „NEM ALKALMAZHATÓ”.
- **a projektterület fontossága az érintett fajok/élőhely-típusok védeltségében vonatkozásában regionális, országos vagy uniós szinten (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben): szükséges annak megadása, mely területen valósul meg a projekt.** Indokolni kell, miért az adott terület lett kiválasztva a projekt helyszínének. Szükséges megindokolni, hogy a pályázó miért éppen ezt a területet választotta ki a projekt megvalósítására. Miért ez a választás a lehető legmegfelelőbb a projekt célkitűzéseinek elérésére?

B2b Adatlap – A projektterületek általános földrajzi elhelyezkedését bemutató térképek

Ez a térkép meghatározza a B2a adatlapon leírt projektterület(ek)et. Meg kell határozni a projektterület(ek) helyét az országon belül, és, ha szükséges az adott régió(ko)n belül. Amennyiben a projekt nem egy meghatározott területet megcélzó akciókat tartalmaz, a lehető legpontosabban adja meg, hol valósul meg a projekt (város, terület, régió stb.).

A térképnek fel kell tüntetni a címét és léptékét. A térkép magas minőségű és nagy felbontású legyen, és lehetőség szerint színes. A térkép legyen jól olvasható. A térképre vonatkozó minimális követelmények: egyértelmű jelmagyarázat és háttér (a legfontosabb települések, a legfontosabb közigazgatási lehatárolások, a legfontosabb folyók, tavak és tenger(ek), illetve megnevezésük, valamint a fő közutak) feltüntetésével. E túlmenően, ha indokolt, a topográfia és a növénytakaró is jelölhető a térképen.

B2c Adatlap – A projekt által megcélzott faj-/élőhely-/biodiverzitási probléma:

➤ *LIFE Természet, és meghatározott fajokra/élőhelyekre irányuló LIFE Biodiverzitás projektek esetén*

A pályázó sorolja fel, továbbá röviden írja le a projekt által megcélzott **fő fajokat** és/vagy **élőhelyeket (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben)**. Felhívjuk a figyelmet, hogy csak a közvetlenül megcélzott fajok és/vagy élőhelyek felsorolására van szükség.

Minden egyes fő, megcélzott faj tekintetében az alábbiakat kérjük:

- az EU madárvédelmi vagy élőhelyvédelmi irányelvben meghatározott tudományos (latin) név. Megjegyzendő, hogy a projekt által megcélzott, az EU madárvédelmi irányelvben nem felsorolt, de rendszeresen megjelenő, vonuló fajokat itt kell felsorolni. Ha az érintett faj (az élőhelyvédelmi irányelv II mellékletében felsorolt, vagy az általános alapelvek részben „75%-os társfinanszírozású” kategóriában meghatározott, kiemelt madárfajok jegyzékében szereplő) kiemelt fontosságú faj, kérjük ezt csillaggal (*) jelölni;
- az EU madárvédelmi vagy élőhelyvédelmi irányelvnek azon melléklete(i), amely(ek)ben a faj szerepel;

- a projektterületen található populáció egyedszáma: Ha a projekt nem tartalmaz olyan tevékenységeket, melyek egy jól meghatározott területre irányulnak, kérjük a vonatkozó populációnagyság regionális, országos vagy multinacionális szintű feltüntetését.
- a projektterületen belül fennálló védettségi helyzet: teljes körű információt kérünk, köztük mennyiségi adatokat. Ha a projekt a tevékenységeit nem egy jól meghatározott területen irányozzák elő, kérjük a vonatkozó védettségi státusz regionális, országos, vagy multinacionális szintű meghatározását;
- a madárfajok esetében kérjük annak megjelölését, hogy a projektterület (ha releváns) az érintett faj számára költőhelyként, telelőhelyként, vagy vonulás közben pihenő helyként szolgál.

Minden egyes fő, megcélzott élőhely tekintetében az alábbiakat kérjük:

- megnevezés és az EU élőhelyvédelmi irányelvben meghatározott Natura 2000 kódja: amennyiben az élőhely (az élőhelyvédelmi irányelv I mellékletében meghatározottak szerinti) kiemelt jelentőségű élőhely, kérjük ezt csillaggal (*) jelezni;
- az adott élőhelytípus által, a teljes projektterületből vagy az egyes alterületek által lefedett terület százalékos aránya;
- a projektterületen belül fennálló védettségi helyzet (ha értelmezhető): teljes körű információt kérünk, köztük mennyiségi adatokat.

➤ **Minden egyéb LIFE Biodiverzitás témájú projekt esetében:** kérjük a projekt által megcélzott biodiverzitási probléma/problémák, valamint a projektterületen belüli biodiverzitásra vonatkozó állapot/védettségi helyzet/ökológiai állapot leírását. Ha a projekt nem foglal magában valamely meghatározott területre irányuló tevékenységeket, a város, terület, régió stb. léptékében kérjük a projektterületen belüli biodiverzitásra vonatkozó állapot/védettségi helyzet/ökológiai állapot leírását.

Adatlap B2d – Természetvédelmi/biodiverzitási problémák és veszélyek & korábbi természetvédelmi akciók

Természetvédelmi/biodiverzitási problémák és veszélyek (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben): a projektterület(ek)en belül a megcélzott fajokat/élőhelyeket vagy biodiverzitást veszélyeztető tényezők azonosítása elengedhetetlenül fontos a végrehajtandó tevékenységek meghatározásához. Ebben a részben a szóban forgó veszélyforrásokat kell (csökkenő fontossági sorrendben) feltüntetni, valamint a megcélzott élőhelyek/fajok (mind a projektterület(ek)en belül, mind pedig általában véve) vagy általában a biodiverzitás védelme tekintetében vett fontosságukat meghatározni. Lehetőség szerint meg kell határozni a problémák/veszélyforrások által érintett helyszíneket, továbbá kérjük a problémák és a veszélyforrások számszerűsítését is. A leírás tartalmazza a következőket: a **veszélyforrások megnevezése, leírása**, az általa érintett **terület** (ha értelmezhető), a **biodiverzitásra vagy a megcélzott élőhelyekre/fajokra gyakorolt hatása** (lehetőleg számszerűsítve), továbbá annak jelzése, hogy **a projekt megvalósítása során miképpen szándékoznak kezelni ezeket a problémákat és veszélyforrásokat.**

Korábbi természetvédelmi törekvések a projekt cselekvési területén vagy a projekttel megcélzott élőhelyekre/fajokra vonatkozóan (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben): Kérjük, ismertesse, hogy történt-e korábban beavatkozás a projekt cselekvési területén vagy a projekttel megcélzott élőhelyekre/fajokra vagy biodiverzitási kérdésekre vonatkozóan (pl. elkészített kezelési terv, megvásárolt földterület stb.). Kérjük, jelezze az évet és e törekvések eredményét. A pályázó jelezze, hogy ki volt, vagy jelenleg ki a szóban forgó akciókért felelős

személy/szervezet. Ha a projekt illeszkedik valamely regionális/országos/EU természetvédelmi/biodiverzitási stratégiába, kérjük ezt itt egyértelműen jelezni és részletezni.

B3. adatlap:

A projekt bevált gyakorlat jellege (max. 10 000 karakter): Kérjük a projekt bevált gyakorlat jellegének bemutatását, amennyiben releváns. A további részleteket lásd az 1.2. pont alatt.

A projekt demonstrációs jellege (max. 10 000 karakter): Kérjük a projekt demonstrációs jellegének bemutatását, amennyiben releváns. A további részleteket lásd az 1.2. pont alatt.

A projekt kísérleti jellege (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben): Kérjük a projekt kísérleti jellegének bemutatását, amennyiben az releváns. A további részleteket lásd az 1.2. pont alatt.

Abban az esetben, ha a pályázó az 1.2. pont szerinti meghatározásnak megfelelő **kísérleti projektekre** nyújt be pályázatot, igazolnia kell, hogy a **pályázatban foglalt eljárást vagy módszert sem korábban, sem pedig a világ bármely más részén nem alkalmazták vagy tesztelték.**

Abban az esetben, ha a pályázó az 1.2. pont szerinti meghatározásnak megfelelő, **demonstrációs projektekre** nyújt be pályázatot, a pályázónak igazolnia kell, hogy a **tervezett akciók, módszertanok vagy megközelítések a projekt specifikus kontextusában** – földrajzi, ökológiai, vagy gazdasági kontextusban – **újak vagy ismeretlenek.**

Általában véve **mind a kísérleti, mind pedig a demonstrációs jellegű projektek** esetében a pályázó adjon részletes **szakmai leírást** az alkalmazásra javasolt vagy tervezett folyamatokról és módszerekről, az **új elemekről** és a továbbfejlesztésekről.

A pályázó továbbá **hasonlítsa össze** az alkalmazásra javasolt, vagy tervezett megoldást a meglévő legjobb gyakorlatokkal, mutassa be előnyeit és a környezeti szempontból elért előrelépéseket.

A projekt és az annak keretében végzett tevékenységek uniós hozzáadott értéke (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben):

Az ebben a mezőben feltüntetett információk többek között a pályázat értékelése során kerülnek felhasználásra a következő odaítélési szempontok vizsgálatakor (a vonatkozó részleteket lásd a: „LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018” dokumentumban).

- 3. odaítélési szempont – A LIFE Környezetvédelem alprogram kiemelt területeinek célkitűzéseire való hozzájárulás mértéke és minősége

Kérjük, mutassa be, hogy projektje miképpen járul hozzá a LIFE Környezetvédelem alprogramnak a LIFE rendelet 10. 11. és 12. cikkében előírt prioritási területeihez tartozó, meghatározott célkitűzések közül egy vagy több célkitűzés aktualizálásához, fejlesztéséhez és megvalósításához. **A környezeti/természetvédelmi előnyöket adott esetben e kritérium szerint bírálják el, és azok a hozzájárulás mértékét és minőségét szemléltető mutatóknak tekintendők; az így meghatározott előnyök legyenek egyértelműen megfogalmazottak, jelentős mértékűek, ambiciózusak és hitelesek.**

A környezeti/természetvédelmi előnyök számszerűsítése: a tervezett megoldás bevezetéséből származó teljesítményjavulást és előnyöket az elvárt előnyök viszonylatában szükséges számszerűsítve bemutatni a projekt megvalósításának időtartama alatt, illetve a projekt megvalósításának befejezését követő 5 év elteltével. Ennek során egyértelműen jelezni kell a választott bázisértékeket. Továbbá biztosítani kell a várt eredmények (B1. adatlap) és a LIFE teljesítményindikátor-táblázatban szereplő értékek összhangját.

- **6. odaítélési szempont** – uniós hozzáadott érték: szinergiák és transznacionalitás

Kérjük, jelezze, hogy pályázata érinti-e az alábbi kérdéseket és hogyan: szinergiák, zöld közbeszerzés, ökokímke, az uniós kutatási eredmények alkalmazása és transznacionalitás.

Az uniós finanszírozású kutatási projektek eredményeinek átvételéért csak akkor jár bónuszpont, ha ez az adatlap tömör, de átfogó ismertetést tartalmaz a szóban forgó eredményekről és arról, hogy hogyan használják fel ezeket az eredményeket a LIFE projekt végrehajtásához.

E szempontok értékeléséről a megfelelő Értékelési útmutatóban talál további iránymutatást.

Ismételhetőség és átültethetőség (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben):

Kérjük, ismertesse a megismételhetőségre és az átültethetőségre vonatkozó, a projekt megvalósítása alatt és után követett stratégiáját (értékelése 4. odaítélési szempont szerint történik). Ahogy az alábbiakban is kifejtjük, konkrét projekttevékenységeket kell meghatározni az itt szereplő állítások alátámasztására (lásd a 3.2.4. pontot – „A tervezett akciók részletes technikai leírása (C. adatlapok)).

E kiemelt területtel összefüggésben a projekteredmények megismételhetőségének és más kontextusba való átültethetőségének biztosítására vonatkozó stratégia túlmutat azon, hogy a pályázó egyszerűen csak kötelezettséget vállal a projekt folytatására; ehelyett világos és alapos, a projekttevékenységek által is alátámasztott tervet jelent, amely lehetővé teszi más szektorba, vállalatba, régióba vagy országba történő átültetést. Felhívjuk figyelmét, hogy a megismételhetőség és az átültethetőség nem azonos a folytathatósággal, amellyel a B6. adatlap foglalkozik. A megismételhetőség és az átültethetőség az általános fenntarthatósági stratégia része.

A projekt társadalmi-gazdasági és ökoszisztéma-szolgáltatásra irányuló hatásai (legfeljebb 10 000 karakter terjedelemben):

A pályázó jelezze a projekt keretében végrehajtandó tevékenységek által, várhatólag a helyi gazdaságra és lakosságra, továbbá az ökoszisztémák funkcióinak védelmére és helyreállítására gyakorolt hatásokat.

B4. adatlap – A bevont érdekelt és a projekt fő célközönsége (legfeljebb 12 000 karakter terjedelemben)

Mutassa be azokat az érdekelt feleket, amelyeket a pályázat be kíván vonni, valamint azt, hogyan vonják be őket. Részletezze, hogy milyen hozzájárulásokat (inputokat) vár el az érintettektől, hogyan valósul meg részvételük a projektben, illetve részvételük mi alapján minősül nélkülözhetetlennek/hasznosnak a projekt megvalósítása szempontjából.

Mutassa be célcsoportjait és az ismeretek terjesztésének módszereit. Jelezze, hogy milyen tevékenységek segítségével kívánja az eredményeket nyilvánosságra hozni és/vagy milyen marketing eszközöket szándékozik alkalmazni a megvalósítás során és azt követően.

B5. adatlap – A projekt megvalósításához kapcsolódó várható korlátok és kockázatok, és az enyhítésükre vonatkozó stratégia (max. 12 000 karakter)

Fontos, hogy a pályázók azonosítsák az összes lehetséges belső vagy külső eseményt (korlátok és kockázatok), melyek jelentős negatív hatással lehetnek a projekt sikeres megvalósítására. Kérjük mindezen korlátok és kockázatok felsorolását csökkenő fontossági sorrendben. Kérjük továbbá az esetlegesen a **társadalmi- gazdasági környezetből** fakadó korlátok és kockázatok jelzését is. Minden egyes, meghatározott, korlátozó tényező és kockázat kapcsán azt is kérjük jelezni, hogy a pályázó miképpen szándékozik ezeket feloldani vagy kezelni.

Célszerű továbbá itt megjeleníteni és felsorolni minden, az esetleges vonatkozó licencekkel, engedélyekkel, környezeti hatásvizsgálattal (KHV) stb. összefüggő információt, továbbá jelezni a vonatkozó engedélyek kibocsátásáért felelős, illetékes hatóságok részéről kapott esetleges támogatást, segítséget. A LIFE program tapasztalata az, hogy egyes projekteknél problémát okozott valamennyi projektakció befejezése a tervezett projekt időtartam alatt, a projekt során tapasztalt, előre nem látható késedelmek és nehézségek miatt. Fontos, hogy a pályázó minden olyan külső eseményt (korlátok és kockázatok) megjelöljön, amelyek ilyen jellegű késedelmeket okozhatnak. Az ilyen tekintetben felmerülő nehézségek egyik lehetséges oka a LIFE projekt kidolgozása idején előre nem ismert vizsgálatok elvégzésének kötelezettsége, különös tekintettel az alábbiakra:

- a 2011/92/EU irányelvvel (2011. december 13.) egységes szerkezetbe foglalt 85/337/EGK irányelv (a KHV irányelv) szerinti Környezeti hatásvizsgálat (KHV)²⁹;
- a 2001/42/EK irányelv (az SKV Irányelv) szerinti Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV)³⁰;
- A 92/43/EGK Irányelv 6. cikkében (élőhelyvédelmi irányelv; 6. cikk, vizsgálat) előírtak szerinti vizsgálat.³¹

A LIFE természet és biodiverzitás társfinanszírozza a természetvédelem terén végrehajtandó projekteket. Ennek ellenére a LIFE projektek esetenként tartalmazhatnak (a KHV irányelv értelmében vett) „projekteket” amelyek esetén – magának a KHV irányelvnek a rendelkezései miatt vagy annak nemzeti átültetése következtében – először KHV készítendő. Jóllehet csekély a valószínűsége, de nem kizárt, hogy a LIFE projekt tevékenységei meglévő tervek vagy programok (pl. területfejlesztési dokumentumok) olyan módosításait teszik szükségessé, amely módosítások viszont SKV lebonyolítását igénylik.

Ezek a felmérések hosszadalmas adminisztratív eljárásokkal és adatgyűjtési elemzésekkel járhatnak. Ez általában nem jelent problémát, ha a projektben előirányozzák az ehhez szükséges időt és pénzalapokat.

Ennek megfelelően tehát LIFE pályázatának benyújtását megelőzően a pályázó ellenőrizze,

²⁹ a KHV Irányelv kodifikált változata:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:026:0001:0021:EN:PDF>

³⁰ A stratégiai környezeti vizsgálatról (SKV) szóló irányelv:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:197:0030:0037:EN:PDF>

³¹ Az Élőhelyirányelv egységes szerkezetű változata:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:EN:PDF>

hogy a vonatkozó uniós vagy nemzeti jogszabályi előírások szerint szükséges-e a fenti vizsgálatok bármelyikének (akár többnek is) az elvégzése.

A pályázóknak a B5. adatlapon ismertetniük kell, hogy e kérdések miképpen vannak számításba véve, és hogyan tervezik leküzdeni a lehetséges problémákat. Az előre nem látható problémák megelőzése érdekében alapvető fontosságú az ilyen eljárásokért felelős illetékes hatóságokkal való jó kommunikáció és konzultáció. Ezt már a LIFE pályázat kidolgozásának az elején meg kell tenni. A B5. adatlap szolgál annak jelzésére, hogy a pályázó egyeztetett-e a fentiekben hivatkozott vizsgálatokért felelős illetékes hatóságokkal, valamint az egyeztetések eredményeinek bemutatására.

További, a pályázó által figyelembe veendő kockázati tényezőt jelentenek a folyamatban lévő vagy tervezett fejlesztési projektek (infrastrukturális vagy ipari beruházások, fejlesztések) által, a LIFE pályázat tevékenységeire vagy helyszínére gyakorolt, esetleges kedvezőtlen hatások. A fejlesztési projektek közvetlen vagy közvetett hatásai megnehezíthetik a LIFE projekt megvalósítását. Ennek figyelembe vételével, a pályázat benyújtását megelőzően a pályázó ellenőrizze a LIFE pályázat céljaira kiválasztott területekre vonatkozó területrendezési dokumentumokat, valamint a LIFE pályázat által lefedett területeken vagy azok közelében tervezett fejlesztési projektekre vonatkozóan folyamatban lévő KHV eljárásokat. A pályázó ne feledje, hogy a (a KHV értelmében vett vagy az élőhelyvédelmi irányelv 6.4. cikkében foglaltak szerinti) fejlesztési projektekből fakadó kompenzációs akciók nem lehetnek átfedésben a LIFE pályázat tevékenységeivel. Négy elemmel lehet meghatározni, hogy fennáll-e átfedés:

- földrajzi – a kompenzáló akciók alkalmazása ugyanazon a Natura 2000 hálózati területen történik, mint a LIFE akciók;
-
- lényegi – a LIFE akciók technikailag eltérnek-e a kompenzációs akcióktól;
- időbeli – a LIFE tevékenységek és a kompenzációs akciók eltérő időpontokban valósulnak-e meg;
- pénzügyi – egyértelműen megkülönböztethetők-e egymástól a kompenzációs akciók végrehajtására felhasznált források a LIFE forrásoktól (például két, egymástól független számlán keresztül vehetők igénybe).

A LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei szerint bármilyen, kompenzációs akciónak tekinthető, illetve az érintett tagállam felelősségi körébe tartozó, a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelvekkel összefüggésben meghozott akcióval összefüggő költség nem minősül elszámolhatónak.

Részletezni kell, hogyan vették számításba az azonosított kockázatokat a projekt tervezésekor (időterv, költségvetés stb.), valamint a tevékenységek meghatározásakor.

B6. adatlap – A projekt eredményeinek a projekt befejezése utáni, hosszú távú fenntarthatósága, folytatása és hasznosítása

A pályázó mutassa be, hogy miképpen folytatódik a projekt a LIFE finanszírozás megszűnését követően, továbbá, hogy milyen akciókra lesz szükség a projekt eredményeinek megszilárdításához annak érdekében, hogy a megcélzott fajok és/vagy élőhelyek és/vagy biodiverzitás kedvező védeltségi helyzetét garantálni tudják. Mutasson be egy annak érdekében kidolgozott, világosan megfogalmazott stratégiát vagy mechanizmust, hogy a projekt által elért eredmények a finanszírozás megszűnését követően is fennmaradjanak és továbbműködjenek. Mindezek meghaladják az ismeretterjesztés és a LIFE projektet követő időszakra vonatkozó, After-LIFE terv kereteit.

A projekt tevékenységeknek tükrözniük kell az ilyen irányú elkötelezettséget, és már a projekt megvalósítása során a projekt folytatására kell irányulniuk.

Az itt megadott információk és a folytathatóságra vonatkozó stratégiához kapcsolódó projekttevékenységek értékelése a 4. értékelési szempont szerint történik (uniós hozzáadott érték: fenntarthatóság, a folytathatósághoz kapcsolódó pont) Felhívjuk figyelmét, hogy a folytathatóság nem azonos a megismételhetőséggel és az átültethetőséggel, amelyekkel a B3. adatlap foglalkozik. Ugyanakkor a folytathatóság, amelynek értékelése 4. odaítélési szempont szerint történik, az általános fenntarthatósági stratégia része.

Megjegyzendő, hogy az ebben a részben megadott információk a projekt megvalósítása során annak eredményei alapján – frissíthetők. Kérjük, válaszoljon az alábbi kérdésekre:

- **Mely tevékenységeket kell elvégezni vagy folytatni a projekt befejezése után?** (legfeljebb 5000 karakter terjedelemben) Az egyes projekt tevékenységeket hivatkozási számukkal (pl. A1, A2 stb.) és címükkel együtt kérjük felsorolni.
- **Hogyan fogják ezt elérni? Milyen erőforrásokra lesz szükség e tevékenységek elvégzésére?** (max. 5000 karakter) Kérjük, jelölje meg, hogy a fenti tevékenységek miképpen lesznek folytatva a projekt után, ki által, milyen időkereten belül és milyen finanszírozással. Ezen a ponton a szakmai, pénzügyi és humán erőforrások részletezését is kérjük;
- **A megcélzott területek/fajok/élőhelyek nemzeti/helyi előírások szerinti védettségi helyzete (ha értelmezhető) (legfeljebb 5 000 karakter terjedelemben):** Kérjük annak megjelölését, hogy a projekt megvalósításának befejezéséig vagy azt követően milyen védettségi státusz elérése, és mikorra várható.
- A beszerzett eszközöket hogyan, meddig és ki fogja hasznosítani a projekt befejezése után (legfeljebb 5000 karakter terjedelemben)? Kérjük, sorolja fel a projekt során megvásárolandó főbb eszközöket, továbbá részletezze, miként hasznosítja azokat a projekt befejezése után. Ne feledje, a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei szerint a LIFE Természet és biodiverzitás projektekben, a megvalósításában részt vevő közhatóságok és non-profit szervezetek által vásárolt, befektetett eszközökkel kapcsolatosan felmerülő költségek elszámolhatósága attól függ, hogy a projekt ideje alatt vásárolt, befektetett eszközökre vonatkozóan a kedvezményezett vállalja-e, hogy e javakat továbbra is, a projekt megvalósítása után, végérvényesen természetvédelmi akciók folytatásának szenteli.
- **Milyen mértékben lesznek a projekt eredményei és tanulságai aktívan terjesztve a projekt befejezése után azon személyek és/vagy szervezetek számára, amelyek ezeket a legjobban fel tudják használni? (Kérjük, hogy nevezze meg e személyeket/szervezeteket) (legfeljebb 5 000 karakter terjedelemben):** Hogyan folytatják a projekt eredményeire vonatkozó terjesztést a projekt lezárását követően? Kérjük, sorolja fel azokat a személyeket / szervezeteket, amelyek eddig a terjesztési tevékenységek célközönsége voltak..
- **Hogyan gondoskodnak a projektben meghatározott konkrét tevékenységek hosszú távú fenntarthatóságáról? (max. 5 000 karakter):** Részletes információkat kérünk.

3.2.4. A tervezett akciók részletes technikai leírása (C. adatlapok)

A pályázó a projekt keretein belül megvalósítandó összes akciót sorolja föl. Az akcióknak 6 típusa van:

- A. Előkészítő akciók, kezelési tervek és/vagy cselekvési tervek kidolgozása

- B. Földvásárlás / földbérlet vagy kompenzáció fizetése a használatért
- C. Természetvédelmi akciók
- D. A projektakciók hatásainak nyomon követése (kötelező)
- E. A közvélemény tájékoztatása és az eredményekről szóló tájékoztatás közismertté tétele (kötelező)
- F. Projektmenedzsment (kötelező).

A projekt finanszírozhatóságához minden tevékenységnek az alábbi feltételek mindegyikét teljesítenie kell:

- a tevékenység szükségességét kellőképpen indokolni kell a projekt célkitűzéseinek tükrében; és
- a beruházások hosszú távú fenntarthatósága biztosítandó.

A tevékenységek minden egyes típusa (A, B, C) alatt, a pályázónak fel kell sorolnia a különböző tevékenységeket: A1, A2, B1, B2 ... C1, C2 ... stb. Az egyes tevékenységkategóriák alatti sorszámok automatikusan generálódnak; a tevékenységek sorrendje az „Up” és a „Down” nyilak segítségével módosítható.

A pályázó minden egyes tevékenység keretein belül (A1, A2, ..., B1, B2, ... stb.) meghatározott altevénységeket (A1.1, A1.2, ...) sorolhat fel manuálisan, a következő pontban **„Leírás (mit, hogyan, hol, mikor és miért)”**. A pályázat strukturálása során kifejezetten ajánlott a tevékenységek számának lehetőség szerinti korlátozása, a tevékenységek egynemű csoportokba sorolása és az altevénységek egymásutánjának logikai folyamatba rendezése. **Ne feledje, hogy a felsorolt tevékenységeket és résztevékenységeket a projekt logikai menetének egyértelmű meghatározására kell korlátozni.** Arra vonatkozóan, hogy mi ajánlott és mi nem ajánlott, lásd az alábbi példát:

Ajánlott:

E – társadalmi tudatosítás és az eredményekről szóló tájékoztatás, azok közismertté tétele:

E1 Tevékenység – Az ismeretterjesztés tervezése és végrehajtása

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

E1.1. Altevénység – Terjesztési terv és Hálózatépítés más projektekkel (köztük LIFE projektekkel)

E1.2. Altevénység – Terjesztési csomag kidolgozása (beleértve a honlapot, hirdetőtáblákat, a közérthető jelentést (Layman's report), projektvideót, rendezvényeket is)

Nem ajánlott:

E – A közvélemény tájékoztatása és az eredményekről szóló tájékoztatás közismertté tétele:

E1. Tevékenység – A nyilvánosság biztosításának megtervezése, megvalósítása

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

E2. Tevékenység – honlap

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

E3. Tevékenység – brosúrák

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

E4. Tevékenység – workshopok

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

E5. Tevékenység – Az átlagembereknek szóló beszámoló

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

E6. Tevékenység – Terjesztési terv és Hálózatépítés más projektekkel

- *Az alkalmazott módszerek leírása (mit, hogyan, hol, mikor, miért)*

Javasoljuk, hogy kizárólag azokat a tevékenységeket jelezzék **önálló tevékenységként**, amelyek eredményei várhatóan fontosak a projekt megvalósítása szempontjából.

A felsorolt tevékenységeket a lehető legpontosabban kell leírni. A leírások a tevékenységek helyszínét azonosító térképekkel, magyarázó grafikonokkal, táblázatokkal és képekkel egészíthetők ki – ezeket a „Képek” (Pictures) funkcionalitás alkalmazásával adhatjuk a leírásokhoz. **A tevékenységeket meg kell különböztetni a projekt eredményeitől.**

Az egyes tevékenységek leírásában egyértelműen, (továbbá számszerűsített formában) jelezni kell azok más tevékenységekhez való kapcsolódását (pl. A C2 tevékenység az A2 tevékenység körében folytatott előkészületeket követő, B1 tevékenység körében végrehajtott földterület-vásárlást követi), illetve azt, miképpen járul hozzá a projekt általános célkitűzéseinek megvalósításához. **Az akció technikai leírása és az allokált pénzügyi források között világos koherenciának kell lenni.**

Minden egyes akciónál a pályázónak meg kell adnia az alábbi információkat:

- **Tevékenység megnevezése (max. 200 karakter):** Kérjük, gondoskodjon róla, hogy a név rövid legyen (legfeljebb 200 karakter), és világosan tükrözze az akció célját.
- **Végrehajtásért felelős kedvezményezett:** Kérjük, a legördülő menüben megjelenő tételek közül választva jelezze, hogy a projekt kedvezményezettjei közül melyiknek a felelőssége az adott akció végrehajtásával járó feladatok összehangolása. Egynél több kedvezményezett megjelölése esetén a pályázó a legördülő lista alatti szöveges mezőben részletezze, hogy melyik kedvezményezett miért felelős (legfeljebb 500 karakter terjedelemben).
- **Leírás (mit, hogyan, hol, mikor és miért) (legfeljebb 7000 karakter terjedelemben):** Kérjük, ismertesse az akció tartalmát, megjelölve, hogy mi kerül megvalósításra, milyen eszközökkel, melyik helyszínen/telephelyen, milyen időtartammal és milyen

határidővel. Ha értelmezhető, kérjük annak jelzését, hogy az adott tevékenység beleszámít-e a 25%-os konkrét természetvédelmi akciók körébe, valamint, kérjük ennek indoklását. Írja le a kapcsolatokat más akciókkal. A pályázó jelezze, hogy **miért** szükséges az adott akció és miképpen járul hozzá a projekt célkitűzéseinek megvalósításához. Az Unió területén kívül megvalósítandó tevékenységek kapcsán teljes körű indoklást kérünk arra vonatkozóan, hogy miért szükséges az érintett tevékenység az EU környezetvédelmi célkitűzéseinek megvalósításához, valamint a Szerződések hatálya alá tartozó tagállami területeken a LIFE projekt megvalósítása során végrehajtott beavatkozások eredményességének biztosításához. A pályázó ebben a pontban kézzel, egyedi altevékenységeket (A1.1, A1.2 stb.) határozhat meg (a fenti E akcióval kapcsolatosan a fentiekben bemutatottaknak megfelelően).

- **Költségbecslés a tevékenységek fő költségeire vonatkozóan (legfeljebb 2000 karakter terjedelemben):** Kérjük a szóban forgó tevékenység, fő ráfordítási tételeinek becsült összegben történő meghatározása során alkalmazott módszertan, összefoglaló bemutatását (pl. hektár, költség/hektár, napok száma szorozva a napi átlagos költséggel stb.). A tevékenység pénzügyi adatlapokon megadott összköltsége (az adott Tevékenységre vonatkozóan a F. adatlapokon létrehozott költség sorokban megjelölt tételek összege) automatikusan megjelenik: új tevékenység létrehozásakor ez az érték alapértelmezésben 0 €. A pályázó adja meg a fenti összköltség meghatározását megalapozó számítások és becslések részleteit.
- **Eredmények:** A pályázó a vonatkozó teljesítési határidőkkel (év/hónap/nap) együtt, a „Hozzáad” (Add) gomb segítségével sorolja fel az egyes tevékenységekhez tartozó, eredményt igazoló kimeneti termékeket. Ezek körét a szállítható/kézzelfogható termékek (pl. irányítási tervek, tanulmányok, egyéb dokumentumok, szoftver, videók stb.) alkotják. Minden egyes eredményt igazoló kimeneti termékre vonatkozóan kérjük a kapcsolódó teljesítési határidő (év/hó/nap) meghatározását. Felhívjuk figyelmét, hogy minden egyes termék külön dokumentumként benyújtásra kell, hogy kerüljön (a LIFE logóval ellátva) a Szerződő Hatósághoz, az érintett tevékenységre vonatkozó beszámolóval együtt. **Mérföldkövek:** A pályázó a vonatkozó benyújtási/megvalósítási határidőkkel (év/hónap/nap) együtt sorolja fel az egyes tevékenységekhez tartozó projektmérföldköveket. A projektmérföldkövek a meghatározás szerint a projekt megvalósítása során bekövetkező kulcsfontosságú momentumok, pl. „A projektmenedzser kijelölése”, a „Prototípus első üzembe helyezése”, a „Záró konferencia” stb. A vonatkozó dokumentumokat nem szükséges benyújtani az Szerződő Hatósághoz, viszont a Szerződő Hatóságnak küldendő szakmai beszámolóiban tájékoztatni kell a Szerződő Hatóságot, hogy az adott mérföldkövet elérték-e.
- **Menetrend:** Minden egyes projektakcióra vonatkozóan meg kell jelölni a vonatkozó megvalósítási időtartamot. A projekt végrehajtási ütemtervének megtervezése során tekintettel kell lenni arra, hogy a LIFE 2018 projektek megvalósítása nem kezdődhet el 2019. július 15-ét megelőzően. Kérjük, a projekt végén hagyjanak egy biztonsági időtartalékot az elkerülhetetlen, előre nem látható késésekre.

Az alábbiakban a konkrét akciókhoz biztosítandó további információk megjelölését találja.

C0. adatlap – Az összes akció felsorolása

Ez az adatlap lehetővé teszi a pályázó számára, hogy a „Projektakció hozzáadása” (Add project action) gomb segítségével akciótípusonként (A, B, C...) a projekt végrehajtásához szükséges összes akciót létrehozza. Az adott akció létrehozását követően a „Mentés és következő” (Save and next) gomb segítségével közvetlenül létrehozza a következő akciót.

Nagyon fontos: Csak a projektakciók létrehozását követően vihetők be költségek a pénzügyi F. adatlapokon.

C1. adatlap:

A. Előkészítő tevékenységek, irányítási tervek és/vagy cselekvési tervek kidolgozása

Az előkészítő akciók minden, a B, C, D, E vagy F kategóriában jelzett, többi projektakció tényleges megvalósításának megkezdéséhez szükséges feladat végrehajtására ki kell terjedniük. E körbe tartozik a szükséges műszaki dokumentáció (tervek (blueprint), leltár stb.) elkészítése, továbbá az összes esetlegesen lebonyolítandó adminisztratív vagy jogi eljárás (egyeztetések, pályáztatás, döntéshozatal, oktatási programok stb.).

Amennyiben irányítási terv és/vagy cselekvési tervek kidolgozására is szükség van, a vonatkozó előkészítő akció leírásában meg kell jelölni mindazon teendőket, amelyek biztosítják ezeknek a terveknek a megvalósítását (például az illetékes hatóságok a projekt megvalósításának befejezését megelőzően elfogadják a tervet).

Ahol az előkészítő akciók nem vezetnek közvetlen megvalósuláshoz a projekt során, a leírásuknak elegendő indoklást, kötelezettségvállalást és garanciát kell tartalmaznia, hogy a projekt teljes megvalósítása a projekt után hatékonyan biztosított legyen. Enélkül a felülvizsgálati szakaszban sor kerülhet e tevékenységek projektből való törlésére.

B. Földterületek megvásárlása / bérlete vagy a használati jogokért fizetett kompenzáció

Különösen fontos, hogy minden akció leírása világosan jelezze, hogy a 3.4.2. részben a földvásárlásra vonatkozó támogatási feltételek mindegyike teljesüljön.

Mindegyik akció esetén adja meg a tulajdonosokkal folytatott tárgyalások helyzetjelentését. Folytatott-e velük egyeztetést és elvben egyetértenek-e? Adja meg világosan, hogy milyen élőhelyeket vásárolnak meg / bérelnek, és a helyüket is. Adja meg a megvásárolandó / bérlendő földterület nagyságát minden élőhelyhez és indokolja meg a tervezett hektárköltséget az aktuális földárak tükrében. Amennyiben a **föld megszerzésére csere révén** kerül sor, akkor ezt egyértelműen jelezni kell (az jogosultsághoz a földcserét a projekt megvalósításának befejezés előtt kell végrehajtani). Ha azért kerül sor földvásárlásra vagy bérletére, hogy a projekten belül más akciókat hajtsanak végre, jelölje meg, melyik akció függ a földvásárlás sikeres megvalósulásától. Adott esetben kérjük, jelölje meg az „alternatív” földterületet, amely akkor vásárolható meg, ha az elsődlegesen célzott területtel nehézségek merülnek fel.

C. Természetvédelmi akciók

Abban az esetben, ha valamely tevékenység elvégzése valamely előkészítő tevékenységnek vagy földterület beszerzésének/bérlésének a függvénye, ezt kérjük egyértelműen jelezni.

A specifikus élőhelyekre/fajokra irányuló LIFE Természet és a LIFE Biodiverzitás projektek esetében minden egyes tervezett természetvédelmi akció tekintetében kérjük meghatározni, hogy **mely élőhelytípusokat és/vagy fajokat** érinti az akció (lehetőség szerint megadva a felszín területét és az egyedszámokat), továbbá azt, hogy miképpen viszonyulnak a projekt célkitűzéseinek megvalósításához. Minden egyéb LIFE Biodiverzitás projektre vonatkozóan kérjük meghatározni a **kezelti kívánt biodiverzitási aspektusokat**, továbbá azt, hogy ezek miképpen viszonyulnak a projekt célkitűzéseinek megvalósításához. Adjon világos információt

az egyes akciók helyszínéről és várható hatásáról. Határozza meg, ki gondoskodik – szükség esetén – a projekt fenntartásáról a projekt megvalósításának befejezését követően.

Ha a kedvezményezetteknek infrastruktúra elemeket kell építeniük, **berendezéseket vagy állatokat kell beszerezniük** (pl. legelő szarvasmarhákat) a természetvédelmi kezeléshez, ezeket a tételeket fel kell sorolni és részletesen be kell mutatni, valamint indokolni szükséges.

Ha indokolt, akkor ismertesse, hogyan, ki által és mely finanszírozási forráson keresztül lesz a tevékenység folytatva a projekt időtartama után. Felhívjuk a figyelmet, hogy a projekt befejezését követő időszakra előirányzott, projektmenedzsmenttel kapcsolatos kifizetéseket a LIFE nem finanszírozza.

A C tevékenységek eredményei (outputjai) mindenkor legyenek konkrét, mérhető eredmények, egyértelmű előnyökkel a projekt által megcélzott élőhelyek/fajok/biodiverzitási probléma szempontjából. Ennek az előnynek mérhetőnek kell lennie, amelyet a D-kategóriás monitorozási akció(k) keretében kell megmérni és értékelni. Lehetőség szerint minden tevékenység eredményét (outputját) kérjük számszerűsíteni.

Megjegyzés: a konkrét természetvédelmi akciókat a C akciók között kell felsorolni. Számos pályázó helytelenül a C akciók körében sorol fel olyan akciókat, amelyek nem minősülnek konkrét természetvédelmi akcióknak (pl. a készletekkel, a menedzsment tervekkel, a monitorozással, a menedzsment útmutatókkal, az érdekeltekkel folytatott kommunikációval stb. kapcsolatos akciók).

D. A projektakciók hatásának nyomon követése (kötelező)

Minden projektben külön hatás-monitorozó akció(ka)t kell megvalósítani a projekt keretein belül végrehajtott tevékenységek (a kiindulási helyzethez, a célkitűzésekhez és az elvárt eredményekhez viszonyított) hatékonyságának mérésére és dokumentálására. Gondoskodni kell a rendszeres monitorozási jelentésekről. Ezért javasolni kell egy külön „monitorozási” akciót saját költségvetéssel.

Minden egyes projekt megvalósítása során beszámolókat kell készíteni a projekt eredményeinek és hatásainak alakulásáról a **LIFE teljesítmény indikátorok** alapján (lásd a 2018-as felhíváshoz tartozó LIFE teljesítményindikátorok Excel-táblát). Ezek az indikátorok hozzájárulnak a LIFE projekt hatásainak értékeléséhez. A pályázó tekintse át a projekt indikátorait és töltsse ki a megfelelő rovatokat a projekt megvalósítása során, vagy annak végén tervezett megoldások hatásaival (egyértelműen számszerűsítve azokat mind abszolút, mind pedig relatív értelemben). Ugyanezt a projekt befejezését követő öt év során is kérjük elvégezni.

A LIFE teljesítményindikátorokat magában foglaló Excel-táblát az eProposal elektronikus csatornán kell benyújtani csatolmány formájában.

A dinamikus indikátorok adatbázisa 2018-ban elérhető a sikeres pályázók számára. Az adatbázis előzetese tájékoztató céljából hozzáférhető a következő weboldalon: http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/files/kpi/kpi_demo.htm. Ha a weboldal nem működik (ez történhet például akkor, ha a pályázónál nincs telepítve a Flash Plugin a böngészőben), mp4. formátumú film letölthető a következő linkről: http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/files/kpi/kpi_demo.mp4

A pályázati szakaszban a pályázóknak ki kell tölteniük a megadott Excel-táblázatot. A dinamikus online adatbázis ekkorra még nem lesz kész; csak azért mutatják meg a pályázóknak, hogy lássák, milyen típusú információkat kell majd kitölteniük, **miután** a támogatási szerződésüket aláírták.

A projekt hatásának monitorozására és mérésére szolgáló konkrét akciónak (amelyet a dinamikus indikátorok online adatbázisába táplálnak be) **a pályázat részét kell képeznie** meghatározott költségvetéssel. A projekt hatásaira vonatkozó információkat az első jelentéssel (az előrehaladási vagy az időközi jelentéssel) és a záró jelentéssel egyidejűleg kell megadni.

A projekt akcióinak a helyi gazdaságra és lakosokra gyakorolt gazdasági-társadalmi hatásának értékelése a LIFE teljesítményindikátorok része mind a benyújtási szakaszban, mind később, a monitorozás részeként, amennyiben a projekt sikeresnek bizonyul.

Adott esetben az ökoszisztéma állapotáról és az ökoszisztéma-szolgáltatásokról készített értékelések eredményeiről is a dinamikus indikátorok on-line adatbázisában kell beszámolni.

A demonstrációs vagy innovatív jellegű projektek esetén ennek az akciónak emellett világosan fel kell tüntetnie a bemutatott technika vagy módszer értékelését.

E. A közvélemény tájékoztatása és az eredmények közismertté tétele (kötelező)

A projektekben jelentős részt kell képviselniük az adott projekt eredményei terjesztésére irányuló, szintetikus és homogén módon, néhány altevékenység csoportban összefogott tevékenységeknek (lásd a 3.3.3. pontban bemutatott példát).

A projekteknek jellemzően az alábbi típusú kommunikációs tevékenységeket kell magukban foglalniuk:

- a projektre vonatkozó, általánosságban a lakosságot, valamint az érdekelteket megcélzó tájékoztató és a tudatosság növelésére irányuló tevékenységek. E tevékenységeket általában a projekt korai szakaszában szükséges megkezdeni;
- az eredményeknek és a tanulságoknak a projektből levont tapasztalatok hasznosítására képes érdekeltek részére történő átadására irányuló további szakmai terjesztési tevékenységek,
- hálózatépítés.

A LIFE Természet és a LIFE Biodiverzitás projekteknek **jelentős tevékenységekkel kell biztosítaniuk a megismételhetőséget vagy az átvihetőséget**. Az ilyen tevékenységeknek kell megalapozniuk a projekt megvalósítása során vagy a projekt megvalósításának befejezését követően a tervezett megoldások vagy elért eredmények költséghatékony megisméltésének vagy más területre történő átvihetőségének lehetőségét. Ez **túlmutat a tudás átadásán és a szükséges hálózatok kiépítésén**, és a projekt során kifejlesztett vagy alkalmazott technikák, módszerek és stratégiák más területeken való gyakorlati alkalmazását is magában foglalja.

A sikeres megisméltés és a más területekre történő átvihetőség stratégiát igényel, amelyben a meghatározott feladatok része a projekt által nyújtott megoldások hatásának megsokszorozása, az eredményeket alkalmazók szélesebb körének mobilizálása annak érdekében, hogy még a projekt időtartama alatt, vagy a projekt befejezése után rövid-, de legfeljebb középtávon elérjék a kritikus tömeget. A példákat lásd a 2.4.3 pontban.

Minden egyes akció esetében kérjük, adja meg és indokolja meg a célközönséget. Ha valamely

tevékenység konzultációkkal jár (például helyi érdekeltekkel), meg kell becsülni a konzultációk várható számát, a megcélzott érdekeltek körét és hogy miképpen fogják mindezek a projekt megvalósítását előremozdítani. Ha tevékenység során brosúrák, szórólapok, kiadványok, filmek stb. készülnek, meg kell határozni a célközönséget. Ha valamely tevékenység során látogatók érkeznek, meg kell határozni, hogy mi minden történik a látogatás során, hány látogatót várnak és hogy miképpen fogja mindez előremozdítani a projekt megvalósítását. Ha a kedvezményezettek a projekt eredményeit országos/nemzetközi rendezvényen (konferencián, kongresszuson) szándékoznak bemutatni, egyértelműen meg kell határozni ennek a projekt szempontjából vett relevanciáját, és hozzáadott értékét.

Minden tevékenység tekintetében meg kell jelölni az elvárt eredményeket mind minőségi, mind pedig mennyiségi értelemben (pl. erősebb támogatás a helyi közösség részéről, 2500 fő tájékoztatása, 3000 hírlevél kerül forgalomba stb.), valamint azt, hogy mindez miképpen szolgálja a projekt célkitűzéseinek megvalósítását.

Az alábbiakban meghatározott, tájékoztatási tevékenységek **kötelezőnek** tekintendők és **egy-egy olyan résztevékenységhez sorolandók, amelynek benyújtandó anyagok körébe a következők tartoznak:**

- Hirdetőtáblák (benyújtandó anyagok) helyezendők el a lakosság részére hozzáférhető, stratégiai fontosságú helyeken, a projekt bemutatása érdekében. A LIFE logót minden hirdetőtáblán fel kell tüntetni. A Natura 2000 területeken megvalósuló tevékenységek vagy a Natura 2000-hálózat integritásának erősítésére irányuló tevékenységek esetében a Natura 2000-logót is meg kell jeleníteni.
- Egy újonnan létrehozott vagy már meglévő honlap (a LIFE logóval és a Natura 2000-logóval, ha releváns). A honlapot a projekt megvalósításának megkezdését követő 6 hónapon belül el kell indítani és a projekt megvalósítása során rendszeresen frissíteni szükséges, majd a projekt befejezését követően további, legalább 5 éven keresztül szükséges működtetni;
- A átlagembereknek szóló jelentés (benyújtandó anyag)

Más projektekkel való összekapcsolódás (hálózatformálás) (köztük a LIFE III, LIFE+ és/vagy a LIFE projektek), az információk kölcsönös megosztására irányuló tevékenységek; mindezeket egyetlen külön kötelező résztevékenység formájában kell bemutatni.

A médiamunka, rendezvények szervezése és azokon való részvétel, brosúrák és filmek, valamint szakmai kiadványok készítése nem kötelező jellegű feladatok, de számos projekt részeit alkotják és a jól végzett terjesztési munka szívesen látott bizonyítékai.

Bővebb részletek a kommunikációs és terjesztési előírásokról a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeiben találhatók. A LIFE honlap <http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/index.htm> szintén tartalmaz részletes tanácsokat a kommunikációs és terjesztési akciókkal kapcsolatban, továbbá útmutatót a [LIFE weboldal készítéséhez](#).

E. A projekt irányítása (kötelező)

A pályázó sorolja fel a projekt irányítására / működtetésére, a minőségellenőrzés és a kockázatkezelés biztosítására (benne a készenléti tervezésre) irányuló (szintetikus és homogén módon néhány résztevékenység csoportban összefogott) különféle tevékenységeket. Mindez

jellemzően az alábbiakban meghatározott tevékenységeket és a kapcsolódó költségeket foglalja magában:

Az átfogó projektmenedzsment:

Minden egyes projektben meg kell jelennie egy „A projektmenedzsmentet végző” (a felelős kedvezményezett neve) altevékenységnek. E résztvékenység keretein belül kell bemutatni a **vezetőket**, a projekt kedvezményezettjei vezetési, irányítási és beszámolási feladatait, akkor is, ha ezzel kapcsolatban költség nem terhelődik a projektre.

Kérjük, csatolja az érintett technikai és adminisztratív személyzet **vezetői szervezeti ábrájának** bemutatását. Az ábrából világosan ki kell tűnnie annak, hogy a koordináló kedvezményezett (a projektmenedzser) a projektmenedzsment feladatok egy részének esetleges kiszervezése esetén is egyértelműen meghatározott hatáskörrel és tényleges irányítási jogkörrel bír a projektmenedzsment tagjai felett. A pályázó mutassa be, ha a projektmenedzsment-feladatokat ellátó személyek **korábbi projektmenedzsment-tapasztalatokkal** rendelkeznek.

Szintén **kifejezetten ajánlott**, hogy a projektmenedzser teljes munkaidőben lássa el a feladatát. Ha egy koordinátor vagy projektvezető bizonyos tevékenységek végrehajtásához is közvetlenül hozzájárul, akkor a bérköltségének megfelelő része az adott tevékenységek becsült költségeihez sorolandó.

A projektet lehetőleg a koordináló kedvezményezett személyzete irányítsa. Ugyanakkor megfelelően indokolt esetben lehetőség van a projektmenedzsment kiszervezésére, feltéve, ha a koordináló kedvezményezett elvégzi a projekt mindennapi ellenőrzését. A pályázatban szükséges annak kifejtése, hogy ezt az ellenőrzést miként garantálják.

Kérjük továbbá a projekt konzorcium felépítésének bemutatását, ennek keretében minden egyes kedvezményezett vonatkozásában az érintett ország és a projektben betöltött szerep jelzésével. Kérjük az alábbi táblázatnak a „Projektmenedzsment” részben csatolmány formájában történő megjelenítését:

	Ország	A projektben betöltött
[1. Kedvezményezett]		
[1.Kedvezményezettthez]		
[2. Kedvezményezett]		
[3. Kedvezményezett]		

Amennyiben a pályázó kapcsolt jogalanyokat is szerepeltetni szándékozik a pályázatában, ezeket szintén fel kell tüntetni a táblázatban.

Könyvvizsgálati jelentés (benyújtandó anyagok):

Ha szükséges (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit), ennek a könyvvizsgálatnak nem csupán a nemzeti jogszabályi előírások és számviteli szabályok betartását kell ellenőriznie, de azt is igazolnia kell, hogy a minden felmerült költség összhangban állt a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeiben foglaltakkal. A pénzügyi adatlapokban a könyvvizsgálat költségeit az „Egyéb költségek” költségterület alatt kell megjeleníteni. A könyvvizsgálati jelentés a benyújtandó anyagok körébe tartozik. E tekintetben

specifikus résztevékenységre nincs szükség.

After-LIFE Terv:

A koordináló kedvezményezettnek „**After-LIFE Tervet**” kell készítenie, amelyet a zárójelentéssel együtt kell benyújtania. A tervet a kedvezményezett saját nyelvén, és választhatóan angol nyelven is, nyomtatott és elektronikus formában egyaránt be kell mutatni. Az After-LIFE Tervnek részletesen kell ismertetnie, hogy a LIFE projektben kezdeményezett akciók miként folytatódnak és alakulnak a projekt befejezését követő években, miként biztosítják a hely(ek)/élőhelyek/fajok hosszú távú kezelését, továbbá hogyan segítik elő azt, hogy az akciókat máshol is megismételjék. Az After-LIFE terv, a fentiekén túl, mutassa be azt is, hogy az eredményekre vonatkozó ismeretterjesztő és kommunikációs tevékenységek miképpen folytatódnak a projekt megvalósítását követően. Részletezze, hogy kik, mikor, milyen pénzügyi források igénybe vételével, milyen akciókat hajtanak végre. Erre a tervre vonatkozóan a pályázatban külön altevékenységet kell meghatározni, magát a tervet pedig a projekt eredményei között meg kell jeleníteni.

C2. adatlap – Beszámolási ütemterv

A tevékenységekre vonatkozóan előírt beszámolók:

A koordináló kedvezményezett köteles a Szerződő Hatóságnak beszámolni a projekt szakmai/műszaki és pénzügyi szempontú megvalósításának előrehaladásáról. Ezekben a beszámolóban ki kell emelni a projekt által elért eredményeket és az esetlegesen felmerült problémákat.

Megjegyzendő, hogy a támogatási szerződés, a projektmenedzsment, a hivatalos jellegű (formális) beszámolók (a mellékletek és a szállítandó termékek kivételével) és a Szerződő Hatósággal folytatandó kommunikáció nyelve akkor is az angol, ha a pályázat ettől eltérő nyelven készül. A jelentések fordítási költségei (a mellékletek és benyújtandó anyagok kivételével) ennek megfelelően elszámolható költségek.

A 24 hónapot meghaladó időtartamú vagy 300 000 euró uniós hozzájárulást igénylő projektek esetében benyújtandó egy Időközi jelentés, amely tartalmazza a második előfinanszírozási kifizetésre vonatkozó igénylést. A 48 hónapot meghaladó időtartamú és 4 000 000 euró uniós hozzájárulást igénylő projektek esetében, ha a koordináló kedvezményezett harmadik előfinanszírozási kifizetést kíván igényelni, egy második Időközi jelentést is be kell nyújtani. Az időközi jelentés(ek)e)t az időközi kifizetési igényléssel együtt a LIFE Minta támogatási szerződés Különös feltételei meghatározott küszöbértékek figyelembe vételével kell benyújtani. Be kell adni egy „Záró jelentés kifizetési igényléssel” nevű dokumentumot a projekt befejezését követő legfeljebb 3 hónapon belül. Annak biztosítása érdekében, hogy legalább másfél évenként (18 hónap) egy beszámoló beérkezzen, a pályázó köteles „Előrehaladási jelentést” benyújtani (a beszámolás ütemezése a felülvizsgálati szakaszban módosítható). A LIFE projektekkel összefüggő beszámolási kötelezettségek tekintetében lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit.

3.2.5. Pénzügyi pályázati adatlapok

Fontos: A projekt költségvetése csak olyan költségeket tartalmazhat, amelyek megfelelnek a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II. 19. cikkének. Az európai uniós hozzájárulás az elszámolható költségek alapján kerül kiszámításra.

Általános észrevételek:

Minden költséget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni. Az adatlapokba nem lehet tizedes jegyet írni.

A koordináló kedvezményezettek és társult kedvezményezettek, a kapcsolt jogalanyként azonosított jogi személyek, valamint az olyan vállalatok, amelyek ugyanannak a csoportnak vagy holdingnak a részei, nem szerepelhetnek alvállalkozóként.

A belső számlázás (vagyis egy kedvezményezett különböző részlegei között létrejövő tranzakciók költségei) kerülendő, és csak akkor engedhető meg, ha semmilyen árrés, áfa és általános költség nem kerül felszámításra. Kérjük, vegye figyelembe, hogy ugyanannál a jogi személynél felmerült költségeket elvben a megfelelő költségkategóriában kell feltüntetni (személyzeti költségek, forgóeszközök, egyéb költségek stb.).

A különböző kategóriákba sorolt összes költségnek tükröznie kell az összeegyeztethetőség elvét, függetlenül az összeg méretétől.

A kedvezményezettek által fizetett áfa az alábbi esetek kivételével elszámolható:

- a) adóköteles vagy adómentes, leírható tevékenységek;
- b) a kedvezményezett által hatóságként folytatott tevékenységek, ahol a kedvezményezett állam, regionális vagy helyi önkormányzati hatóság, vagy más közjogi szerv.

Minden egyes költség sor esetén válassza ki a legördülő menüből az adott kedvezményezett rövid nevét, amelynél az adott költség felmerül, és a tevékenység számát, amelyhez az adott költség tartozik.

Költség sor hozzáadásához használja az „Add” (hozzáadás) gombot, költség sor törléséhez pedig használja a „Delete” (törlés) gombot.

Minden pénzügyi adatlap tabulátorral működik: A költség sorok gyors létrehozásához használhatja a billentyűzet tabulátor gombját, hogy egyik mezőről a másikra, majd az „Add” (hozzáadás) gombra lépjen (ezután nyomja meg az Enter gombot: ekkor a költség sor hozzáadódik az adatlaphoz).

Ha a projekt kedvezményezettjei 0 euró költség mellett részt kívánnak venni a projektakciókban (és ezt az A3/A4 nyilatkozatokban fel is tüntetik), akkor az F1-F7 pénzügyi adatlapokon a vonatkozó akciót 0 euró költséggel kell feltüntetni.

Ha projekt kedvezményezettek (privát szervezetek) „társvállalataikat” szeretnék a projektbe bevonni, akkor a költség tételek leírásában meg kell jelölniük, hogy az adott költség a „név + társvállalat”-nál fog felmerülni. Kérjük, vegye figyelembe, hogy a kapcsolt szervezetek bevonását a jövőben megkötendő Támogatási szerződés I.7 cikkében fel kell tüntetni.

F1. adatlap – Közvetlen személyi költségek

Közjogi szervek tisztségviselői: A közjogi szervek tisztségviselőinek bérköltségei csak olyan

mértékben számolhatók el, amennyiben azok kapcsolódnak a projekt végrehajtásának azon tevékenységeihez, amelyeket az érintett közjogi szerv nem végzett volna el, ha az érintett projekt végrehajtásra nem került volna. Az érintett személyzetet, függetlenül attól, hogy teljes vagy részmunkaidős alkalmazottakról van szó, át kell helyezni az új munkakörbe / ki kell helyezni a projekthez; a kihelyezés vagy szerződéses dokumentum vagy megbízólevél formájában történik, amelyet az érintett kedvezményezett felelős szolgálata vagy hatósága ír alá.

Emellett ahol közjogi szervek vesznek részt koordináló vagy társult kedvezményezettként egy projektben, pénzügyi hozzájárulásuknak a projekthez meg kell haladnia (legalább 2%-kal) a projektre terhelt bérköltségeiket a nem „kiegészítő” személyzetre (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19.2 cikkének (a)(iii) pontját). Ennek a teljesülése (2%-os megfelelési szabály) az R4 jelentés – keretében automatikusan ellenőrzésre kerül, amikor a pályázat benyújtása előtt az eProposal alkalmazás segítségével annak érvényesítésére sor kerül, csakúgy, mint a kiválasztási fázisban, és a végleges uniós hozzájárulás kiszámításakor, a projekt végén.

A „kiegészítő” személyi jellegű költségek tartalmazzák a közjogi szervek összes ideiglenes és állandó jellegű személyzeti költségét, amelyek szerződési vagy szerződés-megújításai:

- a projekt induló napján vagy a támogatási szerződés aláírásának napján vagy azt követően lépnek hatályba, ha az aláírás a projekt indulása előtt megtörténik, továbbá
- kifejezetten megemlítik a LIFE projektet.

A támogatási szerződés mintájának X. mellékletében találhatók további útmutatások a fentiekkel kapcsolatban.

A szerződés típusa: Válassza ki a legördülő menüből a Kiegészítő vagy Nem kiegészítő személyzet lehetőséget (a fenti meghatározásnak megfelelően).

Felhívjuk a figyelmet, hogy a magánszemélyekkel (természetes személyekkel) kötött szolgáltatási szerződések ebbe a kategóriába terhelhetők azzal a feltétellel, hogy a LIFE Minta támogatási szerződés II.19.2, cikkének (a) pontját betartják, azaz a személy az alkalmazottakéhoz hasonló körülmények között dolgozik (különös tekintettel a munkaszervezésre, az elvégzett feladatokra és a munkavégzés helyszínére); a munka eredménye a kedvezményezett tulajdonába kerül (kivéve, ha kivételesen nem így állapodnak meg); és a költségek nem térnek el jelentősen a kedvezményezett munkaszerződés keretében foglalkoztatott, hasonló feladatokat ellátó alkalmazottainak költségeitől.

Fontos: Az idő, amelyet az egyes munkavállalók a projekten dolgozva töltenek, megfelelő időközönként (naponta ill. hetente) rögzítésre és igazolásra kerül munkaidő-kimutatási lapokkal vagy azokkal egyenértékű munkaidő regisztráló rendszerrel, kivéve, ha az adott munkavállalót teljes munkaidőben (vagy rögzített arányú időben) a projekthez rendelték, vagy ha egy naptári éven belül havonta kevesebb, mint átlagosan 2 napot dolgozik a LIFE projekten.

Kategóriája/szerepe a projektben: Minden szakmai kategóriát világosan és egyértelműen azonosítson, hogy a Szerződő Hatóság figyelemmel kísérhesse a projekthez rendelt emberi erőforrásokat. A leírásnak tömörnek és világosnak kell lennie (pl. vezető kutató). *Példák a személyzeti kategóriákra, illetve szerepekre a projektben: vezető mérnök/projektmenedzser, technikus/adatelemző, adminisztratív/pénzügyi vezető stb.* Amennyiben a szakmai kategória nem írja le világosan az adott beosztásban a projekten tevékenykedő személy szerepét, akkor ezt a további információt nem itt kell megadni, hanem a kapcsolódó tevékenység „Költségbecslés a

tevékenységek fő költségeire vonatkozóan” részében (C. adatlapok). Például, ha a szerep vezető kutató az agrárgazdaság területén, itt csak a „vezető kutatót” kell szerepeltetni, a további információkat pedig a kapcsolódó tevékenységnél.

Napidíj: A személyzet minden tagjának napidíja a bruttó munkabér és a kötelező társadalombiztosítási járulékok, és egyéb, törvényben előírt költségek alapján számítható (amennyiben ezek a költségek illeszkednek a kedvezményezett szokásos javadalmazási politikájával), kivéve az egyéb költségeket (lásd a LIFE Minta támogatási szerződés X. mellékletét, ahol további útmutatás található). Kizárólag a tervezett költségvetés összeállításának céljából a napidíj az irányadó átlagos bérköltségek alapján is számítható, amelyek az adott személyzet, ágazat, ország, szervezettípus stb. kategória esetén indokoltak. Kérjük, hogy a projekt időtartama alatt érvényesítendő átlagos napidíj meghatározásakor vegye figyelembe az előrelátható bérfejlesztéseket is.

Az egy évre eső teljes produktív időt az összes ledolgozott munkaóra/munkanap alapján kell számítani a nemzeti jogszabályok, kollektív szerződések, munkaszerződések stb. szerint. Az éves összes produktív idő meghatározásának egy példája a következő lehet (a vonatkozó jogszabályok előírásainak függvényében):

Napok/év	365 nap
52 hétvége levonásával	104 nap
Az éves szabadságolások levonásával	21 nap
A törvényben előírt munkaszüneti napok (levonásával)	15 nap
A betegszabadságot és egyebet (indokolt távollétet) levonva (ha volt)	10 nap
= Összes produktív idő	<u>215 nap</u>

Kérjük, vegye figyelembe, hogy a költségvetési előterjesztésben feltüntetett napidíjakat nem szabad felhasználni a projektköltségek jelentéséhez, csak a tényleges költségeket, vagyis a projektekre csak a tényleges díjakkal számított, ténylegesen ledolgozott órák/napok ellenértéke terhelhető. A költségvetésben tervezett költségektől való jelentős eltéréseket meg kell indokolni. A személyi költségek elszámolása óra/napidíjas alapon történik, az adott munkavállaló javadalmazásában szereplő éves bruttó fizetés vagy bérállomány és a kötelező járulékok és egyéb, törvényben előírt költségek tényleges összegét leosztva az adott munkavállaló ténylegesen munkaóráinak/-napjainak számával. Amennyiben a munkavállaló teljes tényleges produktív munkaóráit/-napjait nem rögzítik megbízható időnyilvántartó rendszerben (pl. ha egy naptári éven belül havonta kevesebb, mint átlagosan 2 napot dolgozik a LIFE projekten vagy a munkavállalói szerződésnek megfelelően teljes munkaidős vagy rögzített arányú időben történő foglalkoztatás esetén), alapértelmezett értéként 1720 produktív munkaórát kell figyelembe venni.

Embernapok száma: a projekt megvalósításához szükséges embernapok száma.

Közvetlen személyi költségek: Számítása automatikusan történik, egy adott kategória összes embernapjának és az adott kategória napidíjának összeszorozásával.

F2. adatlap – Utazási és ellátási költségek

Megjegyzés: Ebben a költségvetési kategóriában kell feltüntetni a Szerződő Hatóság képviselőivel tartandó kick-off megbeszélésen a projekt részéről két személy utazási költségét.

A kedvezményezett és az akció száma: Válassza ki a kedvezményezettet és az akció számát, amelyre az utazási és ellátási költség vonatkozik

Úti cél: Kérjük, válassza ki a megfelelő úti cél típust: országon belüli, EU-n belüli, ill. EU-n kívüli.

Becslések magyarázata: Adjon tömör és világos magyarázatot az utazási és ellátási költségek kiszámításának becsléséhez.

Az utazás célját világosan le kell írni (a napok és az utazó személyek számával együtt), hogy a költségeket a projektcél szempontjából fel lehessen mérni.

(Példák a „Becslések magyarázata” mező kitöltésére: „2 személy x 1 „xxx” terjesztési esemény x 2 nap, „1 személy x 1 technikai koordinációs megbeszélés x 1 nap”, „3 személy x 3 projektterület látogatás x 2 nap”.)

Itt csak utazási és ellátási költségek szerepelhetnek. A konferenciák látogatási költségei, pl. a részvételi díjak, az „Egyéb költségek” adatlapon (F7. adatlap) tüntetendők fel. A részvételi költség egy adott konferencián csak akkor számolható el, ha a projektet bemutatják a konferencián. A konferenciákon való részvételt azokra a személyekre kell korlátozni, akiknek a jelenléte technikai szempontból indokolt.

Az utazási költségek terhelése a kedvezményezett belső szabályzata alapján történik. A kedvezményezettek törekednek arra, hogy a lehető leggazdaságosabb és környezetkímélő módon utazzanak – alternatív megoldásként figyelembe kell venni a videokonferenciát is.

Egy adott szervezet autóinak (a saját autó használatával szemben) használati költségterítésére vonatkozó szabályok hiányában ezt a költséget 0,25 EUR/km értékkel kell becsülni.

Amennyiben kizárólag üzemanyagköltséget felmerülése várható, azt is itt kell feltüntetni. Az ellátási költségek elszámolása a kedvezményezett belső szabályzata alapján történik (napidíjak, vagy az étkezések, szállásköltségek, helyi közlekedés költségeinek stb. közvetlen térítése). Ügyeljen arra, hogy az utazással kapcsolatos étkezéseket / a kedvezményezettek megbeszéléseit ne tüntesse fel abban az esetben, ha ezeket már aapidíjban figyelembe vette.

Az utazási és ellátásiapidíj, és az utazások száma: Írja be az utazási és ellátási költségeket és az utazások számát. Az „utazási és ellátási költség” mezőben egy személy egységeköltségét kell feltüntetni, az „utazások száma” mezőben pedig az adott személy kiküldetéseinek számát (vagyis ha pl. két személy 3 alkalommal utazik egy koordinációs megbeszélésre, akkor az utak száma 6 lesz).

F3. adatlap – Külső segítségnyújtási költségek

Általános tudnivalók: A külső segítségnyújtási költségek az alvállalkozásba adás költségeire vonatkoznak, vagyis a külső vállalatok vagy személyek (akiknek költségeit nem lehet az F1. adatlapon feltüntetni) által teljesített szolgáltatások/munkák, ill. a berendezések vagy infrastruktúra költségeire. Aránya a teljes költségvetés 35%-ában van maximálva, kivéve, ha a pályázat szerint magasabb szint indokolt.

Például egy logó elkészítése, egy disszeminációs terv kidolgozása, a disszeminációs termékek megtervezése, egy könyv kiadása, vagy anyag bérlése a külső segítségnyújtáshoz tartozik.

Figyelembe kell venni, hogy az alvállalkozói szerződés keretében nyújtott bármilyen

szolgáltatás ide tartozik, a **prototípusfejlesztéssel összefüggő** költségek kivételével, amelyek a prototípushoz tartoznak. Az alvállalkozói szerződés (pl. telepítési szolgáltatások) keretében szállított **berendezések és infrastruktúra vásárlásával és lízingelésével kapcsolatos** költségekre (a bérlettel ellentétben) a saját költségkategóriáik, és nem a külső segítségnyújtás alatt kell feltüntetni, ha a leírásuk a számviteli szabályok szerint történik.

A **földhasználati jogok** költségeit csak akkor kell a „külső segítségnyújtás” alatt feltüntetni, ha rövid távú földbérletről van szó, amely a projekt záró dátuma előtt lejár. A hosszabb távú bérleteket tartós földbérlet alatt kell feltüntetni.

Kiválasztási eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát alvállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. Az alvállalkozói szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg az alvállalkozásba adandó szolgáltatás tárgyának világos leírását, pl. „hatástanulmány készítése”, „karbantartás”, „bérlet”, „konzultáció”, „weboldal fejlesztés”, „vállalaton belüli segítségnyújtás” „terjesztési rendezvény szervezése” stb. Legfeljebb 200 karakterben írhatja le szükség esetén az alvállalkozásba adást.

Általános megjegyzések az F4.a, F4.b és F4.c adatlapokhoz – Tartós cikkek adatlapokhoz

Kérjük, ebbe a kategóriába csak olyan tételt írjon, amely az érintett kedvezményezett számviteli szabályai szerint tartós fogyasztási cikknek (beleértve a pénzügyi lízingen, azaz vételi opción keresztül megszerzett cikkeket is) minősül. Fordítva megfogalmazva, ne írjon be semmi olyan tételt ebbe a kategóriába, amely az érintett kedvezményezett számviteli szabályai szerint nem minősül tartós árucikknek.

A berendezések és infrastruktúra alkategóriákban a tényleges költséget kell feltüntetnie az értékcsökkenés értékével együtt a LIFE támogatási szerződés mintájának Különös feltételek I.13 cikke és az Általános feltételek II.19.2 (c) cikke szerint. Kizárólag az értékcsökkenés elszámolható költség a projektben, és az uniós társfinanszírozás ennek az összegnek alapján kerül megállapításra.

Fontos: A projekt megkezdésekor már a kedvezményezettek tulajdonában lévő tartós cikkek értékcsökkenése nem elszámolható a LIFE finanszírozásban.

Tényleges költség: Az infrastruktúra teljes, értékcsökkenés nélküli költsége.

Értékcsökkenés: A kedvezményezettek által a projekt végén elszámolt teljes értékcsökkenés. A költségvetési előterjesztés kidolgozásához a kedvezményezetteknek a lehető legpontosabban meg kell becsülniük minden tétel értékcsökkenését, a könyvelésbe történő bevezetéstől (ha releváns) a projekt végéig. Ez a becslés nemzetközi számviteli szabályokon, illetve országos számviteli szabályokon alapszik.

Az értékcsökkenés mértékét elszámolható költségként kell befoglalni a költségvetésbe, és az a tényleges infrastruktúraköltségnek legfeljebb 25%-a, a berendezés tényleges költségének legfeljebb 50%-a lehet (költség-tételenként). Ha ezeket a szabályokat nem tartják be, akkor a pályázat érvényesítésekor kizáró hibaüzenet jelenik meg. **Ne feledje, hogy noha ezek a LIFE program maximális százalékos arányai, nem feltétlenül fogadják el őket automatikusan, mivel az értékcsökkenésnek először meg kell felelnie a fentebb említett belső/nemzeti számviteli szabályoknak.** Az ez alól mentesülő kivételek a támogatási szerződés X

mellékletében kerültek felsorolásra.

1 kivétel: Prototípusok esetében a LIFE támogatási szerződés mintájának Különös feltételek I.13 cikke és az Általános feltételek II.19.2 (c) cikke alapján az elszámolható költségek megegyeznek a tényleges költségekkel.

2 kivétel: a *LIFE természet és biodiverzitás* projektekben a közjogi szervek és nem-kereskedelmi szervezet jellegű kedvezményezettek által beszerzett befektetett eszközök 100%-ban elszámolhatónak minősülnek, ha a szervezet megfelel a LIFE Minta támogatási szerződés Különös feltételei I. cikkének 13. pontja és Általános feltételek II. cikkének 19.2. pontja minden feltételének. Ebben az esetben a megadott értékcsökkenés összege megegyezik a tényleges költséggel.

F4.a adatlap – Infrastrukturális költségek

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a munkát vállalkozásba tervezi kiadni: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Az infrastruktúrának költség-tételenként adja meg a világos és egyértelmű leírását, pl. „acél tartószerkezet”, „gépalapozás”, „kerítés” stb.

Fontos: Minden infrastruktúrára vonatkozó költséget ebben a rovatban kell feltüntetni, akkor is, ha az adott munkára külső személyt alkalmaznak alvállalkozói szerződés keretében. Emellett az infrastruktúraeszközöket közvetlenül birtokló vagy a jövőben birtokló jogi személynek a projektpartnerség részének kell lennie.

Kérjük, azt is vegye figyelembe, hogy a **kisméretű** látogatói infrastruktúra kiépítésének konkrét tevékenységei nem haladhatják meg a költségvetés 10%-át a tervezett költségvetésben, továbbá ezek alapos indoklása szükséges. Kérjük, kellően költséghatékony megoldást javasoljon, ellenkező esetben ez az elem a felülvizsgálati fázisban törlésre kerül a pályázatból.

Fontos megjegyzés: A nagy infrastruktúrákat létrehozó projektek nem tartoznak a LIFE program tárgykörébe, és ezért nem támogathatók. Egy projektet akkor tekintenek nagy infrastruktúra létrehozására irányulónak, ha abban „egy infrastruktúra elem” létrehozásának tényleges költsége (a fent meghatározott módon) meghaladja az 500 000 eurót. Az „egy infrastruktúra elem” jelentése az F4a adatlapon felsorolt, fizikailag kapcsolódó valamennyi elem, amelyek az infrastrukturális beruházás működését biztosítják (pl. átkelőhely állatok számára autópályák felett, sorompók, táblázás stb.). Az összeg kivételes esetekben túlléphető, ha a pályázatban részletes szakmai indoklást adnak arról, miért szükséges az infrastruktúra a LIFE rendelet 10., 11., vagy 12. cikkében leírt célkitűzések hatékony megvalósításához.

F4.b adatlap – Berendezések költségei

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a szerződést megkötni tervezi: közjogi szervek esetében „közbeszerzés”, magánjogi szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése”, „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei

II.10 és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg valamennyi tétel világos leírását, pl. „laptop”, „adatbázis szoftver” (kereskedelmi forgalomban beszerezhető, vagy alvállalkozó fejlesztése), „mérőberendezés”, fűnyíró gép stb.

F4.c adatlap – Prototípus költségek

A prototípus infrastruktúra és/vagy berendezés, amelyet kifejezetten a projekt megvalósításához hoztak létre, soha nem került kereskedelmi forgalomba, és szériatermékként nem szerezhető be. A projekt időtartama alatt kereskedelmi célokra nem használható. (A prototípus meghatározását lásd a LIFE támogatási szerződés mintájának Különös feltételek I.13 cikkében és Általános feltételek II.19.2 (c) cikkében). A projekt keretében beszerzett tartós cikkek ebben a költségkategóriában csak akkor fogadhatók el, ha a projekt kísérleti vagy demonstrációs céljai szempontjából létfontosságúak.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a szerződést megkötni tervezi: közjogi szervek esetében „közbeszerzés”, magánjogi szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése”, „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg a prototípus világos leírását.

Fontos: Minden prototípusra vonatkozó költséget ebben a rovatban kell feltüntetni, akkor is, ha az adott munka elvégzésére külső személyt alkalmaznak alvállalkozói szerződés keretében.

F5.a adatlap – Földvásárlás költségei. F5.b adatlap – Hosszú távú földbérlet / földhasználati jog költségei és F5.c adatlap – Egyszeri kompenzációs kifizetések költségei

Általános tudnivalók: kérjük, a földvásárlás szabályait tanulmányozza a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeiben. Ha a projekt célkitűzéseit rövid távú földbérlettel megfelelően meg lehetne valósítani, ezeket a költségeket a külső segítségnyújtás alatt kell feltüntetni.

A földvásárlás/tartós földbérlet/egyszeri kompenzáció leírása: Adja meg minden tétel világos leírását, pl. „savanyú kaszáló vásárlása az X alterületen” „tőzegkitermelési jogok egyszeri kompenzációja az Y alterületen” stb. A különböző földhasználathoz / élőhelytípushoz / alhelyszínekhez használjon külön sorokat, ha az árak jelentősen eltérő.

Becsült hektárköltség: Becsült költség, adók és egyéb terhek nélkül, a legközelebbi euróra kerekítve.

A pályázatához csatolnia kell az illetékes hatóságok vagy közjegyző által hitelesített igazolólevelet, mely szerint a hektáronkénti ár nem haladja meg az adott területtípus átlagárát az érintett helyszínen.

F6. adatlap – Fogyóeszközök költségei

Általános tudnivalók: A jelen adatlapon feltüntetett forgóeszközöknek az olyan tételek beszerzésére, gyártására, javítására vagy felhasználására kell vonatkoznia, amelyek a kedvezményezettek befektetett eszközöket nyilvántartó leltárában nem szerepelnek (így pl. a kísérleti anyagok, állati takarmány, szóróanyagok, ill. befektetett eszközök javítása, amennyiben

az adott eszköz nem tőkésített, és 100%-ban a projekthez szerzik be, ill. használják stb.). Amennyiben a projekthez jelentős terjesztési tevékenység is tartozik, amelyben jelentős postázási ill. egyéb kommunikációs formákat alkalmaznak, a vonatkozó költségek ugyanitt tüntethetők fel.

A fogyóeszközök költségének kifejezetten a projektakciók végrehajtásához kell kapcsolódnia.

Az általános fogyóeszközök / fogyóeszközkészlet (a közvetlen költségekkel szemben), mint például a telefon, kommunikációs költségek, fénymásolás, irodai eszközök, víz, gáz stb. az általános költségek kategóriájába tartoznak.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a szerződést megkötni tervezi: közjogi szervek esetében „közbeszerzés”, magánjogi szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése”, „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.10 és II.11 cikkei

és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg a fogyóeszközök típusainak világos leírását a projekt technikai megvalósításához kapcsolódóan, pl. „nyersanyagok a 2. akció kísérleteihez”, „irodaszerek a terjesztési anyagokhoz (5. benyújtandó anyag)” stb.

F7. adatlap – Egyéb költségek:

Általános tudnivalók: Ide a más költségkategóriába nem sorolható közvetlen költségeket kell beírni: például a koordináló kedvezményezett által viselt bankköltségeket, a konferenciák díjait, a biztosítási költségeket, amennyiben ezek kizárólag a projekt megvalósításából származnak stb. Felhívjuk a figyelmét, hogy a harmadik feleknek nyújtott pénzügyi támogatás (a díjakat is beleértve) nem számolható el.

A kedvezményezett pénzügyi jelentéseinek **könyvvizsgálati költségeit** mindig ebben a költségvetési kategóriában kell feltüntetni (**CSAK** azon kedvezményezettek esetében, akik legalább 750 000 EUR uniós hozzájárulást kérnek).

Fordítási költségek: a fordítások költségeit, amennyiben szükséges, mindig ebben a kategóriában kell feltüntetni.

Terjesztési anyagok: az információ és a sokszorosítás költségei (pl. a terjesztési anyagok/termékek beszerzése és nyomtatása).

A bankgarancia költségét, amennyiben azt a Szerződő Hatóság előírja, mindig ebben a kategóriában kell feltüntetni. További információkért lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Különös feltételei I. cikkének 4.2. pontját és Általános feltételek II. cikkének 19.2 (e) pontját, továbbá a „*LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018*” dokumentumot.

Eljárás: Jelölje meg az eljárást, amelynek keretében a szerződést megkötni tervezi: közjogi szervek esetében „közbeszerzés” és magántulajdonban lévő szervezetek esetében „közvetlen szerződés”, „nyílt pályáztatási eljárás”, „több ajánlat bekérése” és „keretszerződés”. A szerződések odaítélését a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei, II.10 és II.11 cikkei és a kedvezményezett belső szabályzata szerint kell végezni (mindaddig, amíg ezek igazodnak a fentebb említett cikkekhez).

Leírás: Adja meg minden tétel egyértelmű leírását a projekt műszaki megvalósításához kapcsolódóan.

F8. adatlap – Általános költségek

Általános (rezi)költségek összege: Adja meg az egyes kedvezményezettekénél felmerülő közvetett (általános) költségeket. Amennyiben egy működési támogatás teljes egészében fedezi a kedvezményezett szokásos tevékenységét, a kedvezményezett nem jogosult semmilyen elszámolható közvetett költséget feltüntetni egy tevékenységi támogatás alatt. Ebben az esetben a működési támogatás a kedvezményezett működéséhez szükséges általános költségek teljes egészét fedezi. Emiatt a közvetett költségeknek a tevékenységi támogatás alatt történő kifizetése kettős finanszírozáshoz vezetne. Amennyiben a működési támogatás a kedvezményezett szokásos tevékenységének csak egy részét fedezi, elszámolhatónak tekinthetők a LIFE tevékenységi támogatás alatti közvetett költségek, ha a kedvezményezett egyértelműen igazolni tudja, hogy a működési támogatás semmilyen olyan költséget (az általános költségeket is beleértve) nem fedez, melyet a tevékenységi támogatás alatt lehetne benyújtani.

Ennek igazolásához a kedvezményezettnek:

- a. analitikus költségelszámolást kell használnia, mely lehetővé teszi a működési támogatáshoz és a tevékenységi támogatáshoz társítható összes költség (az általános költségeket is beleértve) elkülönítését. E célból a kedvezményezettnek megbízható elszámolási kódokat és elosztási kulcsokat kell használnia, melyek gondoskodnak arról, hogy a költségek elosztására korrekt, objektív és valószerű módon kerül sor.
- b. külön-külön kell nyilvántartania: a működési támogatások tekintetében felmerült összes költséget (azaz a személyzeti költségeket, az általános működési költségeket és a kedvezményezett szokásos éves tevékenységeihez kötődő egyéb működési költségeket) és a tevékenységi támogatások tekintetében felmerült összes költséget (az akcióhoz kötődő tényleges közvetett költségeket is beleértve).

Amennyiben egy kedvezményezett a jövőben a projekt időtartama (vagy annak része) alatt (a LIFE tevékenységi támogatás közvetett költségeit fedező) működési támogatásban részesül, a kedvezményezett köteles ezt jelteni és a költségvetési táblázatokban (F. adatlapok) a javítást/módosítást a projekt vége előtt elvégezni, a betervezett általános költségek levonásával.

Az általános költségek (közvetett költségek) átalányként számolhatók el, amely a támogatási szerződésben fixen kerül rögzítésre az egyes kedvezményezettek összes elszámolható közvetlen költségének százalékos arányában, kivéve a tartós földbérletet/egyszeri támogatásokat földhasználati jog szerzéséhez (az általános költségek nélkül, mivel ezek közvetett költségek). A LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19.3 cikkének értelmében ez a százalékos arány kedvezményezettenként nem haladhatja meg a 7%-ot. Ha ezeket a szabályokat nem tartják be, akkor az R1 jelentésben, illetve a pályázat érvényesítésekor kizáró hibaüzenet jelenik meg.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az „Összes elszámolható költség a földdel kapcsolatos költségek nélkül” oszlopot az eszköz automatikusan kitölti az F1-F7. adatlapokban megadott költségek alapján.

FC. adatlap – Pénzügyi hozzájárulások

Ez az adatlap a projekt kedvezményezett(ek) és/vagy társfinanszírozó(k) általi finanszírozását, és a kedvezményezettenként igényelt uniós hozzájárulást ismerteti.

A természetben nyújtott áruk és szolgáltatások, vagyis amelyek tulajdon-átruházása **nem jár pénzforgalommal**, az EU által nem támogatható társfinanszírozásra és a projekt

költségvetésben nem szabad feltüntetni.

Fontos: Az „Az akciók összes költsége euróban” oszlopot az alkalmazás automatikusan kitölti az F1-F8. adatlapokban megadott költségek alapján.

A koordináló kedvezményezett hozzájárulása: Adja meg a koordináló kedvezményezett által nyújtott finanszírozási hozzájárulás összegét. Ez az összeg nem tartalmazhat kifejezetten a projekthez, vagy annak részéhez kijelölt, (és egyéb társfinanszírozásként tüntetendő fel) más közületi vagy magánforrásból érkező támogatást.

A társult kedvezményezettek hozzájárulása: Adja meg az egyes társult kedvezményezettek által nyújtott hozzájárulás összegét. Ez az összeg nem tartalmazhat kifejezetten a projekthez, vagy annak egy részéhez rendelt más köz- vagy magánforrásból érkező támogatást. Ez egyéb társfinanszírozásként tüntetendő fel.

Az igényelt uniós hozzájárulás összege: adja meg a koordináló kedvezményezett, és minden társult kedvezményezett által igényelt európai uniós hozzájárulás összegét. Ennek az összegnek meg kell felelnie a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.19 és II. 25 cikkeinek.

A társfinanszírozás összege euróban: Adja meg az egyes társfinanszírozók által nyújtott hozzájárulás összegét.

A saját hozzájárulásoknak és az összköltségeknek megfelelő összegek automatikusan átkerülnek az A3 és A4. adatlapokra. A társfinanszírozók hozzájárulásainak megfelelő összegek automatikusan átkerülnek az A6. adatlapra.

3.3. Jelentések

Az eProposal jelentései részletes pénzügyi számításokat tartalmaznak, létrehozásuk automatikusan történik a technikai és pénzügyi adatlapokba beírt adatok alapján.

Az eProposal eszközzel generált pályázat .pdf verziójába csak az R1 – Költségvetés vagy az R2 – Akciók költségei jelentések kerülnek be. Az egyéb jelentések azonban gyakorlati pénzügyi információkat nyújtanak.

R1 jelentés – Költségvetés

Az adatlap a projekt pénzügyi struktúráját foglalja össze, megadva a projekt részletes költségvetését, ill. áttekintve annak pénzügyi tervét.

R2 jelentés – Akciók költségei, R2a – Kedvezményezettek költségei, R2b – Akciók költségei Kedvezményezettenként, R2c – Költségek kedvezményezettenként és akciónként jelentések

Ezek az adatlapok rendkívül hasznosak a technikai kimenetek és a költségek összekapcsolásához.

R3 jelentés – Kedvezményezettenkénti profitszabály

Ez a jelentés ellenőrzi, hogy a kedvezményezettek egyike sem részesül olyan uniós hozzájárulási hányadban, amely a nála jelentkező költségeket meghaladná. (Lásd a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételei II.25.3 cikkét).

R4 jelentés – A 2%-os megfeleléségi szabály

Ez a jelentés azt mutatja meg, hogy a közjogi szervek pénzügyi hozzájárulásainak összege (koordináló vagy társult kedvezményezettként) a projekt költségvetéséhez meghaladja-e (legalább 2%-kal) a projekthez rendelt állandó személyi állomány bérköltségeit. Amennyiben a feltétel nem teljesül, a pályázat érvényesítésekor hibaüzenet jelenik meg.

3.4. Mellékletek

Melléklet típusa: Válassza ki a legördülő menüből.

Melléklet neve: Ügyeljen arra, hogy a név rövid (max. 200 karakter) legyen.

Fontos: a csatolt dokumentumok mérete egyenként legfeljebb 2 MB lehet.

Ebben a részben a megfelelő kötelező pénzügyi mellékleteket csatolja, a LIFE pályázatok értékelési útmutatója 2018 leírása szerint. A „Közzogi szerv nyilatkozata”, az „Egyszerűsített pénzügyi beszámoló” és a LIFE teljesítményindikátorok táblázata a LIFE honlapján elérhető pályázati csomagban található.

Térkép mellékelése kötelező a LIFE természet és LIFE Biodiverzitás projektekben, illetve a helyszínhez kötött tevékenységek tekintetében is. Lásd a B2a adatlapra vonatkozó követelményeket.

4. Ellenőrző lista

4.1. szakasz Ellenőrzőlista

1. A pályázó törvényesen bejelentett az Unióban?
2. Ellenőrizte-e, hogy pályázata megfelel-e a LIFE Természet vagy Biodiverzitás projekt követelményeinek?
3. Minden tevékenység az EU európai térségén belül történik (vagy teljesítik a kivételek kritériumait)?
4. Elkészült-e a pályázati koncepció angolul?

4.2. szakasz Ellenőrzőlista

Az alábbi kérdések segítségével ellenőrizheti, hogy a pályázata megfelelően elő van-e készítve. Az Ön válasza minden esetben „Igen” legyen. A kérdések listája azonban nem teljes körű, és a kérdések nem adják meg részletesen az összes szükséges információt; a részletes információt lásd a jelen dokumentum egyéb szakaszaiban.

1. Ellenőrizte-e, hogy projektje megfelel-e egy LIFE természet projekt vagy egy LIFE Biodiverzitás projekt követelményeinek?
2. Az A3-as, A4-es és A6-os adatlapok aláírásra kerültek-e, dátummal el vannak-e látva?
3. Ahol releváns, az A8-as adatlapok aláírásra kerültek-e, dátummal el vannak-e látva?
4. Legalább a B1-es adatlap angol nyelven került kitöltésre?
5. Betervezésre került-e a projekt végére biztonsági időtartalék az előre nem látható késedelmek esetére?
6. A pályázó törvényesen bejelentett az Unióban?
7. Mellékelte-e a kötelező függelékeket? **A) Nem közjogi szerv koordináló kedvezményezett esetén:** (1) éves mérleg és eredménykimutatás, (2) könyvvizsgálati jelentés vagy könyvvizsgáló által hitelesített mérleg és eredménykimutatás, abban az esetben, ha a támogatás összege meghaladja a 750 000 eurót (akkor is, ha a pályázó nemzeti jogszabályai szerint kimutatásainak könyvvizsgálata nem kötelező), (3) egyszerűsített pénzügyi beszámoló. **B) közjogi szerv nyilatkozata koordináló kedvezményezetteknek, akik nem közjogi szervek.**
8. A projekt összköltségének több mint 25%-át konkrét természetvédelmi akciókra fordítja-e (vagy a lehetséges kivételek közé tartozik a pályázata)? Megadott biztonsági tartalékot?
9. Megjelennek-e a pályázatban – a tudás és együttműködés átvitelén túl – a projekt megismételhetőségét és átültethetőségét biztosító jelentős tevékenységek? A várható eredmények minden tevékenység esetében, amennyire lehetséges, számszerűsített módon részletezésre kerültek-e?
10. Minden folyamatban lévő tevékenységet kizárt-e? Számba vett-e kivételes eseteket, illetve biztosította a vonatkozó feltételeket az ismétlődő tevékenységek végrehajtására?
11. Kizárásra kerültek-e azon előkészítő tevékenységek, amelyek nem eredményeznek gyakorlati ajánlásokat?
12. Mellékelte a kommunikációs és terjesztési tevékenységek egységes csomagját?

13. Megjelennek-e a projekt hatásaira irányuló monitoring tevékenységek? Feltüntetésre kerültek-e olyan monitoring tevékenységek, melyek a megcélzott fajokra / élőhelyekre gyakorolt hatásokat követik nyomon?
14. Megjelennek-e a pályázatban a projekt hatásának mutatói a projekt ideje alatt és 5 évvel a zárást követően?
15. Megfelelő-e a projektvezetési csapat? Szervezeti ábrát bemutatott? Van-e teljes munkaidős projektmenedzser (nem kötelező, de erősen ajánlott)?
16. Minden tevékenységet kizárt-e, amelynek finanszírozása más EU-s támogatási program keretében valósulhatna meg inkább? Kétség esetére tartalmaz-e a pályázat kiegészítő tevékenységeket vagy célkitűzésekkel?
17. Részletezte-e a zöld beszerzés alkalmazása érdekében tett erőfeszítéseit?
18. Ön és társult kedvezményezettjei olvasták-e a LIFE Minta támogatási szerződés Általános feltételeit teljes terjedelmükben?
19. Egyértelműen kifejtésre került-e, milyen módon felel meg minden támogathatósági feltételnek a földvásárlást/kompenzációs kifizetéseket illetően?
20. Egyértelműen ismertetésre került-e, hogy pályázata, miként teljesíti a fajok visszatelepítésére és áttelepítésére vonatkozó feltételeket?

Kizárólag Természet projektek:

1. Minden konkrét természetvédelmi tevékenység Natura 2000 területén belül zajlik, vagy a Natura 2000 hálózat integritásának a megőrzése érdekében megy végbe? A tevékenységek egyértelműen a térképen lévő Natura 2000 területeken valósulnak meg?
2. Ezek az akciók kizárólag a *Natura 2000* fajokat és élőhelyeket célozzák (hely alapú akciókhoz: A madárvédelmi irányelv I. melléklete és vagy az élőhelyvédelmi irányelv I. vagy II. melléklete; a fajokkal kapcsolatos akciók: A madárvédelmi irányelv I. vagy II. melléklete és vagy az élőhelyvédelmi irányelv II., IV. vagy V. mellékletei)?
3. Minden tevékenység az EU európai térségén belül történik, ahol a madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvek hatálya érvényesül (vagy előfordulnak kivételek)?
4. Mellékelte-e részletes térképeket (A3-as vagy A4-es méretben)? A térképek olvasható méretarányúak-e, olvashatók-e bennük a címek vagy háttér adatok (pl. falunév, folyók stb.)?

Kizárólag Biodiverzitás projektek:

1. Amennyiben a projekteket Natura 2000 területeken hajtják végre, a tervezett akciók összhangban állnak-e az adott hely természetvédelmi céljaival, tervével vagy az ezzel egyenértékű eszközzel és/vagy a különleges természetvédelmi területek kijelöléséről szóló törvénnyel?
2. A zöld infrastruktúrához kapcsolódó pályázatokra vonatkozóan: figyelembe vették-e a széles körű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtását és az a pályázat részét képezi-e a célok, akciók, monitorozás és eredmények tekintetében?
3. A zöld infrastruktúrára vonatkozó pályázatok esetében, amelyek célja az ökoszisztémák állapotának és/vagy a Natura 2000 helyek összekapcsolódásának javítása, kellően bizonyították-e a tervezett akciók indokoltságát (azaz részei-e a tervezett akciónak a zöld infrastruktúra stratégiai hálózatának és az irányítási tervnek)?

4. Azon pályázatok vonatkozásában, amelyek célja széles körben ismételhető olyan módszerek és/vagy technikák kidolgozása és alkalmazása, amelyek hatékonyan tudják mérsékelni az energia- vagy a közlekedési infrastruktúra biodiverzitásra gyakorolt kedvezőtlen hatását, az ismételhetőségi és átültethetőségi tervek részét képezik-e a pályázatnak és a tervezett megoldások költséghatékonysági szempontjait egyértelműen figyelembe vették-e és bizonyították-e?

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: A LIFE 2018. évi értékelési és kiválasztási eljárásának naptára

Előzetes dátumok vagy időszakok	Tevékenység
2018. június 14.	A pályázati koncepció Szerződő Hatóság részére történő benyújtásának határideje
2018. október	A pályázók értesítése, az előválogatáson sikeresnek bizonyult pályázók felkérése a teljes pályázati anyag benyújtására
2019. január	A teljes pályázati anyag benyújtásának határideje
2018. január – 2019. június	A pályázatok értékelése és ellenőrzése
2019. július	Az egyéni támogatási szerződések aláírása
2019. július 15.	A 2018-ban benyújtott projektek megkezdésének legkorábbi dátuma.

2. MELLÉKLET: Fontos linkek

a) *Általános dokumentumok minden pályázónak:*

- [Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i 1293/2013/EU rendelete](#)
- [A LIFE többéves munkaprogramja 2018–2020](#)
- [Link a LIFE Kommunikációs eszköztárhoz:](#)
- [Pénzügyi rendelet](#)

b) *LIFE természet és biodiverzitás:*

- [állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK tanácsi irányelv](#)
- [A vadon élő madarak védelméről szóló 2009/147/EK tanácsi irányelv](#)
- [A LIFE finanszírozás szempontjából prioritásnak számító, az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve alapján védett vadon élő madarak listája](#)
- A *Natura 2000* ökológiai hálózat térképe a következő honlapon látható: <http://natura2000.eea.europa.eu>
- Bizottsági Közlemény COM (2011) 244 Életbiztosításunk, természetes tőkénk: 2020-as EU Biodiverzitás Stratégia <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/2020.htm>
- Európai Biodiverzitási Információs Rendszer <http://biodiversity.europa.eu/>
- Állapotfelmérés a biodiverzitásról <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>
- [IUCN Útmutató a visszatelepítéshez és egyéb természetvédelmi áttelepítéshez](#)

3. MELLÉKLET: Az eProposal eszköz

Az eProposal eszközzel a LIFE program „hagyományos” projektjeire pályázók on-line hozhatják létre és nyújthatják be a pályázato(ka)t/projekt koncepció(ka)t. Kizárólag az eProposal rendszeren keresztül benyújtott pályázat/pályázati koncepció minősül értékelhetőnek.

Kérjük, hogy kizárólag az eProposal rendszerével kapcsolatos informatikai (IT) kérdésekkel/problémákkal forduljon

eProposal ügyfélszolgálatunkhoz: env-clima-life-helpdesk@ec.europa.eu

Kérjük, hogy az ügyfélszolgálatot kizárólag az eProposal rendszerével kapcsolatos **informatikai (IT) kérdéseket** illetően vegye igénybe.

A LIFE programmal kapcsolatos egyéb kérdéseire választ adhatnak az alkalmazáscsomagban megtalálható dokumentumok, de szükség esetén felveheti a kapcsolatot a LIFE nemzeti kapcsolattartóival, vagy írhat a következő e-mail címre: easme-life@ec.europa.eu.

Felhívjuk figyelmét, hogy amennyiben regisztrált a 2012–2017-es LIFE pályázati kiírásokra az eProposal rendszerében, továbbra is használhatja ugyanazokat a belépési adatait az idei regisztráció során, és kihagyhatja az 1. és 2. lépést. Előfordulhat azonban, hogy meg kell változtatnia jelszavát.

3.1 1. lépés: EU Login felhasználónevének és jelszavának létrehozása (minden felhasználónak)

Az eProposal nyitó oldalához való hozzáférést a LIFE weboldal biztosítja. Keresse fel a következő oldalt: <https://webgate.ec.europa.eu/eproposalWeb>.

Felhívjuk figyelmét, hogy az eProposal eszközt csak az EU Login-on (Európai Bizottság felhasználóazonosítási rendszerén) keresztül lehet elérni. Ezért előbb az EU Login-on kell regisztrálnia, hogy felhasználói azonosítót és jelszót kapjon.

Ha hitelesítette a felhasználói azonosítóját, nem kell ismételtén bevinnie belépési adatait (felhasználónév és jelszó) ugyanabban a böngésző-munkamenetben.

Az „Új felhasználó?” (New user?) menüben kattintson a „Regisztráció” (Register) gombra.

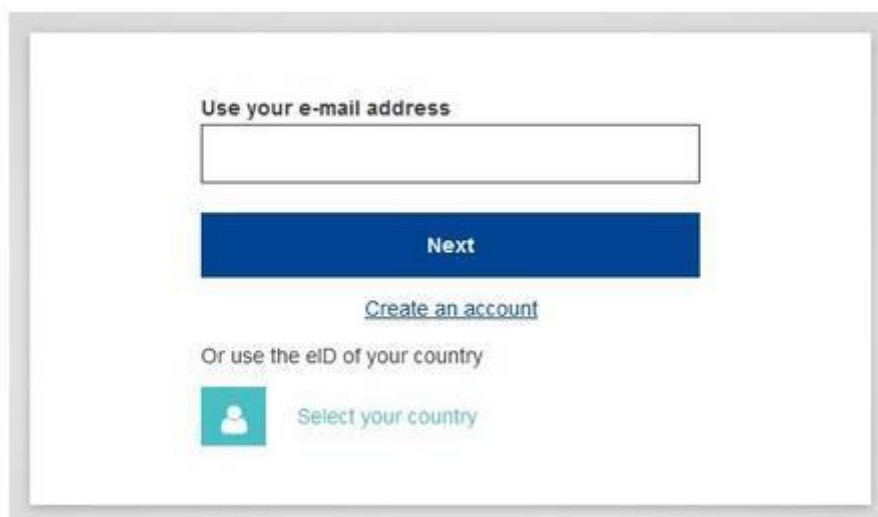
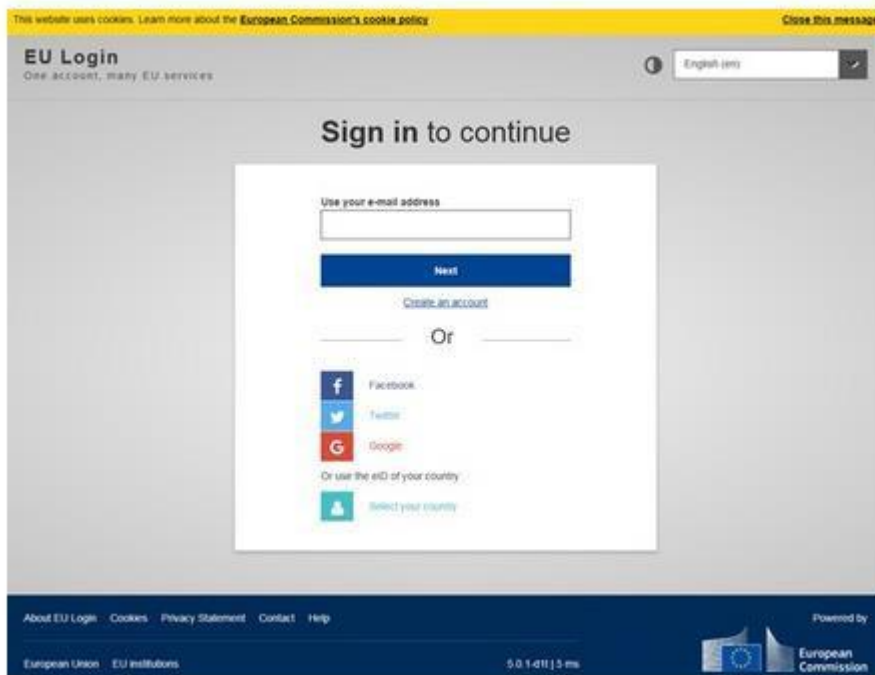
Új felhasználó?

Kérjen felhasználónevet és jelszót az EU-s Login nyilvántartásból.

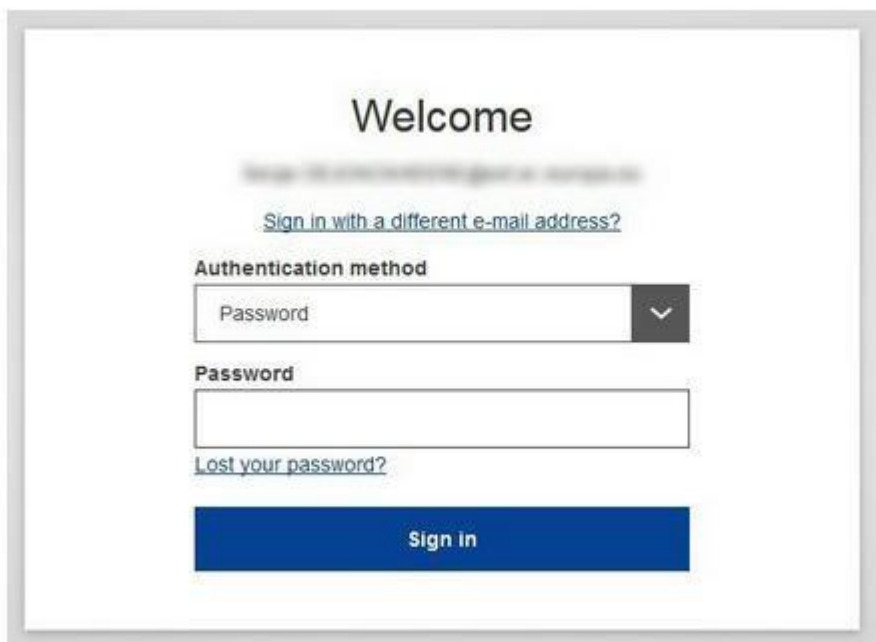
3.1.1 EU Login Hozzon létre fiókot

Kérjük, adja meg a kért információkat:

Felhívjuk figyelmét, hogy a tartományi kapcsolódásnak KÜLSŐNEK kell lennie

Miután bevitte ezt az információt kattintson a „Fiók létrehozása” (Create an account) gombra. Ezt követően kell megkapnia a visszaigazoló üzenetet.

3.1.2 EU Login jelszó létrehozása

Megadott e-mail címére kap az EU Login-tól egy visszaigazoló üzenetet.

Megjegyzés: fél óra is eltelhet, amíg megkapja a visszaigazoló e-mailt. Amennyiben egyáltalán nem kapja meg az e-mailt, kérjük, ellenőrizze a LEVÉLSZEMÉT (SPAM) mappáját mielőtt az eProposal ügyfélszolgálatához fordulna.

Miután elküldtük az e-mailt, 90 perce van, hogy létrehozza EU Login jelszavát.

Kattintson a visszaigazoló e-mailben kapott „ez a link” (this link) felíratra.

Adja meg jelszavát (legalább 10 karakter, amelynek tartalmaznia kell legalább 1 nagybetűt és 1 számjegyet vagy speciális karaktert) és folytassa a műveletet.

A pályázat benyújtását követően meg kell jelennie egy visszaigazoló üzenetnek:

Megváltoztathatja jelszavát, vagy kérheti annak visszaállítását, ha elfelejtené. Tanácsoljuk, hogy védje felhasználói azonosítóját / e-mail címét és jelszavát, amelyet az eProposal regisztrációkor és a bejelentkezéskor használt (2. lépés).

3.2 2. lépés: Regisztráljon az eProposal rendszerén felhasználóként (minden felhasználónak)

Lépjen a LIFE eProposal nyitóoldalára

Welcome to eProposal

eProposal is the unique tool used by applicants to build and submit LIFE project proposals and by the Contracting Authority to organise the selection of projects to be financed.

New user?

Get a username and password from the EU Login

[Register](#)

Already registered?

Access eProposal to view and manage the proposal(s)

[Login](#)

[Privacy statement](#) (please read before proceeding)

Kattintson az „Ön pályázó?” (Are you an applicant?) lehetőségre

Are you an applicant?

Access eProposal to create/update/submit your proposal

[Login](#)

Kattintson az „Ön pályázó?” (Are you an applicant?) menüben a „Bejelentkezés” (Login) gombra.

Átírányítják a következő oldalra:

EU Login
One account, many EU services

Where is ECAS? English (en)

eproposalweb requires you to authenticate

Sign in to continue

Welcome back

verhagi
(European Commission)

[Sign in with a different e-mail address?](#)

Password

[Lost your password?](#)

Choose your verification method

Password

[Sign in](#)

Easy, fast and secure: download the ECAS app

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

Get it from Microsoft

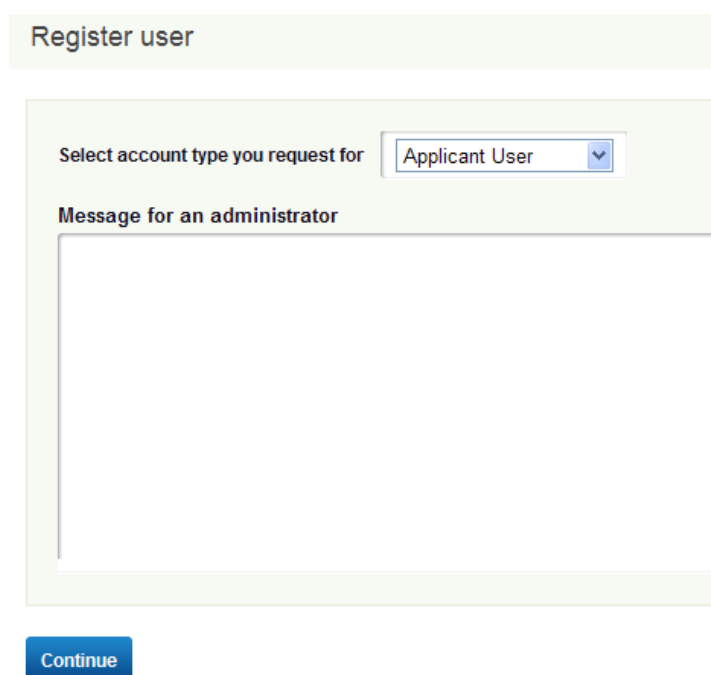
(1) Ellenőrizze, hogy a kiválasztott tartomány beállítása „Külső” (External). Amennyiben nem, kérjük, változtassa meg „Külső”-re (External) azáltal, hogy rákattint a „Megváltoztat” (Change it) linkre. Ha a következő kérdést kapja „Honnan származik?” (Where are you from?), kérjük, válassza ki a „Sem intézmény, sem pedig európai szerv” (Neither an institution nor a European body) opciót és kattintson a „Kiválaszt” (Select) gombra.

(2) Adja meg e-mail címét és jelszavát (amelyet az 1. lépésben megadott).

(3) Kattintson a „Bejelentkezés” (Login) gombra.

Ön belépett a LIFE eProposal eszközbe.

Kérjük, válassza ki a **Pályázó felhasználó** fiókjának típusát:

Ezután adja meg a kért adatokat (a kötelezően kitöltendő mezőket piros csillag * jelöli), és kattintson a képernyő alján található „Mentés” (Save) gombra.

A következő visszaigazoló üzenetet kapja: „Létrehoztuk fiókját” (Your user account has been created).

Miután felhasználóként regisztrált, látni fogja a pályázati listában szereplő összes olyan pályázatot, amelyet a jelen LIFE felhívás vagy a 2012–2017 közötti LIFE felhívások keretében létrehozott (vagy amelyek megtekintésére meghívást kapott).

3.3 3. lépés: Pályázat/Pályázati koncepció létrehozása (a koordináló pályázó feladata)

A pályázatokat/pályázati koncepciókat a regisztrált felhasználók mint „koordináló pályázók”, vagyis a pályázat „tulajdonosai” kizárólag az eProposal rendszerben hozhatják létre.

Ha a pályázatot beválogatják a LIFE társfinanszírozásába a „koordináló pályázóból” „koordináló kedvezményezett” lesz.

Most már létrehozhatja a LIFE pályázatot/pályázati koncepciót úgy, hogy rákattint a képernyő alján található „Új pályázat létrehozása” (Create new proposal) gombra.

Megkéri, hogy adja meg a pályázatával/pályázati koncepciójával kapcsolatos alapvető adatokat a kiválasztott LIFE kiemelt terület alapján. Az adatok a pályázat létrehozása után is szerkeszthetők maradnak.

Ehhez átirányítják az A1 technikai adatlapra (lásd alább). Felhívjuk figyelmét, hogy az eProposal eszközben új pályázat létrehozásához az A1 ÉS A2. adatlapot is ki kell töltenie. A pályázatot ezután a projektnek az A1 technikai adatlapon megadott rövid megnevezése alapján lehet majd beazonosítani. A regisztráció során pályázóként megadott adatok a létrehozott pályázatának az A1 és A2. adatlapjain elérhetőek.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy technikai okok miatt nem lehetséges a LIFE programban lévő pályázatok digitális „újrahasznosítása”. Nem hozhat létre új 2018-os pályázatot korábbi LIFE pályázat alapján; le kell töltenie a régi pályázatot, és kivágással beillesztenie a tartalmat a 2018-os pályázati adatlapba.

3.2.1 Hozzáférési jogok kezelése (opcionális)

Az eProposal rendszerében létrehozott LIFE pályázat/pályázati koncepció, alapértelmezés szerint a tulajdonoshoz kötődik: az a felhasználó, aki létrehozta.

A pályázat/pályázati koncepció tulajdonosa jogosult:

- a pályázat/pályázati koncepció megtekintésére és/vagy szerkesztésére;
- más felhasználók meghívására és szerkesztési jog engedélyezésére;
- a pályázat/pályázati koncepció benyújtására.

Hozzáférési jogok kezelése

Annak érdekében, hogy a tulajdonos kezelni tudja a hozzáférési jogokat és a többi felhasználó, akik a pályázathoz kapcsolódnak láthassák ezeket a hozzáférési jogokat, a következő műveletet kell végrehajtania:

- (a) Válassza ki azt a pályázatot/pályázati koncepciót, amelyhez hozzáférési jogot szeretne adni más felhasználóknak, vagy hívjon meg egy társult kedvezményezettet.

- (b) Menjen a pályázat/pályázati koncepció menübe, azon belül kattintson a Hozzáférési jogokra.

Ha csak a tulajdonos kapcsolódik a pályázathoz, a következő képernyő látható:

Last update at null by Proposal status: Draft

List of proposal users
Please find below the list of users linked to this proposal. Only the owner of the proposal can modify it.

First name	Last name	Email	Owner	Can view	Can edit	Actions
First name 1	Last name 1	user1@foo.bar	☒	☒	☒	

Invite user

Email address:

Invite

Egy másik felhasználó meghívása (opcionális)

- (c) Ahhoz, hogy **meghívjon** egy másik felhasználót, a pályázat tulajdonosának (a koordináló pályázó) meg kell adnia a meghívandó személy e-mail címét a „Pályázati felhasználók listája” (List of proposal users) képernyő alsó mezőjében. A meghívott személynek regisztrált fiókkal kell rendelkeznie az eProposal rendszerben.
- (d) Ha a meghívott felhasználó már regisztrált az eProposal rendszerben:
- A felhasználó kereszt- és vezetéknéve „Folyamatban” (Pending) jelzéssel jelenik meg a hozzáférési engedéllyel rendelkező felhasználók listáján.
 - A meghívott felhasználó által megadott e-mail címre meghívó üzenetet kap (amikor regisztrált az eProposal rendszerében).
 - A felhasználó regisztrál az eProposal rendszerében: az első képernyő tetején látható a meghívó. A felhasználó elfogadhatja vagy visszautasíthatja a meghívást.

List of proposals

i Anne, Seekings-Le Quément has invited you to join proposal MERCAN CHOUETTE.

Accept Reject

- Ha a meghívott felhasználó elfogadja a meghívást, a pályázat/pályázati koncepció megjelenik a felhasználó pályázati/pályázatkoncepció-listájában, és azt azonnal megtekintheti. A pályázat/pályázati koncepció tulajdonosa jogosult arra, hogy szerkesztési jogot adjon ennek a felhasználónak

(e) Ha a meghívott felhasználó még NEM regisztrált az eProposal rendszerben:

- A felhasználó kereszt- és vezetéknéve „Folyamatban” (Pending) jelzéssel jelenik meg a

hozzáférési engedéllyel rendelkező felhasználók listáján.

- A pályázat tulajdonosa által meghatározott meghívott felhasználó meghívó üzenetet kap az e-mail címére. Ez az üzenet tartalmazza az EU-s loginregisztráció linkjét (ha szükséges, lásd az 1. lépést) és egy továbbit az eProposal regisztrációhoz (lásd a 2. lépést).
- A felhasználó regisztrál az eProposal rendszerében: az első képernyő tetején látható a visszaigazolás vagy regisztráció és a meghívó. A felhasználó elfogadhatja vagy visszautasíthatja a meghívást.

List of proposals

✓ Your user account has been created

i Anne, Seekings-Le Quément has invited you to join proposal **MERCAN CHOUETTE**.

Accept

Reject

- Ha a meghívott felhasználó elfogadja a meghívást, a pályázat megjelenik a felhasználók pályázati listájában és azonnal megtekinthető. A pályázat tulajdonosa jogosult arra, hogy szerkesztési jogot adjon ennek a felhasználónak.
- (f) A pályázat/pályázati koncepció tulajdonosa ugyanilyen módon jogosult annyi felhasználót meghívni, amennyit szeretne.
- (g) Ha több felhasználó csatlakozott a pályázathoz, a Hozzáférési jogok képernyője így fog kinézni (a pályázat tulajdonosának és a pályázathoz csatlakozott többi a pályázónak minden négyzet szürkén fog megjelenni):

List of proposal users

Please find below the list of users linked to this proposal. Only the coordinating applicant can modify it, by clicking on the green squares to change a 'No' to 'Yes', or 'Yes' to 'No'.

First name	Last name	Email	Owner	Can view	Can edit	Actions
Seekings-Le Quément	Anne	eproposal6@gmail.com	Yes	Yes	Yes	
fdgh	ghdfgh	eproposal7@gmail.com	No	Yes	No	✗
(Pending)	(Pending)	eproposal.aom@gmail.com	No	No	No	✗

- (h) A pályázat/pályázati koncepció tulajdonosa mindig szürkén jelenik meg (legalább egy felhasználónak állandó jelleggel egy pályázat tulajdonosának kell lennie).

A meghívást elfogadott felhasználó(k) vannak felsorolva, és a „Tulajdonos” (Owner), „Megtekintheti” (Can view) és a „Szerkesztheti” (Can edit) oszlopok aktiválódtak.

Amennyiben a kereszt- és vezetéknév továbbra is „Folyamatban” (Pending) állapotot mutatnak, az annyit jelent, hogy az adott felhasználó még nem fogadta el a meghívást.

A pályázat tulajdonosa eldöntheti, hogy **ad-e szerkesztési jogot a pályázathoz/pályázati koncepcióhoz kapcsolt többi felhasználónak**. Ennek egyetlen

feltétele, hogy a felhasználó elfogadja a tulajdonos által elküldött meghívást. Ez lehetővé teszi több felhasználó számára, hogy párhuzamosan dolgozzanak ugyanazon a pályázaton.

Ahhoz, hogy a tulajdonos szerkesztési jogot adjon egy felhasználónak, a „Szerkesztheti” (Can edit) oszlopban rá kell kattintania a tulajdonosnak a „Nem” (No) gombra: az ekkor változik meg „Igen”-re (Yes). Ha a felhasználó legközelebb bejelentkezik az eProposal rendszerbe, szerkeszteni tudja a pályázatot/pályázati koncepciót.

Fontos: Ha egy felhasználó szerkesztési jogot kapott, ugyanazokat a műveleteket tudja végrehajtani, mint a koordináló kedvezményezett, vagyis technikai és pénzügyi adatokat tud módosítani, törölni, hozzáadni stb., viszont nem tudja benyújtani a pályázatot/pályázati koncepciót, illetve nem tud meghívni más felhasználót. Egy társult pályázó számára a szerkesztés- (edit) és a nézetmódok (view modes) közötti váltás annyiszor ismételhető meg, ahányszor szükséges / a koordináló kedvezményezett kívánja.

Tulajdonos váltása

A felhasználónak, aki tulajdonossá válik, meghívást kellett kapnia a pályázathoz/pályázati koncepcióhoz. A tulajdonosváltáshoz az (eredeti) tulajdonosnak a leendő új tulajdonos „Tulajdonos” (Owner) oszlopában a „Nem” (No) négyzetet kell bejelölnie: ez egy visszaigazoló üzenet után „Igen”-re (Yes) változik. Onnantól kezdve az „előző” tulajdonosnak nincs lehetősége a felhasználói jogok kezelésére. Ha az új felhasználó legközelebb bejelentkezik az eProposal rendszerbe, szerkeszteni tudja a pályázathoz kapcsolódó felhasználói jogokat.

Minden adatot, amelyet korábban bevitt a technikai és/vagy pénzügyi adatlapokon a koordináló pályázó számára (például olyan fellépések kapcsán, amelyek a koordináló pályázó feladatai vagy a pályázónál felmerült költségek) manuálisan kell szerkeszteni, hogy össze lehessen hangolni a pályázat új kialakításával.

3.2.2 A pályázatok érvényesítése és benyújtása

Felhívjuk figyelmét, hogy mindkét lépés kötelező annak érdekében, hogy biztosítsa pályázatának/pályázati koncepciójának figyelembe vételét az értékelési folyamatban.

Érvényesítés

Miután befejezte a pályázatát/pályázati koncepcióját, kattintson az A1. adatlapon elérhető „Érvényesítés” (Validation) gombra. Több, előzetesen meghatározott érvényesítésre kerül sor a teljes pályázati anyagban/pályázati koncepcióban.

Az érvényesítési hibákról küldött üzenetek hiányzó vagy hibás információkat jeleznek. Ezek a hibák megakadályozzák a pályázat benyújtását.

Ha az érvényesítés a benyújtást megakadályozó hibaüzenet nélkül megtörtént, a következő visszaigazoló üzenetet kapja:

General project information Maximum characters 12 / 120

Project title (max. 120 characters) must be in English: TEST LIFE CN

Project acronym (max. 25 characters) must contain the word LIFE: LIFE NAT CN

LIFE Programme priority area: Nature and Biodiversity

Sector: ☐ Biodiversity ☒ Nature

Expected start date: 31/08/2019

Expected end date: 30/06/2024

Language of the proposal: Italiano (it)

[Save](#)

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries

Member State or other Country	Selected regions	Actions
IT - Italy	All regions	Add

[Validate proposal](#) [Submit to Contracting Authority](#) [Switch to view mode](#)

 Proposal has been successfully validated.

Felhívjuk figyelmét, hogy ebben a lépésben a pályázatot még NEM nyújtotta be.

 Your proposal has been successfully validated but has NOT been submitted yet.

A pályázat/pályázati koncepció sikeres érvényesítését követően az eProposal rendszer megkérdezi a tulajdonost, hogy szeretné-e most benyújtani pályázatát/pályázati koncepcióját.

Benyújtás

Ha a pályázatot/pályázati koncepciót a benyújtási határidő előtt érvényesítették, a koordináló pályázónak (pályázat/pályázati koncepció tulajdonosának) be kell nyújtania a pályázatot/pályázati koncepciót a „Benyújtás a Szerződő Hatóságnak” (Submit to Contracting Authority) gombra kattintva (ez a gomb kizárólag akkor válik elérhetővé az A1-es adatlapon, miután a pályázatot érvényesítették, és nem azonosítható több, az érvényesítést megakadályozó hiba).

A gomb megnyomása után a következő visszaigazoló üzenetet fogja kapni arról, hogy a pályázatot/pályázati koncepciót sikeresen benyújtotta:

General project information Maximum characters 12 / 120

Project title (max. 120 characters) must be in English:

Project acronym (max. 25 characters) must contain the word LIFE:

LIFE Programme priority area:

Sector: ☐ Biodiversity ☒ Nature

Expected start date:

Expected end date:

Language of the proposal:

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries

Member State or other Country	Selected regions	Actions
<input type="text" value="IT - Italy"/>	<input type="text" value="All regions"/>	<input type="button" value="Add"/>

↑

Proposal has been successfully submitted to Contracting Authority

A pályázatot/pályázati koncepciót a benyújtás határidejéig annyiszor módosíthatja, érvényesítheti vagy nyújthatja be (újra), ahányszor csak szükséges. Minden újabb beküldéssel felülírják a korábban továbbított változatot (a korábban feltöltött változatokat nem archiválják, és ezért azok a későbbiekben nem elérhetők).

A pályázat benyújtásának a határidejét csak „vis maior” vagy a rendszer összeomlása esetén hosszabbítják meg, és az új határidőt (oly módon megállapítva, hogy kompenzálja az üzemén kívüli időt) a LIFE weblapon és az eProposal nyitó oldalán haladéktalanul közlik.

A pályázatot/pályázati koncepciót automatikusan továbbítják a Szerződő Hatóságnak. Azon tagállamok nemzeti hatóságai, ahol a kedvezményezettek jogszerűen vannak bejegyezve, szintén megtekinthetik a pályázatot, ha a pályázat tulajdonosa a „Nemzeti hatóságok hozzáférése” (National authorities access) gombot bejelöli (lásd a leírás XX. oldalát).

Minden benyújtott pályázat/pályázati koncepció automatikusan egyedi hivatkozási kóddal lesz ellátva, amely tartalmazza a felhívás évét, a LIFE kiemelt területet és egy hat számjegyű számot. Minden technikai, pénzügyi és beszámolási adatlapon ez a kód lesz (például „Pályázatok / **LIFE14 ENV/FI/000001 LIFE Water** / Pénzügyi adatlapok / **F1 – Közvetlen személyi költségek**). Erre a kódra hivatkozik majd a Szerződő Hatóság is a kiválasztási eljárás során és a projekt végrehajtása közben, amennyiben a pályázatot a LIFE társfinanszírozásra fogadták el. Az a pályázat/pályázati koncepció, amelyet még nem nyújtottak be, nem rendelkezik még hivatkozási kóddal.

Fontos: A benyújtott pályázatot/pályázati koncepciót a pályázat benyújtási határidejéig lehet módosítani és újra benyújtani. A Szerződő Hatóság kizárólag a pályázatok/pályázati koncepciók véglegesen benyújtott verzióját bírálja el.

Amennyiben azt szeretné, hogy pályázatát az értékelési folyamat során figyelembe vegyék, kérjük, győződjék meg róla, hogy megnyomta a „Benyújtás a Szerződő Hatóságnak” (“Submit to Contracting Authority”) gombot a benyújtási határidő előtt.

A „Benyújtás a Szerződő Hatóságnak” („Submit to Contracting Authority”) gomb a benyújtás határidejével egyidejűleg deaktiválódik. A Szerződő Hatóság nem vonható felelősségre a rendszer lassúságából vagy hasonló problémákból adódó okok miatt. A pályázók tegyék meg a szükséges akciókat, hogy elkerüljék a pályázatok „utolsó pillanatban” történő benyújtását.

A pályázati koncepció benyújtásának határideje: 2018.06.14. 16:00 óra (brüsszeli idő szerint). A teljes pályázati anyag benyújtásának határideje: 2019. január vége

Benyújtás utáni kommunikáció

A benyújtási határidő után kizárólag a pályázati postafiókon keresztül folyik a kommunikáció a pályázatokat/pályázati koncepciókat benyújtott pályázókkal.

Csak „A Szerződő Hatóság megkapta” (Received by Contracting Authority) státusszal rendelkező (és későbbi státuszú) pályázati tulajdonosoknak van hozzáférése a postafiókhoz.

KI HASZNÁLHATJA?

- a pályázó: hogy elolvassa a Szerződő Hatóságtól vagy a tanácsadójától kapott üzeneteket, és hogy válaszoljon ezekre, valamint, hogy új üzeneteket fogalmazzon meg a Szerződő Hatóságnak vagy a tanácsadójának címezve;
- a Szerződő Hatóság vagy a tanácsadója: hogy üzeneteket küldjön bármely Pályázó számára, és hogy elolvassa a Pályázók válaszait.
- Nemzeti Hatóságok: hogy megtekintsék annak a pályázatnak a levelezését, amelyhez hozzáférésük van (a tagállamukban letelepedett pályázó vagy társult kedvezményezett).

HOGYAN OLVASOK ÉS KÜLDÖK ÜZENETEKET?

Kétféle módon férhet hozzá üzeneteihez:

- Menjen a pályázatok listájára (List of proposals): ha egy bizonyos pályázathoz kapott új üzenetet, a ikon láthatóvá válik az „Olvasatlan” (Unread) oszlopban; kattintson a ikonra, hogy közvetlenül hozzáférjen a postafiókjához.
- Ha már megnyitott egy bizonyos pályázatot/pályázati koncepciót, elérhetővé válik a „Postafiók” (Mailbox) a legördülő menüben a „Pályázat” (Proposal) alatt.

Ez a két opció vezet a Szálak (Thread) listájához:

 The proposal LIFE12 ENV/ES/000692 LIFE SMART FOREST has been submitted to NA on 26/09/2012 13:24:12 (Brussels time).

Create thread

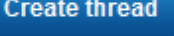
Unread	Topic	Created at	Type	Phase	Status	Actions
 1	Official letter	07/12/12 13:08	Rejection letter	Technical compliance check (SELTEC)	Open	
	New thread 1	07/12/12 11:29	Rejection letter	Technical compliance check (SELTEC)	Open	
 1	Official EC letter	04/12/12 15:21	Rejection letter	Technical compliance check (SELTEC)	Open	

3 item(s) found

Egy szál az ugyanazon, a szálát létrehozó fél által meghatározott „Témához” (Topic), „Fázishoz” (Phase) (a kiválasztási folyamat fázisához tartozó üzenethez) és „Típushoz” (Type) (például elutasító levél, kérdéseket tartalmazó levél, útmutató levél vagy „Egyéb” (Other)) tartozó üzeneteket csoportosítja.

Szálakat létre lehet hozni és le lehet zárni. Hivatalos szál (mint az Elutasító levél, Útmutató levél stb.)

csak a Szerződő Hatóság hozhat létre. A pályázók létrehozhatnak (és később lezárhatnak)

„Egyéb” (Other) típusú szálakat, ezt a gombot használva. A Szerződő Hatóság és tanácsadója bármilyen típusú szál lezárhat.

Ha rákattint az ikonra

egy adott szálon, a szál így jelenik meg:

[Back](#)

Thread details

Topic

Official EC letter

Phase

Technical compliance check (SELTEC)

Type

Rejection letter

[Reply](#)

Thread messages

[Collapse all](#) [Expand all](#)

– 7 DÉC. 2012 09:37 / EUROPEAN COMMISSION / Nouveau message (voir pièce jointe)

Message text:

Nouveau message (voir pièce jointe)

Attachments:

- [pièce jointe](#)

[Mark as read](#)

+ 4 DÉC. 2012 15:44 / APPLICANT / Please find official letter enclosed

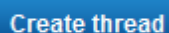
+ 4 DÉC. 2012 15:31 / EUROPEAN COMMISSION / Please find official letter enclosed

E képernyő segítségével megtekinthet minden korábbi levelezést (zöld színnel jelölték a pályázó által feladott üzeneteket

kék színnel pedig a Szerződő Hatóság és a tanácsadójának által feladott üzeneteket). Ugyanannak a színnek egy sötétebb árnyalata az új üzenetet jelzi, a világosabb árnyalatú üzenet pedig, hogy olvasottnak jelölték.

Minden pályázónak megvan a lehetősége, hogy egy vagy több új üzenetet határozzon meg.

a gombra kattintva

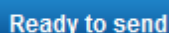

Ezt arra is használják, hogy korábban beérkezett üzenetekre válaszoljanak (a címzett kiválasztása: Szerződő Hatóság vagy tanácsadója a(z)

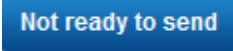
gombra kattintva; szükség esetén maximum egyenként 2 MB nagyságú mellékletet lehet feltölteni; kérjük, használjon általános formátumot, a többi felhasználónak biztosítva ezzel az olvashatóságot).

Ha a(z)

gombra kattint a pályázó megtekintheti az elküldendő üzenetet és ellenőrizheti annak tartalmát és mellékleti listáját. Az új üzenet küldéséhez kattintson ide

. Az üzenet szerkesztésének folytatásához kattintson ide .

HOGYAN KAPOK ÉRTESÍTÉST, HA ÚJ ÜZENETEM ÉRKEZIK?

A pályázók egy e-mail értesítő üzenetet kapnak majd a postafiókjukba, az A2-es adatlapon

megadott egyező e-mail címre, amely arról értesíti őket, hogy új üzenetet kaptak a Pályázati Postafiókjukra (Proposal Mailbox).

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy rendszeresen ellenőrizzék a pályázati postafiókjukat az eProposal rendszerén belül, mert előfordulhat, hogy az értesítő üzenetek néha nem érkeznek meg a címzetthez (például levélszemétként kiszűrjük, megváltozott a postafiók, megtelik a postafiók stb.).

Kizárólag a koordináló pályázók kapnak értesítő üzeneteket.

A pályázat/pályázati koncepció visszavonása

A pályázó (tulajdonos) fenntartja a jogot arra, hogy pályázatát/pályázati koncepcióját a benyújtást követően bármikor visszavonhassa. A visszavont pályázatot/pályázati koncepciót nem veszik figyelembe az értékelés során.

A pályázat/pályázati koncepció visszavonásához:

- Keresse meg a pályázati/pályázatkoncepció-listájában.
- A pályázathoz kattintson a Szerkesztés (Edit) ikonra a megfelelő Műveletek (Actions) oszlopban;
- A pályázat menüjében válassza a pályázat/pályázati koncepció visszavonására vonatkozó adatlapot. Ott részletezheti, miért vonja vissza pályázatát/pályázati koncepcióját (például: a várt finanszírozás nem valósult meg) és megerősítheti pályázatának/pályázati koncepciójának visszavonását.
- Ha rákattint az „OK” gombra, a következő visszaigazoló üzenetet fogja kapni:

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries

Member State or other Country	Selected regions	Actions
DE - Germany	Hamburg	
NL - Netherlands	All regions	
CN - China	All regions	
NO - Norway	All regions	
PK - Pakistan	All regions	

[Withdraw](#)

 Proposal has been successfully withdrawn.

- A feltöltés során javasolt a Firefox és/vagy Google Chrome böngésző használata.
- A pályázati adatok beviteléhez használja a Szerkesztés (Edit) módot; rendelkezésre áll a Megtekintés (View) mód is, de pályázatának készítése során bármikor válthat a módok között.
- Beírhatja az információkat közvetlenül a szövegmezőbe, vagy szövegformátumú információkat „másol és beilleszt” módszerrel is bevihet; vegye figyelembe, hogy biztonsági okok miatt a Word-dokumentumokból és .html oldalakról a másolás és beillesztés esetleg nem működik megfelelően, ezért az egyszerű szövegszerkesztők, mint pl. a Jegyzetomb jobban megfelel erre a célra.
- Mielőtt másik adatlapra megy tovább, mindig kattintson a „Mentés” (Save) gombra.
- Minden mezőbe csak korlátozott számú karaktert írhat be – ezek a korlátok világosan láthatók. Vegye figyelembe, hogy annak érdekében, hogy a nagyobb szövegmezőkbe beírt szövegeket ki lehessen nyomtatni a .pdf kivonatból, csak a következő formátumokat használhatja: félkövér, dőlt, aláhúzott. Csak az egyszerű felsorolások (egyszerű számozás, pl. 1,2,3, A, B, C stb. és felsoroláspontok) jelennek meg helyesen. Ha táblázatot kíván beilleszteni, ne a szövegmezőben tegye: használja a Kép(ek) hozzáadása funkciót, amely a legtöbb adatlap végén rendelkezésre áll.
- A piros csillaggal * jelölt mezők kitöltése kötelező, a pályázat érvényesítése során hibaüzenet jelenik meg, ha kötelező mezők üresen maradtak.
- A különböző technikai és pénzügyi adatlapokon megadott adatok eredendően egymáshoz kapcsolódnak, ezért elvileg egy adatot csak egyszer kell manuálisan beírni, az a pályázat egyéb vonatkozó adatlapjain automatikusan megjelenik.
- Az inaktív mezőket manuálisan nem lehet kitölteni, mert a vonatkozó adatokat automatikusan más adatlapokból veszi át vagy számítja ki a program.
- Egyes adatainak beilleszthet adott formátumú objektumokat (például térképeket, grafikonokat, táblázatokat, fényképeket), ahol a „Térkép”, „Fénykép” és „Nyilatkozat” fejléc van; itt a .png, .jpg, .tif, .gif, .bmp formátumokat használhatja; a fájl maximális mérete 2 MB lehet.
- A dátumokat mindenütt NN/HH/ÉÉÉÉ formátumban írja be, illetve ahol lehetséges, használja a naptárfunkciót.
- Az eProposal Pályázat exportálása (Proposal export) és Mellékletek (Attachments) részeiben bármikor megtekintheti a pályázatát .pdf dokumentumként a PDF kérése (Request PDF) gombra kattintva. Ha létrehozta a pályázata .pdf verzióját, egy e-mailt kap, amelyből közvetlenül le tudja tölteni a fájlt, vagy ugyanezt megteheti az eProposal Pályázat exportálása (Proposal export) és Mellékletek (Attachments) részéből (ne feledje frissíteni az oldalt az F5 gombbal).
- Pályázatának tartalmát kivonatolhatja, hogy internetkapcsolat nélkül is tudjon rajta dolgozni:
 - o A B és C. adatlapokat szerkeszthető Word-dokumentumként úgy, hogy a Pályázat exportálása (Proposal export) résznél a Munkapéldány letöltése (Download working copy) gombra kattint.
 - o A pénzügyi adatlapokat szerkeszthető Excel-dokumentumként úgy, hogy a Pályázat exportálása (Proposal export) vagy Mellékletek (Attachments) résznél a Pénzügyi adatok exportálása (Financial data export) gombra kattint.
 - o Ne feledje, hogy ezek kizárólag munkadokumentumok, amelyek arra szolgálnak, hogy az eProposal adatlapjaiba és mezőibe beírandó szövegeket létrehozza. A Word-szöveg vagy az Excel-adatok automatikus visszaírása nem lehetséges az eProposal rendszerbe.

- A teljes pályázati anyag szerkeszthető és megtekinthető a képernyő felső részén rendelkezésre álló Pályázat (Proposal) menüben:

